

Genomförande av skyddsgrundsdirektivet och asylprocedurdirektivet

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2009/10:31 Genomförande av skyddsgrundsdirektivet och asylprocedurdirektivet samt tre motioner som väckts med anledning av propositionen och 15 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2009 i angränsande frågor.

I propositionen föreslås att utlänningslagen anpassas till skyddsgrundsdirektivets statusreglering. Vidare föreslås att det införs två kategorier av andra skyddsbehövande än flyktingar: alternativt skyddsbehövande, som omfattas av direktivet, och övriga skyddsbehövande, en nationell kategori.

Det föreslås vidare att bestämmelser om uteslutande från att anses som flykting respektive annan skyddsbehövande införs i utlänningslagen och att det i vissa fall ska vara möjligt att vägra en flykting uppehållstillstånd och flyktingstatus.

Det föreslås också att om utlänningens asylansökan kan prövas i ett annat land på grund av bestämmelser om första asylland eller säkert tredjeland eller på grund av bestämmelserna i Dublinförordningen får ansökan avvisas.

Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd och åberopat skyddsskäl föreslås huvudregeln vara att ett beslut om avvisning eller utvisning inte får verkställas innan ansökan har prövats genom ett beslut som har vunnit laga kraft eller ett beslut om att avvisa ansökan har vunnit laga kraft.

Slutligen föreslås ändringar av reglerna om handläggning av ärenden med säkerhetsaspekter. Ändringarna föranleds förutom av asylprocedurdirektivet även av det s.k. rörlighetsdirektivet. Flertalet ärenden med säkerhetsaspekter ska enligt förslaget kunna prövas av domstol på samma sätt som andra utlänningsärenden. Särskilt kvalificerade säkerhetsärenden ska handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Detta ska gälla även om ärendet innefattar frågor om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument. Migrationsverkets beslut i dessa ärenden ska kunna överklagas till regeringen. Har regeringen beslutat att utvisa en EES-med-

borgare eller en familjemedlem till en sådan medborgare med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll ska han eller hon ha möjlighet att ansöka om rättsprövning hos Regeringsrätten.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker samtliga motioner.

Utskottet lägger fram ett förslag om en följdändring i 6 kap. 6 § utlänningslagen (2005:716), UtlL.

I betänkandet finns 15 reservationer (s, v, mp).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	8
Utskottets överväganden	9
Genomförande av skyddsgrundsdirektivet	9
Flyktingstatus m.m.	9
Bedömningen av skyddsbehov	18
Uppehållstillstånd	22
Rättigheter vid internationellt skydd	26
Barnperspektivet	29
Genomförande av asylprocedurdirektivet	33
Garantier i asylförfarandet m.m.	33
Rätten att stanna kvar i medlemsstaten och skydd mot avvisning m.m.	38
Ansökningar som nekas prövning	44
Överklagande m.m.	48
Ärenden med säkerhetsaspekter	50
Det fortsatta arbetet inom EU	58
Lagförslagen, ekonomiska konsekvenser m.m.	59
Reservationer	61
1. Flyktingstatus m.m., punkt 1 (s, v, mp)	61
2. Andra skyddsbehövande, punkt 2 (mp)	61
3. Bedömningen av skyddsbehov, punkt 3 (mp)	62
4. Beviskrav, punkt 4 (v, mp)	62
5. Uppehållstillstånd, punkt 5 (s, v, mp)	63
6. Bemyndigande, punkt 6 (mp)	63
7. Rättigheter vid internationellt skydd, punkt 7 (mp)	64
8. Barnperspektivet, punkt 8 (s, v, mp)	64
9. Lagfäst utbildning, punkt 9 (v, mp)	65
10. Garantier i asylförfarandet m.m., punkt 10 (mp)	65
11. Skydd mot avvisning, punkt 11 (v, mp)	66
12. Ansökningar som nekas prövning, punkt 12 (v, mp)	67
13. Ärenden med säkerhetsaspekter, punkt 13 (mp)	67
14. Fortsatt arbete, punkt 14 (v, mp)	68
15. Lag om särskild utlänningskontroll, punkt 15 (v)	68
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	70
Propositionen	70
Följdmotionerna	70
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	72
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	74
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	136

Bilaga 4
Justitieutskottets yttrande 137

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Flyktingstatus m.m.

Riksdagen avslår motion 2009/10:Sf5 yrkandena 3, 5 och 6.

Reservation 1 (s, v, mp)

2. Andra skyddsbehövande

Riksdagen avslår motion 2009/10:Sf5 yrkande 1.

Reservation 2 (mp)

3. Bedömningen av skyddsbehov

Riksdagen avslår motion 2009/10:Sf5 yrkandena 7, 8, 20 och 21.

Reservation 3 (mp)

4. Beviskrav

Riksdagen avslår motion 2009/10:Sf211 yrkande 25.

Reservation 4 (v, mp)

5. Upphållstillstånd

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Sf5 yrkande 9, 2009/10:Sf211 yrkande 20, 2009/10:Sf257 och 2009/10:Sf332 yrkande 21.

Reservation 5 (s, v, mp)

6. Bemyndigande

Riksdagen avslår motion 2009/10:Sf5 yrkande 2.

Reservation 6 (mp)

7. Rättigheter vid internationellt skydd

Riksdagen avslår motion 2009/10:Sf5 yrkandena 11 och 15.

Reservation 7 (mp)

8. Barnperspektivet

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Sf3 och 2009/10:Sf5 yrkande 4.

Reservation 8 (s, v, mp)

9. Lagfäst utbildning

Riksdagen avslår motion 2009/10:Sf5 yrkande 13.

Reservation 9 (v, mp)

10. Garantier i asylförfarandet m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Sf5 yrkandena 16–19 och 2009/10:Sf332 yrkande 15.

Reservation 10 (mp)

11. Skydd mot avvisning

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Sf5 yrkandena 10 och 23, 2009/10:Sf211 yrkande 34 och 2009/10:Sf332 yrkandena 8–10.

Reservation 11 (v, mp)

12. Ansökningar som nekas prövning

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Ju384 yrkande 18, 2009/10:Sf5 yrkande 22, 2009/10:Sf207 yrkande 4 och 2009/10:Sf211 yrkandena 13 och 14.

Reservation 12 (v, mp)

13. Ärenden med säkerhetsaspekter

Riksdagen avslår motion 2009/10:Sf5 yrkandena 24 och 25.

Reservation 13 (mp)

14. Fortsatt arbete

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Sf4 yrkande 2 och 2009/10:Sf211 yrkandena 16 och 17.

Reservation 14 (v, mp)

15. Lag om särskild utlänningskontroll

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:31 i denna del och avslår motion 2009/10:Sf4 yrkande 1.

Reservation 15 (v)

16. Lagförslagen i övrigt

Riksdagen

a) antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),
2. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
3. lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481),
4. lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.,
5. lag om ändring i lagen (1998:702) om garantipension,
6. lag om ändring i lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut,
7. lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare,
8. lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.,

b) beslutar att 6 kap. 6 § utlänningslagen (2005:716) ska få ändrad lydelse i enlighet med utskottets förslag i bilaga 3 och beslutar om sådan ändring av ingressen till regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) som föranleds av detta. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:31 i denna del.

Stockholm den 1 december 2009

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Gunnar Axén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunnar Axén (m), Veronica Palm (s), Helena Rivière (m), Ronny Olander (s), Lars-Arne Staxäng (m), Solveig Zander (c), Siw Wittgren-Ahl (s), Ulf Nilsson (fp), Mats G Nilsson (m), Göte Wahlström (s), Lars Gustafsson (kd), Mikael Cederbratt (m), Kalle Larsson (v), Matilda Ernkrans (s), Fredrick Federley (c), Bodil Ceballos (mp) och Björn Lind (s).

Redogörelse för ärendet

Europeiska unionens råd antog den 29 april 2004 direktiv 2004/83/EG om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (skyddsgrundsdirektivet). Direktivet, som trädde i kraft den 20 oktober 2004, skulle vara genomfört i medlemsstaterna den 10 oktober 2006.

Europeiska unionens råd antog den 1 december 2005 direktiv 2005/85/EG om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus (asylprocedurdirektivet). Direktivet, som trädde i kraft den 2 januari 2006, skulle vara genomfört i medlemsstaterna den 1 december 2007, utom artikel 15 som skulle vara genomförd senast den 1 december 2008.

Skyddsgrundsutredningen lämnade i januari 2006 betänkandet Skyddsgrundsdirektivet och svensk rätt – En anpassning av svensk lagstiftning till EG-direktiv 2004/83/EG angående flyktingar och andra skyddsbehövande (SOU 2006:6).

Asylförfarandeutredningen lämnade i juni 2006 betänkandet Asylförfarandet – Genomförandet av asylprocedurdirektivet i svensk rätt (SOU 2006:61). Utredningens uppdrag omfattade även att föreslå hur rättssäkerhetsgarantierna enligt artikel 31 i det s.k. rörlighetsdirektivet (2004/38/EG) skulle genomföras i svensk rätt.

Lagrådet har yttrat sig över förslagen i propositionen.

Tre motioner har väckts med anledning av propositionen. Utskottet behandlar i detta betänkande även 15 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2009. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2 och de motionsyrkanden som behandlas i ärendet finns i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Genomförande av skyddsgrundsdirektivet

Flyktingstatus m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om att utlänningslagen anpassas till skyddsgrundsdirektivets statusreglering. Det innebär att nuvarande indelning i flyktingar och skyddsbehövande i övrigt ersätts med kategorierna flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande, där de senare kommer att utgöra en nationell kategori av skyddsbehövande.

Bestämmelser om uteslutande från att anses som flykting respektive annan skyddsbehövande samt återkallelse och upphörande av flyktingstatus införs i utlänningslagen. Det ska i vissa fall vara möjligt att, bl.a. vid synnerligen grov brottslighet eller fara för rikets säkerhet, vägra en flykting uppehållstillstånd respektive flyktingstatus.

En utlännings som har beviljats uppehållstillstånd på någon annan grund än att han eller hon är flykting ska kunna ansöka om flyktingstatusförklaring.

Av utlänningslagens flyktingdefinition ska framgå att den riskbedömning som ska göras avseende förföljelse ska vara framåt-syftande.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om riskbedömning, uteslutningsgrunder och bedömningen vid upphörande av skyddsstatus. Riksdagen avslår också ett motionsyrkande om att inte det inte bör göras en uppdelning i två kategorier andra skyddsbehövande.

Jämför reservationerna 1 (s, v, mp) och 2 (mp).

Propositionen

Utgångspunkter

Skyddsgrundsdirektivet är ett minimidirektiv, vilket innebär att medlemsstaterna får ha förmånligare bestämmelser än direktivets, om de är förenliga med direktivet. Huvudsyftet med direktivet är att garantera dels att medlemsstaterna tillämpar gemensamma kriterier för att fastställa vilka personer som har ett verkligt behov av internationellt skydd, dels att en miniminivå av förmåner är tillgänglig för dessa personer i samtliga medlemsstater.

Regeringen gör den bedömningen att utlänningslagen bör anpassas till skyddsgrundsdirektivets statusreglering. Det innebär att den nuvarande indelningen i flyktingar och skyddsbehövande i övrigt ersätts med kategorierna flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande. De senare kommer därmed att utgöra en egen nationell kategori av skyddsbehövande. Vidare bör enligt regeringen förutsättningarna för att bevilja status för flyktingar och andra skyddsbehövande korrespondera med förutsättningarna för att bevilja dessa utläningar uppehållstillstånd. Prövningen av status och uppehållstillstånd bör således enligt regeringens förslag normalt ske i ett sammanhang.

I propositionen anförts att eftersom det för närvarande pågår förhandlingar om att utöka räckvidden av Dublinförordningen och mottagandedirektivet till att omfatta personer som har lämnat in en ansökan om internationellt skydd enligt definitionen i skyddsgrundsdirektivet bör kriterierna för vilka som omfattas av begreppen flykting och alternativt skyddsbehövande vara desamma i samtliga medlemsstater. Vidare är direktivet uppbyggt så att det är statusen som är det centrala begreppet, och till statusen kopplas sedan de förmåner som anges i direktivet, t.ex. rätten till uppehållstillstånd. För att inte den svenska regleringens struktur i alltför hög grad ska skilja sig från direktivets med de problem som det kan innebära – tveksamheter kring direktivets genomförande och rättsförluster för enskilda som beviljas uppehållstillstånd som skyddsbehövande i Sverige – bör således en anpassning av till direktivets statusreglering göras.

Flyktingdefinition

Definitionen av begreppet flykting i direktivet omfattar enbart tredjelandsmedborgare och statslösa och motsvarar i övriga delar den som finns i Genèvekonventionen och utlänningslagen.

När det gäller flyktingdefinitionen föreslår regeringen att det av utlänningslagen ska framgå att den riskbedömning som ska göras avseende förföljelse ska vara framåtsyftande.

I propositionen anges beträffande riskbedömningen att för att en utläning ska anses vara flykting krävs såväl enligt direktivet som enligt Genèvekonventionen och utlänningslagen att han eller hon befinner sig utanför sitt hemland därför att han eller hon känner en välgrundad fruktan för förföljelse. Fruktan anses välgrundad om det med hänsyn till den asylsökandes personliga förhållanden och förhållandena i hemlandet finns anledning att anta att sökanden kan komma att utsättas för förföljelse vid ett återvändande till hemlandet. Det är således en framåtsyftande riskbedömning som ska göras. Eftersom den riskbedömning som ska göras gäller risken för att personen i fråga ska bli förföljd vid ett återvändande till hemlandet anser regeringen att uttrycket utsatts bör ändras till riskerar att utsättas. Om en sökande tidigare har varit utsatt för förföljelse är det en omständighet som talar för att det alljämt finns en risk för förföljelse, och förhållandena vid flyktillfället ska således beaktas.

En förutsättning för att en utlänning ska anses vara flykting är att de åtgärder som han eller hon riskerar i hemlandet är att bedöma som förföljelse. Någon definition av begreppet förföljelse finns inte i utlänningslagen. Den i svensk rätt sedan länge etablerade tolkningen av begreppet, och som görs mot bakgrund av internationella rättsprinciper och Genèvekonventionen, är enligt regeringens bedömning tillräcklig.

Enligt direktivet måste det finnas ett samband mellan förföljelsegrunderna och den fruktade förföljelsen, dvs. att den fruktade förföljelsen har sin grund i utlänningsens ras, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller hans eller hennes religiösa eller politiska uppfattning. Detta överensstämmer enligt regeringen med det som gäller enligt Genèvekonventionen och utlänningslagen. När det gäller förföljelsegrunderna anser regeringen således att det för direktivets genomförande i svensk rätt inte krävs en närmare definition av skälen till förföljelse.

Beträffande de s.k. uteslutningsgrunderna anges i propositionen att det i utlänningslagen inte finns några bestämmelser som utesluter någon från flyktingskap, på motsvarande sätt som föreskrivs i skyddsgrundsdirektivet. Sådana omständigheter som innebär att Genèvekonventionens bestämmelser om uteslutande från flyktingskap ska tillämpas på en utlänning beaktas i stället i utlänningslagens bestämmelser om uppehållstillstånd. Enligt 5 kap. 1 § andra stycket 1 UtL får således uppehållstillstånd vägras en flykting om det finns synnerliga skäl att inte bevilja ett sådant tillstånd på grund av vad som är känt om utlänningsens tidigare verksamhet eller med hänsyn till rikets säkerhet. För att uppnå full förenlighet med direktivet föreslår regeringen att det i utlänningslagen ska anges att en utlänning inte ska anses som flykting om det finns synnerlig anledning att anta att han eller hon gjort sig skyldig till brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, ett grovt icke-politiskt brott utanför Sverige innan han eller hon kom hit eller gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser. Detta föreslås gälla även en utlänning som har anstiftat eller på annat sätt deltagit i förövandet av dessa brott eller gärningar. Den föreslagna regleringen ligger enligt propositionen närmare Genèvekonventionens bestämmelser än den nuvarande svenska regleringen.

I propositionen anförs att det följer av direktivet att kriterierna för vilka som omfattas av begreppen flykting och alternativt skyddsbehövande ska vara desamma i samtliga medlemsstater. Direktivet medger därför inte medlemsstaterna att undanta vissa grupper, exempelvis barn, från uteslutandebestämmelsen. Att en utlänning är utesluten från flyktingskap innebär emellertid inte att han eller hon är utesluten från möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Det kan också finnas hinder mot verkställighet av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut för en utlänning som är utesluten från att anses som flykting eller annan skyddsbehövande.

Flyktingstatus

Regeringen föreslår att en statusreglering införs i utlänningslagen. En utlännings som uppfyller kriterierna för att vara flykting och som inte är utesluten från att anses som flykting ska ges en flyktingstatusförklaring. En utlännings som har beviljats uppehållstillstånd på någon annan grund än att han eller hon är flykting ska kunna ansöka om flyktingstatusförklaring.

Av propositionen framgår att bestämmelsen i direktivet om när flyktingstatus kan vägras motsvarar bestämmelsen om undantag från principen om "non-refoulement" i Genèvekonventionen, dvs. principen om att en fördragsslutande stat inte får avvisa eller utvisa en flykting till gränsen mot ett område där hans eller hennes liv eller frihet skulle hotas på grund av de skäl som anges i flyktingdefinitionen. Syftet med Genèvekonventionens undantag, dvs. när en flykting får avvisas eller utvisas, är att skydda den aktuella statens intressen. I Genèvekonventionen finns även en bestämmelse om verkställighetshinder som motsvarar 12 kap. 2 § UtL, enligt vilken en utlännings som har begått ett synnerligen grovt brott eller utgör en fara för rikets säkerhet i vissa fall kan avvisas eller utvisas trots att han eller hon uppfyller förutsättningarna för att anses som flykting. En flykting som ska avvisas eller utvisas på grund av brottslighet eller hot mot rikets säkerhet bör enligt propositionen inte beviljas flyktingstatus. Regeringen föreslår därför att en utlännings ska få vägras flyktingstatusförklaring om han eller hon genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige eller om han eller hon har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här (s.k. uteslutningsgrunder).

När det gäller återkallelse av flyktingstatus föreslår regeringen att det ska vara möjligt att återkalla en utlännings flyktingstatusförklaring under samma förutsättningar som det föreslås vara möjligt att vägra en utlännings en sådan förklaring. Att en utlännings flyktingstatusförklaring återkallas innebär inte i sig att hans eller hennes uppehållstillstånd ska återkallas. Det kan även i dessa fall föreligga hinder mot verkställighet av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut.

Enligt direktivet ska en person upphöra att vara flykting bl.a. om han eller hon inte längre kan fortsätta att vägra att begagna sig av skyddet i det land där han eller hon är medborgare eftersom de omständigheter som ledde till att han eller hon erkändes som flykting inte längre föreligger eller utan att äga medborgarskap i något land, kan återvända till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, eftersom de omständigheter som ledde till att han eller hon erkändes som flykting inte längre föreligger. Medlemsstaterna ska vid bedömningen beakta huruvida omständigheterna har ändrats så väsentligt och varaktigt att flyktingens fruktan för förföljelse inte längre kan anses välgrundad. Bestämmelsen motsvaras av regler i Genèvekonventionen och 4 kap. 5 § 5 UtL. Regeringen före-

slår att det ska framgå av lagtexten att endast väsentliga och bestående förändringar i utlänningens hemland eller tidigare vistelseort ska kunna medföra att utlänningen upphör att vara flykting. I propositionen anges att förslaget är i enlighet med vad UNHCR anfört.

Andra skyddsbehövande

Både direktivet och utlänningslagen innehåller bestämmelser om andra skyddsbehövande än flyktingar. I direktivet används begreppet alternativt skyddsbehövande och i utlänningslagen begreppet skyddsbehövande i övrigt.

Direktivets definition av alternativt skyddsbehövande är en person som inte uppfyller kraven för att betecknas som flykting men där det finns grundad anledning att förmoda att personen om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland eller, i fråga om en statslös person, till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada och som inte omfattas av artiklarna 17.1 och 17.2 och som inte kan, eller på grund av sådan risk inte vill, begagna sig av det landets skydd.

Allvarlig skada definieras i direktivet som dödsstraff eller avrättning (a), tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning av en sökande i ursprungslandet (b) eller allvarligt och personligt hot mot en civilpersons liv eller lem på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt (c). Till ledning för vad som avses med civilperson anges i direktivet att kriterierna för att fastställa om en person är berättigad till skydd bl.a. ska hämtas från internationella förpliktelser om mänskliga rättigheter.

Enligt artikel 17.1 i direktivet uppfyller en person inte kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande om det finns skäl att anse att han eller hon har förövat ett brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott (a) eller har förövat ett allvarligt brott (b) eller har gjort sig skyldig till gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga (c) eller utgör en fara för samhället eller säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig (d). Enligt artikel 17.2 gäller vad som sägs i artikel 17.1 även personer som anstiftar eller på något annat sätt deltar i förövandet av de brott eller gärningar som nämns där.

Med skyddsbehövande i övrigt enligt utlänningslagen avses den som inte är flykting men som befinner sig utanför det land han eller hon är medborgare i därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (1), behöver skydd på grund av yttre eller inre väpnad konflikt eller på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet känner välgrundad fruktan för att utsättas för allvarliga övergrepp (2) eller inte kan återvända till sitt hemland på

grund av en miljökatastrof (3). Motsvarande gäller för en statslös utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare haft sin vanliga vistelseort.

Regeringen anser att kriterierna för vilka som omfattas av begreppen flykting och alternativt skyddsbehövande måste vara desamma i alla medlemsstater. Eftersom direktivet är ett minimidirektiv finns utrymme för att i nationell lagstiftning ha bestämmelser som ger rätt till uppehållstillstånd för andra tredjelandsmedborgare än dem som omfattas av direktivet liksom att ha förmånligare villkor gällande innehållet i skyddet, t.ex. när det gäller uppehållstillstånd eller tillträde till arbetsmarknaden. Utöver en kategori som motsvarar direktivets alternativt skyddsbehövande bör det därför i utlänningslagen finnas en kategori skyddsbehövande som innefattar resterande del av den nuvarande kategorin skyddsbehövande i övrigt. De olika kategorierna benämns enligt regeringens förslag alternativt skyddsbehövande respektive övriga skyddsbehövande, som således blir en nationell skyddskategori.

Regeringen anser inte att en ordning bör införas där de rättigheter enligt direktivet som tillerkänns utlänningen kopplas till statusen. Uppdelningen i två kategorier andra skyddsbehövande innebär inte någon förändring av rätten till skydd och alla skyddsbehövande ska ha samma rätt till en fristad i Sverige. Uppdelningen innebär inte heller enligt regeringen någon förändring av de rättigheter som tillkommer dem som kommer att betraktas som nationellt skyddsbehövande. Alternativt skyddsbehövande kommer tillsammans med flyktingar att omfattas av direktivets tillämpningsområde, dvs. dessa kommer att vara personer som beviljats internationellt skydd (eng. beneficiaries of international protection).

En uppdelning av den nuvarande paragrafen om skyddsbehövande i övrigt behöver bl.a. göras på grund av att direktivets och utlänningslagens regler om väpnad konflikt skiljer sig åt och det skydd som direktivet ger är snävare än det skydd utlänningslagen ger.

Även när det gäller beviskrav och vilket krav på risk som uppställs skiljer sig direktivets och utlänningslagens bestämmelser åt. Direktivets rekvisit är grundad anledning att förmoda att utlänningen vid ett återsändande skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada, att jämföra med utlänningslagens rekvisit "välgrundad fruktan". Regeringen anser att utlänningslagen bör anpassas till direktivets riskrekvisit.

På samma sätt som för flyktingar föreslås att det införs bestämmelser om uteslutande från att erhålla skydd som alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande (se tidigare avsnitt).

I propositionen anförts som nämnts att det följer av direktivet att kriterierna för vilka som omfattas av begreppen flykting och alternativt skyddsbehövande ska vara desamma i samtliga medlemsstater. Direktivet medger därför inte medlemsstaterna att undanta vissa grupper, exempelvis barn, från uteslutandebestämmelserna. Eftersom regeringen anser att de båda

skyddsbehövandekategorierna ska behandlas på samma sätt anser regeringen inte heller att ett sådant undantag bör göras för övriga skyddsbehövande.

Att en utlänning är utesluten från att anses som annan skyddsbehövande innebär emellertid inte att han eller hon är utesluten från möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Det kan också i dessa fall finnas hinder mot verkställighet av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut.

Statusförklaring m.m.

Regeringen föreslår att en utlänning som uppfyller kriterierna för att vara alternativt skyddsbehövande respektive övrig skyddsbehövande och som inte är utesluten från att vara sådan skyddsbehövande ska ges alternativt skyddsstatusförklaring respektive övrig skyddsstatusförklaring. En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd på någon annan grund än att han eller hon är flykting eller annan skyddsbehövande ska kunna ansöka om skyddsstatusförklaring.

När det gäller upphörande av att vara skyddsbehövande föreslår regeringen, på motsvarande sätt som föreslagits för flyktingar, att en utlänning inte ska anses vara alternativt skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande när de omständigheter som ledde till att han eller hon bedömdes som skyddsbehövande inte längre föreligger eller har ändrats i sådan omfattning att skydd inte längre behövs. Endast väsentliga och bestående förändringar ska beaktas vid bedömningen.

Regeringen föreslår att en skyddsstatusförklaring ska återkallas om det kommer fram att utlänningen inte kan anses vara alternativt skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande. Att en utlännings skyddsstatusförklaring återkallas innebär inte i sig att hans eller hennes uppehållstillstånd ska återkallas.

Motionen

I motion 2009/10:Sf5 av Bodil Ceballos (mp) begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om att flyktingdefinitionen i 4 kap. 1 § andra stycket UtL bör vara "utlänningen utsatts för eller riskerar att utsättas för". I motionen anges att det härigenom blir tydligt att den bedömning som ska göras ska vara framåtsyftande och att det förhållandet att sökanden tidigare varit utsatt för förföljelse är en omständighet som talar för att en risk för förföljelse alltjämt föreligger. Motionären delar inte regeringens bedömning att detta framgår av förarbeten och praxis. I yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om de s.k. uteslutningsgrunderna. Motionären anför att eftersom det inte tidigare funnits bestämmelser om vem som inte kan beviljas asyl är det svårt att överblicka konsekvenserna av att en sådan bestämmelse nu införs. Motionären anser att det är viktigt att följa denna fråga noga och att regeringen vid behov ska återkomma med förslag. Ett tillkännagivande om grunder för upphörande av att vara flykting eller skyddsbehövande

begärs i yrkande 6. Motionären anser att det ska framgå av lagtexten att djupgående – inte väsentliga som regeringen föreslår – och bestående förändringar i utlänningsens hemland kan medföra att en person upphör att vara flykting eller annan skyddsbehövande.

I motionens yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att det inte bör göras någon uppdelning av skyddsbehövande i två kategorier. Motionären är orolig för att denna uppdelning kommer att leda till att det kan bli lättare att helt ”ta bort” gruppen övriga skyddsbehövande eller i varje fall bevilja de olika kategorierna skilda rättigheter i Sverige. Eftersom direktivets regler endast utgör en miniminivå anser motionären att alla skyddsbehövande ska kunna ingå i kategorin alternativt skyddsbehövande.

Utskottets ställningstagande

Som framgår av propositionen krävs för att en utlänning ska anses vara flykting, såväl enligt direktivet som enligt Genèvekonventionen och utlänningslagen, att han eller hon känner en välgrundad fruktan för förföljelse. Vid asylprövningen görs en bedömning av om det finns anledning att anta att sökanden kan komma att utsättas för förföljelse vid ett återvändande till hemlandet. Det är således en framåtsyftande riskbedömning som ska göras. För att tydliggöra detta anser utskottet i likhet med regeringen att uttrycket utsatts bör ändras till riskerar att utsättas. Utskottet delar också bedömningen att denna formulering innefattar den omständigheten att om en sökande tidigare har varit utsatt för förföljelse talar detta för att det alltså finns en risk för förföljelse och att förhållandena vid flykttillfället således ska beaktas.

Beträffande de i direktivet angivna s.k. uteslutningsgrunderna kan utskottet konstatera att det inte finns någon direkt motsvarighet i utlänningslagen. Genèvekonventionens bestämmelser om uteslutande från flyktingskap beaktas i stället i utlänningslagens bestämmelser om uppehållstillstånd. Upphållstillstånd får vägras en flykting om det finns synnerliga skäl att inte bevilja ett sådant tillstånd på grund av vad som är känt om utlänningsens tidigare verksamhet eller med hänsyn till rikets säkerhet. Utskottet anser i likhet med regeringen att för att uppnå full förenlighet med direktivet bör det i utlänningslagen anges att en utlänning inte ska anses som flykting om det finns synnerlig anledning att anta att han eller hon gjort sig skyldig till brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, ett grovt icke-politiskt brott utanför Sverige innan han eller hon kom hit, eller gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser. Detta föreslås gälla även en utlänning som har anstiftat eller på annat sätt deltagit i förövat av dessa brott eller gärningar. Utskottet utgår från att tillämpningen av ny lagstiftning följs av regeringen och anser inte att något tillkännagivande om uppföljning av de s.k. uteslutningsgrunderna kan anses påkallat.

Direktivet anger vissa omständigheter som medför att en person ska upphöra att vara flykting. Vid bedömningen ska medlemsstaterna beakta huruvida omständigheterna har ändrats så väsentligt och varaktigt att flyktingens fruktan för förföljelse inte längre kan anses välgrundad. Bestämmelsen motsvaras av regler i Genèvekonventionen och utlänningslagen. För att få en tydligare reglering föreslår emellertid regeringen att det också ska framgå av lagtexten att endast väsentliga och bestående förändringar i utlänningens hemland eller tidigare vistelseland ska kunna medföra att utlänningen upphör att vara flykting. Utskottet, som noterar att det i propositionen anges att förslaget är i enlighet med vad UNHCR anfört, delar denna bedömning.

Utskottet, som också delar regeringens uppfattning att kriterierna för vilka som omfattas av begreppen flykting och alternativt skyddsbehövande bör vara desamma i alla medlemsstater, kan dock konstatera att utlänningslagens bestämmelser om skyddsbehövande i övrigt är vidare än direktivets alternativt skyddsbehövande. Direktivet är ett minimidirektiv varför det finns utrymme för att i nationell lagstiftning ha bestämmelser som ger rätt till uppehållstillstånd för andra tredjelandsmedborgare än dem som omfattas av direktivet. Eftersom kategorin andra skyddsbehövande än flyktingar enligt utskottets mening inte under några omständigheter bör begränsas i förhållande till vad som gäller enligt nuvarande lagstiftning anser utskottet i likhet med regeringen att det måste finnas en särskild nationell kategori, övriga skyddsbehövande. Utskottet noterar också att en ansökan om uppehållstillstånd som grundar sig på övriga skyddsbehov ska handläggas som en ansökan om asyl och att några övriga skillnader i detta avseende mellan de två kategorierna inte avses. Av propositionen framgår att regeringen inte heller föreslår en ordning där rättigheter enligt skyddsgrundsdirektivet kopplas till statusen. Förutsättningarna för att bevilja status för flyktingar och andra skyddsbehövande föreslås korrespondera med förutsättningarna för att bevilja dessa utlänningar uppehållstillstånd. Prövningen av såväl status som uppehållstillstånd bör ske i ett sammanhang.

Utskottet tillstyrker propositionen i dessa delar och avstyrker med det anförda motion 2009/10:Sf5 yrkandena 1, 3, 5 och 6.

Bedömningen av skyddsbehov

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om att det även beträffande andra skyddsbehövande än flyktingar saknar betydelse om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper de risker som kan innebära att han eller hon är skyddsbehövande eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för sådan risk genom handlingar från enskilda.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om användningen av landinformation och tillämpningen av vissa principer samt beviskravet vid bedömning av skyddsbehov.

Jämför reservationerna 3 (mp) och 4 (v, mp).

Propositionen

När det gäller frågan om individuell bedömning räknas i direktivet upp en rad uppgifter som har betydelse för prövningen av ett ärende, t.ex. landinformation, sökandens utsagor och handlingar, surplace-verksamhet, riskbedömning och möjlighet att få skydd i en annan stat. Regeringens uppfattning är att det inte är lämpligt att författningsreglera vilka faktorer som får vägas in i prövningen av en asylansökan.

I propositionen anförs att det inom asylrätten är en grundläggande princip att den asylsökande ska göra sitt behov av internationellt skydd sannolikt. Det är således den asylsökande som enligt svensk rätt har bevisbördan och som i första hand har att tillhandahålla relevanta uppgifter till ledning för bedömningen av hans eller hennes behov av skydd.

Beträffande tidigare förföljelse anges i direktivet att det faktum att den sökande redan har varit utsatt för bl.a. förföljelse eller annan allvarlig skada är en allvarlig indikation på att den sökandes fruktan för förföljelse är välgrundad, såvida det inte finns goda skäl att anta att sådan förföljelse eller allvarlig skada inte kommer att upprepas. Enligt propositionen medför principen om "non-refoulement" att prövningen av asylärenden ytterst handlar om att bedöma framtida riskscenarier i landet dit sökanden skulle komma att avvisas eller utvisas. I tidigare avsnitt redogörs också för att riskbedömningen vid prövning av skyddsbehov ska vara framåtsyftande.

Med the benefit of the doubt (tvivelsmålets fördel) avses att sökandens uppgifter bör läggas till grund för bedömningen när hans eller hennes påståenden om förföljelse framstår som rimliga och de faktiska förhållandena inte kan klarläggas. I direktivet finns en bevislätnadsregel för sökanden som utgör en kodifiering av principen. I propositionen anges att även om det saknas uttryckligt författningsstöd för principen i svensk rätt har det kommit till klart uttryck i förarbetena till 1989 års utlänningslag och av en

väletablerad praxis att denna bevislätnadsregel ska tillämpas vid prövningen av huruvida någon är att anse som flykting eller som skyddsbehövande i övrigt. Några författningsändringar anses därför inte behövas.

Att flyktingskap kan grundas på händelser som ägt rum eller handlingar som utlänningen företagit efter det att han eller hon lämnade sitt ursprungsland är en internationellt vedertagen princip, flyktingskap sur place. Sur place-principen tillämpas enligt propositionen i svensk rätt vid bedömningen av om någon är flykting eller skyddsbehövande i övrigt. Bedömningen görs alltid utifrån samtliga omständigheter i det enskilda fallet. Regeringens uppfattning är att bestämmelserna i direktivet utgör tolkningsanvisningar och därför inte medför krav på författningsreglering.

När det gäller bedömningen i övrigt av fakta och omständigheter och internationellt skyddsbehov sur place är enligt regeringens mening direktivets bestämmelser uppfyllda genom gällande rätt.

I direktivet anges uttryckligen vilka aktörer som kan ge skydd och vilka rimliga åtgärder som dessa normalt måste vidta för att förhindra att en person förföljs eller lider allvarlig skada. Av utlänningslagen följer att förföljelse kan utgå direkt från statsmakten, eller från enskilda eller grupper av befolkningen i de fall statsmakten understöder åtgärderna eller om statsmakten på grund av bristande vilja eller förmåga inte ingriper och bereder de förföljda skydd. Enligt propositionen måste en bedömning av vad utlänningen kan riskera om han eller hon sänds tillbaka till sitt hemland eller sitt tidigare vistelseland alltid göras i det enskilda fallet. Regeringen anser inte att direktivets uppräknade aktörer som ger skydd är uttömmande utan anser att det avgörande för om sökanden är att anse som flykting eller annan skyddsbehövande är om sökanden riskerar förföljelse eller andra åtgärder som kan medföra skyddsbehov. Regeringen anser att det saknas skäl att lagreglera sådana undantagssituationer där ett fullgott skydd kan erbjudas av någon annan aktör.

Regeringen föreslår att det av utlänningslagen ska framgå att en utlänning kan vara skyddsbehövande oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper de risker som kan innebära att han eller hon är skyddsbehövande eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för sådan risk genom handlingar från enskilda. Av tydlighetsskäl bör det således framgå direkt av lagtexten att detta ska gälla även för andra skyddsbehövande än flyktingar.

Vad gäller frågan om internt skydd (internflyktsalternativ) anförs i propositionen att varken Genèvekonventionens eller utlänningslagens flyktingbegrepp innefattar en utlänning som har möjlighet att begagna sig av skydd i någon del av hemlandet. En förutsättning är dock att det finns en realistisk möjlighet för personen i fråga att försörja sig och förutsättningar att leva på ett sätt som inte innebär onödigt lidande eller umbäranden. Principen om internt skydd tillämpas i svensk rätt även vid prövningen av om en utlänning behöver skydd som skyddsbehövande i övrigt. Direktivets bestämmelser är således uppfyllda genom gällande rätt.

Motioner

I motion 2009/10:Sf5 av Bodil Ceballos (mp) begärs i yrkandena 7 och 8 tillkännagivanden om att praxis gällande principen om tvivelsmålets fördel, the benefit of the doubt, bör ses över och om att sur place-principen ska lagregleras. Problemet med principen om tvivelsmålets fördel är enligt motionären de många kriterier som uppställs och att principen tolkas alltför snävt. Exempelvis ställs i svensk praxis mycket höga krav för att den sökande ska anses medverka till att fastställa sin identitet och för att den sökandes allmänna trovärdighet ska anses vara fastlagd.

I motionens yrkandena 20 och 21 begärs tillkännagivanden om landinformation och utvisningar till s.k. failed states. Enligt motionären är det bra att regeringen tydligt anger att det inte är rimligt att hänvisa till ett internt flyktalternativ om det i praktiken inte kan utnyttjas. Motionären anser också att myndigheterna i landinformationen måste använda sig av den mest aktuella och exakta bevisning som går att finna och inte som i dag skicka flyktingar till länder som enligt index för "failed states" knappast har kapacitet att skydda sin egen befolkning.

I motion 2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) begärs i yrkande 25 ett tillkännagivande om en sådan översyn av flyktingskapsbestämmelsen i utlänningslagen att dess tolkning bringas i överensstämmelse med gällande internationell rätt. I motionen anförs att det beviskrav som uppställs i svensk rätt för att risken för förföljelse ska beaktas är att den är sannolik. Beviskravet i flyktingkonventionen torde emellertid ligga mellan "sannolikt" och "möjligt".

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att det är den asylsökande som enligt svensk rätt har bevisbördan och som i första hand har att tillhandahålla relevanta uppgifter till ledning för bedömningen av hans eller hennes behov av skydd. Bedömningen av skyddsskälens görs alltid med beaktande av samtliga omständigheter i det enskilda fallet, utifrån gällande bestämmelser. Av propositionen framgår vidare att bevislätnadsregeln, dvs. att den asylsökandes uppgifter bör läggas till grund för bedömningen när hans eller hennes påståenden om förföljelse framstår som rimliga och de faktiska förhållandena inte kan klarläggas, har kommit till klart uttryck i förarbetena till 1989 års utlänningslag och av en väletablerad praxis. Utskottet anser att direktivet inte medför krav på författningsreglering av den internationellt vedertagna principen om flyktingskap sur place. När det gäller bedömningen av fakta och omständigheter och internationellt skyddsbehov sur place delar utskottet således regeringens bedömning att direktivets bestämmelser är uppfyllda genom gällande ordning. Av utlänningslagen följer att förföljelse kan utgå direkt från statsmakten, eller från enskilda eller grupper av befolkningen i de fall statsmakten understöder åtgärderna eller om statsmakten på grund av bristande vilja eller förmåga inte ingriper och bereder de för-

följda skydd. Utskottet vill peka på att utgångspunkten vid bedömningen av skyddsbehovet är vad utlänningen i det enskilda fallet riskerar om han eller hon sänds tillbaka. Utskottet välkomnar förslaget om att det ska framgå direkt av lagtexten att detta ska gälla även för andra skyddsbehövande än flyktingar. Utskottet utgår från att myndigheterna vid beredningen av ärendena fullgör sin utredningsskyldighet och använder sig av relevanta uppgifter till ledning för bedömningen av skyddsbehov.

När det gäller landinformation noterar utskottet att Utvärderingsutredningen, som haft i uppdrag att se över asyl- och processordningen i utlänningsärenden, i sitt slutbetänkande Den nya migrationsprocessen (SOU 2009:56) bl.a. anger att önskemålet om en öppen databas (Lifos) har infriats. Tillgängligheten till material i Lifos är hög, och tvåpartssystemet har fått till följd att den landinformation som är relevant i ett ärende kommuniceras med sökanden före avgörandet. Det ifrågasätts dock om inte ytterligare resurser borde avsättas för arbete med landinformation på Migrationsverket och om inte Lifos borde utökas med vissa typer av information. Öppenheten i systemet bör kunna öka ytterligare, och frågan om hur informationen kommuniceras med sökandens biträde bör uppmärksammas. Med dessa påpekanden anser utredningen att den eftersträvade öppenheten får anses ha uppnåtts.

Statsrådet Tobias Billström har den 10 november i år svarat på en interpellation om dagsaktuell landinformation och avvisning till "failed states". Statsrådet anförde då bl.a. att de risker som kan finnas vid ett återvändande givetvis alltid bedöms under asylprocessen. Om de risker som den sökande anser sig vara utsatt för kommer från annat håll än staten i hemlandet tar Migrationsverket och domstolarna ställning till om denna stat har förmåga och vilja att skydda den enskilde. Den sökande har bistånd av ett offentligt biträde, vilket ökar förutsättningarna för att utredningen blir fullödlig, t.ex. vad gäller landinformationen. Det finns vidare alltid möjlighet att överklaga ett beslut till domstol. Statsrådet framhöll att ett omfattande förändringsarbete med landinformationen skett på Migrationsverket sedan den nuvarande instans- och processordningen infördes, med bl.a. öppen tillgänglighet till huvuddelen av materialet i Lifos.

Utskottet, som kan dela motionärernas uppfattning att det är viktigt att följa utvecklingen, anser inte att något tillkännagivande med anledning av motionerna 2009/10:Sf5 yrkandena 7, 8, 20 och 21 samt 2009/10:Sf211 yrkande 25 kan anses påkallat. Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker med det anförda motionerna.

Uppehållstillstånd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om att flyktingar och andra skyddsbehövande ska beviljas permanent uppehållstillstånd eller tidsbegränsat uppehållstillstånd som har en giltighetstid på minst tre år om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Uppehållstillståndet får dock aldrig ha en kortare giltighetstid än ett år. Denna giltighetstid ska även gälla när en utlänning beviljas en statusförklaring efter att tidigare ha beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på någon annan grund än som skyddsbehövande. Uppehållstillstånd får i vissa fall vägras.

Möjligheten för regeringen att meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd inte får beviljas ska inte gälla beträffande alternativt skyddsbehövande.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. möjlighet att söka uppehållstillstånd efter inresa i Sverige.

Jämför reservationerna 5 (s, v, mp) och 6 (mp).

Propositionen

Beviljande av uppehållstillstånd m.m.

Ovan har regeringens förslag om att bestämmelser om uteslutande grunder ska införas i utlänningslagen behandlats. Detta innebär att en utlänning i vissa angivna situationer kommer att vara utesluten från att anses som flykting eller annan skyddsbehövande. Därigenom förlorar vissa av utlänningslagens bestämmelser om att flyktingar och skyddsbehövande kan vägras uppehållstillstånd sin betydelse.

Syftet med direktivets bestämmelser om undantag från rätten till uppehållstillstånd är att skydda den medlemsstats intressen i vilken flyktingen vistas och möjliggör undantag från principen om ”non-refoulement”. Som redovisats tidigare anser regeringen att utlänningslagen bör anpassas till direktivets statusreglering genom att förutsättningarna för att bevilja status för flyktingar och andra skyddsbehövande och för att bevilja dessa utlänningar uppehållstillstånd korresponderar med varandra. Regeringen anser därför att det ska vara möjligt att neka en flykting uppehållstillstånd utifrån samma kriterier som en utlänning kan vägras flyktingstatus.

Prövningen av såväl statusfrågan som om uppehållstillstånd ska beviljas bör ske i ett sammanhang. I själva konstruktionen ligger därmed enligt propositionen att en flykting som beviljas flyktingstatus regelmässigt också ska beviljas uppehållstillstånd. På samma vis bör en flykting som vägras flyktingstatus inte ges uppehållstillstånd som flykting. Däremot kan uppe-

hållstillstånd beviljas på annan grund. Några författningsändringar till följd av direktivets bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd behövs därför inte enligt regeringen.

Regeringen föreslår att flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande som befinner sig i Sverige som huvudregel ska beviljas permanent uppehållstillstånd. Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd bör ha en giltighetstid på minst tre år om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid.

För att en utlänning ska folkbokföras i Sverige, vilket i de flesta fall är avgörande för vilken social trygghet han eller hon har rätt till, krävs att uppehållstillståndet gäller i minst ett år. Regeringen föreslår därför att en flykting eller en annan skyddsbehövande alltid ska beviljas uppehållstillstånd i minst ett år.

Om en flykting som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd fortfarande bedöms vara flykting när uppehållstillståndet löper ut torde det enligt propositionen endast i undantagsfall vara aktuellt att neka en förlängning av uppehållstillståndet.

Regeringen gör bedömningen att uppehållstillstånd för barn endast i undantagsfall bör vara tidsbegränsade. Om ett barns föräldrar beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd kan det dock vara lämpligt att även barnet beviljas ett tidsbegränsat tillstånd. Något författningsförslag läggs därför inte fram.

När en utlänning, som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på någon annan grund än att han eller hon är flykting eller annan skyddsbehövande, beviljas en statusförklaring ska giltighetstiden på uppehållstillståndet bestämmas i enlighet med vad som gäller uppehållstillstånd för flyktingar och andra skyddsbehövande.

Bemyndigandet för regeringen att i vissa fall meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd inte får beviljas för skyddsbehövande i övrigt rymms inte inom undantagen från direktivets regler om rätt till uppehållstillstånd för alternativt skyddsbehövande. Möjligheten för regeringen att meddela sådana föreskrifter kan därför endast gälla beträffande övriga skyddsbehövande.

Uppehållstillstånd för familjemedlemmar

Begreppet familjemedlemmar definieras i direktivet som make eller en ogift partner i en stadigvarande relation om lagstiftningen eller sedvanerätten i den berörda medlemsstaten behandlar ogifta par på samma sätt som gifta, underåriga ogifta barn, barn till föräldrarnas make eller sambo eller till en person som denne är beroende av för sin försörjning. Direktivets bestämmelser om familjesammanhållning gäller endast om familjemedlemmarna befinner sig i samma medlemsstat och om familjen existerade redan i ursprungslandet.

I propositionen anges att en make, registrerad partner, sambo eller ett barn till en flykting, i enlighet med principen om familjens enhet, som huvudregel får uppehållstillstånd som flykting i Sverige även om han eller hon inte själv har sådana skäl. Även beträffande familjemedlemmar till skyddsbehövande i övrigt strävar man i möjligaste mån efter att hålla familjen samlad. Någon absolut rätt för en sådan familjemedlem att beviljas motsvarande status kan inte härledas ur Genèvekonventionen eller direktivet. Regeringen anser att de svenska bestämmelserna bör överensstämma med konventionen och direktivet och enligt regeringens mening bör därför någon sådan rätt inte införas i utlänningslagen. I de undantagsfall en familjemedlem inte beviljas uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande kan uppehållstillstånd beviljas med stöd av anknytningsreglerna. Att familjemedlemmarna får beviljas uppehållstillstånd även efter inresan till Sverige framgår av utlänningslagen, och det torde i dessa fall inte vara aktuellt att kräva att familjemedlemmen reser till ett annat land för att ansöka om uppehållstillstånd.

Upphållstillstånd som söks på grund av anknytning i andra fall ska som huvudregel sökas före ankomsten till Sverige. En ansökan som görs efter inresan kan dock beviljas om den sökande har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utläningen reser till ett annat land för att lämna in sin ansökan där.

I utlänningslagens femte kapitel finns bestämmelser om uppehållstillstånd för make, registrerad partner, sambo och barn. Även andra nära anhöriga kan få uppehållstillstånd om de har ingått i samma hushåll som anknytningspersonen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet. Även föräldrar till ensamkommande barn som är flyktingar eller skyddsbehövande i övrigt har rätt till uppehållstillstånd. Regeringen anser att det saknas skäl att därutöver införa någon rätt till uppehållstillstånd för föräldrar eller syskon.

Den föreslagna bestämmelsen om giltighetstid för uppehållstillstånd för flyktingar och andra skyddsbehövande bör gälla även för dessa personers familjemedlemmar. Regeringen anser att utlänningslagens regler för uppehållstillstånd som ges med stöd av anknytningsreglerna liksom reglerna om återkallelse av uppehållstillstånd är förenliga med direktivets krav och föreslår därför inga ändringar.

Motioner

I motion 2009/10:Sf5 av Bodil Ceballos (mp) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att upphäva 5 kap. 25 § UtlL. Regeringens bemyndigande att meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd inte får beviljas i vissa fall föreslås upphöra för alternativt skyddsbehövande. Denna möjlighet till begränsning föreslås emellertid vara kvar för gruppen övriga skyddsbehö-

vande. Som en konsekvens av att motionären anser att båda kategorierna ska benämnas alternativt skyddsbehövande bör bemyndigandet för regeringen upphöra helt.

I motionens yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om möjligheten att söka uppehållstillstånd i Sverige även för anhöriga som är före detta asylsökande. Enligt motionären skapar ett krav på ansökan från hemlandet gigantiska problem för den sökande, vilket inte bidrar till att hålla ihop familjer. Enligt motionären omfattas i praxis inte de som tidigare sökt asyl av undantagsregeln från kravet på att ansökan om uppehållstillstånd ska ha gjorts före inresan. Motionären anser att det ska vara möjligt att ansöka om uppehållstillstånd i Sverige i de fall en person är gift eller sambo med en person i Sverige.

Även i motion 2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) begärs i yrkande 21 ett tillkännagivande om att ändra utlänningslagen i syfte att ge anhöriginvandrare en reell möjlighet att söka uppehållstillstånd utan att resa till hemlandet.

Kalle Larsson m.fl. (v) begär i motion 2009/10:Sf211 yrkande 20 förslag till lagändring för att undantag ska kunna göras från huvudregeln om ansökan från utlandet när utlänningen har barn i Sverige, kvinnan i förhållandet är gravid eller sökanden med all sannolikhet skulle få sin ansökan beviljad, detta även när ett lagakraftäggande avlägsnandebeslut föreligger. I motionen anges att avsikten med den lagändring som gjordes 2000 var att öka möjligheten till bifall till en ansökan gjord efter inresan. Enligt motionärerna har bestämmelsen tvärtom tillämpats så att den inneburit minskade möjligheter till bifall. Konsekvensen har blivit djupt inhumana beslut som leder till svåra tragedier.

Birgitta Eriksson och Catharina Bråkenhielm (s) begär i motion 2009/10:Sf257 ett tillkännagivande om förslag till ändring av utlänningslagens krav på att en ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning ska lämnas in före inresan i Sverige. Krav på att utlänningen måste lämna Sverige för att ansöka om uppehållstillstånd i hemlandet kan leda till att familjemedlemmar under en tid separeras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ovan tillstyrkt att andra skyddsbehövande än flyktingar delas in i två kategorier. Utskottet kan konstatera att bemyndigandet för regeringen att i vissa fall meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd inte får beviljas för skyddsbehövande i övrigt inte rymms inom undantagen från direktivets regler om rätt till uppehållstillstånd för alternativt skyddsbehövande. Möjligheten för regeringen att meddela sådana föreskrifter beträffande alternativt skyddsbehövande måste således upphöra. Utskottet delar regeringens bedömning att det saknas skäl att ytterligare inskränka bemyndigandet.

Utskottet kan konstatera att motionerna tar sikte på ansökningar om uppehållstillstånd från en person som har anknytning till en person boende i Sverige och avser således inte en familjemedlem som medföljer en utlänning som söker asyl här. Upphållstillstånd som söks på grund av anknytning ska som huvudregel sökas före ankomsten till Sverige. En ansökan som görs efter inresan kan dock beviljas om den sökande har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att lämna in sin ansökan där.

När det gäller undantag från huvudprincipen om att den som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ordnat detta före inresan i landet kan utskottet dela motionärernas uppfattning att det i vissa fall kan få oönskade konsekvenser, t.ex. kan barn riskera att skiljas från sina föräldrar.

Statsrådet Tobias Billström har i ett frågesvar den 1 september 2009 angett att när det gäller frågan om familjeseparation pågår ett arbete inom Regeringskansliet med att analysera de bestämmelser i utlänningslagen som innebär att uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning ska ha sökts och beviljats före inresan i landet. Mot bakgrund av att en översyn pågår inom Regeringskansliet är utskottet inte berett att nu föreslå något tillkännagivande i frågan.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i dessa delar och avstyrker med det anförda motionerna 2009/10:Sf5 yrkandena 2 och 9, 2009/10:Sf211 yrkande 20, 2009/10:Sf257 och 2009/10:Sf332 yrkande 21.

Rättigheter vid internationellt skydd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om att en utlänning, som har beviljats uppehållstillstånd av andra skäl än skyddsskäl och därefter beviljas statusförklaring, vid beräkningen av försäkrings-tid i socialförsäkringen ska jämföras med sådana utlänningar som beviljats uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande eller motsvarande äldre bestämmelser.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om främlingspass och fri rörlighet för utlänningar.

Jämför reservation 7 (mp).

Propositionen

Vilka förmåner personer som innehar flyktingstatus respektive status som alternativt skyddsbehövande ska ha rätt till i medlemsstaterna regleras i direktivet. När det gäller bl.a. tillgång till utbildning och arbetsmarknad,

integrationsfrämjande åtgärder samt resedokument anser regeringen att direktivets bestämmelser är uppfyllda genom gällande rätt och att möjligheten att i vissa fall begränsa förmånerna inte bör utnyttjas.

Det som i de flesta fall är avgörande för vilken social trygghet en person som befinner sig i Sverige har rätt till, dvs. vilka sociala förmåner han eller hon är berättigad till och vilken hälso- och sjukvård som ska erbjudas honom eller henne, är om personen anses bosatt här. Kriterierna för när en person anses vara bosatt i Sverige varierar mellan olika lagar men ledning för tolkningen av bosättningsbegreppet hämtas i regel från bestämmelserna i folkbokföringslagen (1991:481), FOL. I princip gäller att en utlänning som beviljas ett permanent uppehållstillstånd eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som gäller minst ett år ska folkbokföras.

Beträffande tillgång till sociala trygghetssystem och sociala förmåner föreslås i propositionen att en utlänning, som har beviljats uppehållstillstånd av andra skäl än skyddsskäl och därefter beviljas statusförklaring, vid beräkningen av försäkringstid enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och lagen (1998:702) om garantipension ska jämföras med sådana utlänningar som beviljats uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande. En reglering som innebär att den förmånligare beräkningen av försäkringstid tillämpas för sådana personer bör därför tas in i nämnda lagar.

Enligt 2 kap. 12 § UtfF får Migrationsverket utfärda främlingspass för en utlänning som inte har någon handling som gäller som pass och saknar möjlighet att skaffa en sådan handling. Verket får utfärda främlingspass även i andra fall, om det finns särskilda skäl. Bestämmelsen ger Migrationsverket en möjlighet att utfärda främlingspass till andra skyddsbehövande än flyktingar men ger dem inte någon sådan rätt. En bestämmelse om utfärdande av främlingspass i de fall det föreligger allvarliga humanitära skäl bör därför enligt regeringens bedömning införas i utlänningsförordningen.

Beträffande rätt till fri rörlighet konstateras i propositionen att flyktingar och andra skyddsbehövande har samma rätt till fri rörlighet inom landet som andra tredjelandsmedborgare som vistas lagligt i landet, något som alltså krävs enligt direktivet.

Motionen

I motion 2009/10:Sf5 av Bodil Ceballos (mp) begärs i yrkande 11 ett tillkännagivande om främlingspass. Motionären anser att regeringens förslag om att främlingspass ska kunna utfärdas om det uppstår allvarliga humanitära skäl är för snäv. I motionen anges att människor vid behov ska kunna erhålla främlingspass om de har gjort sin identitet någorlunda trolig. Även möjligheten att erhålla ett tillfälligt främlingspass med förbehåll om att inkomma med ytterligare uppgifter bör enligt motionären undersökas.

I yrkande 15 begärs ett tillkännagivande om att avskaffa diskrimineringen av utlänningar i regeringsformens andra kapitel. Enligt motionären är den inskränkning som görs i regeringsformen avseende fri rörlighet för utlänningar inte godtagbar i ett demokratiskt samhälle och står inte heller i proportion till nyttan med bestämmelsen. Motionären anser att det faktum att denna diskriminering är möjlig är ytterst allvarligt och absolut inte godtagbart i ett demokratiskt samhälle. Regeringen bör snarast återkomma med förslag till ändring av denna grundlagsbestämmelse.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att främlingspass ska kunna utfärdas även för andra skyddsbehövande än flyktingar i de fall det föreligger allvarliga humanitära skäl. Utskottet anser inte att något tillkännagivande bör göras om att människor vid behov ska kunna erhålla främlingspass om de har gjort sin identitet någorlunda trolig.

Beträffande rätt till fri rörlighet konstaterar utskottet i likhet med regeringen att flyktingar och andra skyddsbehövande har samma rätt till fri rörlighet som andra tredjelandsmedborgare som vistas lagligt i landet, något som alltså krävs enligt direktivet.

Europakonventionen, som sedan 1995 utgör svensk lag, anger att var och en som befinner sig lagligen inom rikets territorium ska ha rätt att fritt röra sig där och att fritt välja sin bosättningsort. Rätten till rörelsefrihet är dock ingen absolut rättighet. Den får inskränkas om det är nödvändigt i ett demokratiskt samhälle och med hänsyn till vissa närmare angivna intressen, bl.a. statens säkerhet eller den allmänna säkerheten. I motion 2009/10:Sf5 yrkande 15 anfördes att den inskränkning som görs i regeringsformen avseende fri rörlighet för utlänningar inte är godtagbar i ett demokratiskt samhälle. I det av riksdagen godkända betänkandet 2007/08:KU11 Fri- och rättighetsskyddsfrågor, avstyrktes ett motsvarande yrkande. Konstitutionsutskottets uttalande att Grundlagsutredningen har till uppgift att se över regeringsformen och att utredningens arbete inte borde föregripas. Utskottet kan konstatera att utredningens slutbetänkande En reformerad grundlag (SOU 2008:125) för närvarande bereds inom Regeringskansliet.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag i dessa delar och avstyrker motion 2009/10:Sf5 yrkandena 11 och 15.

Barnperspektivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. barnperspektiv i asylprocessen och ensamkommande barn.

Jämför reservationerna 8 (s, v, mp) och 9 (v, mp).

Propositionen

Beträffande barnspecifik förföljelse framhåller regeringen att utgångspunkten i den svenska asylprocessen är att barn ska få sin ansökan prövad i en process där deras röst hörs och där hänsyn tas till deras behov. Barns egna asylskäl ska självklart beaktas. I 2005 års utlänningslag har bestämmelsen om att barn ska höras, om det inte är olämpligt, flyttats till lagens inledning (1 kap. 11 § UtL). Därigenom understryks vikten av att artikel 12 i barnkonventionen följs. Vid prövningen av asylärenden som rör barn ska alltid den s.k. portalbestämmelsen om barnets bästa beaktas. Enligt 1 kap. 10 § UtL ska i fall som rör ett barn särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver. Bestämmelsen tar sikte på alla fall som rör barn medan direktivets bestämmelse enbart gäller ensamkommande barn och i vissa situationer. Regeringen anser att införande av en särskild bestämmelse om ensamkommande barn i enlighet med direktivet skulle innebära en risk för att portalbestämmelsen i 1 kap. 10 § UtL urholkas.

Beträffande ensamkommande barn gäller att den som är god man eller, om god man inte är förordnad, offentligt biträde ska ansöka om uppehållstillstånd för barnet, om detta inte är uppenbart obehövligt. När det gäller barn som anländer till Sverige tillsammans med någon av sina vårdnadshavare är det vårdnadshavaren som för barnets talan i ärendet om uppehållstillstånd.

Enligt 2 § lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn ska god man förordnas för ett ensamkommande barn. Den gode mannen kan företräda barnet i alla angelägenheter och därmed också i ett asylärende. Vidare förordnas ett offentligt biträde för ett ensamkommande barn i princip undantagslöst.

Skyddsgrundsdirektivet anger när det gäller ensamkommande barn att medlemsstaterna så snabbt som möjligt, efter det att flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande har beviljats, bör ge barnet en förmyndare och ett lämpligt boende eller placering. Medlemsstaterna ska även värna den underåriges bästa och bemöda sig att spåra den underåriges familjemedlemmar. Personer som arbetar med ensamkommande barn ska vidare ha eller erhålla lämplig utbildning om barnens behov. Regeringen gör bedömningen att gällande ordning beträffande utseende av god man och särskilt förordnad vårdnadshavare, efterforskning av familjemedlemmar, placering samt tillgång till bostad uppfyller skyddsgrundsdirektivets krav.

Vad gäller skyddsgrundsdirektivets krav på utbildning av personal och asylprocedurdirektivets bestämmelser om garantier i asylförfarandet anges i propositionen att det inte finns någon författningsbestämmelse som uttryckligen reglerar kompetensen hos Migrationsverkets handläggare. Enligt propositionen är det emellertid en grundläggande förutsättning inom svensk förvaltning att varje myndighet allmänt sett ska vara kompetent för sitt ansvarsområde. Myndigheterna ska enligt 8 § myndighetsförordningen se till att de anställda är väl förtroga med målen för verksamheten och ta till vara och utveckla de anställdas kompetens och erfarenhet. I propositionen anges vidare att Migrationsverket har fått i uppdrag att se till att särskild barnkompetens finns på samtliga enheter som utreder barns asylärenden. Prövningen av ärenden för ensamkommande barn handläggs vid särskilt utsedda enheter hos verket, där både beslutsfattare och handläggare har genomgått en särskild barnutbildning. Utbildningar har genomförts i samarbete med Barnombudsmannen, bl.a. när det gäller barnkonsekvensanalyser. En samtals- eller intervjuguide som ska användas vid samtal med barn har utarbetats. I propositionen anges också att Migrationsverket ska vidta åtgärder för att säkerställa att barn kommer till tals och att deras situation redovisas i ärendena. När det gäller barnspecifika former av förföljelse kan särskilt framhållas att Migrationsverkets handbok innehåller avsnitt om hörande av barn i utlänningsärenden beträffande deras asylskäl.

När det gäller garantier för ensamkommande barn föreslår regeringen, för att uppfylla vissa krav i asylprocedurdirektivet, att ställföreträdaren för ett ensamkommande barn ska kallas till den muntliga handläggningen. Ensamkommande barn bör vidare informeras om möjligheten till åldersbestämning genom läkarundersökning och vad denna innebär. Bestämmelser om detta bör tas in i förordning.

Med anledning av genomförandet av asylprocedurdirektivet anges vidare i propositionen att det av 8 kap. 21 § UtIL framgår att vissa frågor får prövas i överklagade mål och ärenden även om inte lägre instans har meddelat beslut beträffande dessa frågor. En överinstans, i ett mål eller ärende som gäller en viss utlännings, får besluta att avvisa eller utvisa ett barn under 16 år som står under utlänningsens vårdnad. Detta gäller även om ingen lägre instans har prövat denna fråga. Den nuvarande ordningen innebär enligt propositionen att en asylsökandes barn kan komma att avvisas eller utvisas genom ett beslut som kunnat prövas endast i en instans. Ett sådant förfarande strider mot direktivets bestämmelser om rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol och om ansvariga myndigheter. Regeringen föreslår därför att möjligheten för en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen att som första instans avvisa eller utvisa barn under 16 år tas bort i de fall barnet har ansökt om uppehållstillstånd och åberopat skyddsskäl.

Motioner

I motion 2009/10:Sf3 av Veronica Palm m.fl. (s) begärs ett tillkännagivande om vikten av att stärka barnperspektivet i genomförandet av skyddsgrundsdirektivet och asylprocedurdirektivet. Enligt motionärerna är det utökade samarbetet inom flyktingpolitiken och harmoniseringsprocessen inom EU viktigt och en självklar process i ett globaliserat tidevarv. Barnperspektivet måste alltid vara i fokus och medlemsstaterna måste arbeta aktivt för att garantera barnets bästa i asylprocessen. Det är exempelvis av stor vikt att de ensamkommande barnen inte glöms bort när EG-rätten anpassas till den nationella rätten.

I motion 2009/10:Sf5 av Bodil Ceballos (mp) begärs i yrkande 13 ett tillkännagivande om att utbildning för personer som arbetar med ensamkommande barn bör vara författningsreglerat. Enligt motionären är det inte tillräckligt att hänvisa till att varje myndighet ska vara kompetent för sitt ansvarsområde. I motionen anges vidare att regeringens förslag inte i tillräcklig utsträckning beaktar barns särskilda asylskäl. I yrkande 4 begärs därför ett tillkännagivande om att en utredning bör tillsättas om barns egna asylskäl i syfte att analysera vad som är barnspecifik förföljelse.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att utgångspunkten i den svenska asylprocessen är att barn ska få sin ansökan prövad i en process där deras röst hörs och där hänsyn tas till deras behov. Vid prövningen av asylärenden som rör barn ska det alltid särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver, den s.k. portalbestämmelsen i utlänningslagen. Vid införandet av portalbestämmelsen anfördes att prövningen av barnets bästa inte kan gå så långt att det i princip blir till ett eget kriterium för uppehållstillstånd att vara barn (prop. 1996/97:25 s. 247). Utskottet kan dela regeringens uppfattning att denna bedömning alltså gör sig gällande. Utskottet vill dock peka på att barn kan ha sina egna asylskäl. De kan exempelvis ha flytt sina hemländer för att undgå könsstympning eller tvångsrekrytering av barnsoldater. Utskottet förutsätter att barns egna asylskäl beaktas och att bedömningen av barnspecifika former av förföljelse, dvs. allvarliga kränkningar av barnets rättigheter som riktar sig till barn under 18 år, grundas på vedertagna principer. Bland annat framgår av skyddsgrundsdirektivet att beträffande bedömningen av behov av skydd till följd av allvarligt och personligt hot mot en civilpersons liv på grund av väpnad konflikt ska, för vad som avses med civilperson, ledning hämtas från bl.a. internationella förpliktelser rörande mänskliga rättigheter. Utskottet utgår från att ett barns speciella skyddsskäl har beaktats i dessa sammanhang.

Utskottet kan också konstatera att när det gäller barns asylskäl ska Migrationsverket vidta åtgärder för att säkerställa att barn kommer till tals och att deras situation redovisas i ärendena. Om det inte är möjligt att höra

barnet direkt ska barnets situation klarläggas genom barnfokuserade föräldrasamtal. Utskottet har vid flera tillfällen tidigare redogjort för Migrationsverkets arbete med dessa frågor. Utskottet vill understryka vikten av att arbetet med barn hela tiden utvecklas och utvärderas.

Vad gäller kompetens och utbildning av bl.a. Migrationsverkets personal kan utskottet konstatera att verkets samtliga enheter med asylprövning har fått utbildning i att utreda barn och att vid de särskilda enheterna hos verket som handlägger ärenden om ensamkommande barn har både beslutsfattare och handläggare genomgått en särskild barnutbildning. Sedan 2005 har utbildningar genomförts med delar av personalen i samarbete med Barnombudsmannen, bl.a. när det gäller barnkonsekvensanalyser. I Migrationsverkets regleringsbrev för 2009 åläggs Migrationsverket att redovisa en analys av kompetensbehov kopplat till barns villkor. I likhet med regeringen vill utskottet peka på att det är en grundläggande förutsättning inom svensk förvaltning att varje myndighet allmänt sett ska vara kompetent för sitt ansvarsområde. Någon författningsbestämmelse som uttryckligen reglerar kompetensen hos Migrationsverkets handläggare bör enligt utskottets mening inte införas.

När det gäller de ensamkommande barnen ser utskottet positivt på att Migrationsverket nu intensifierar sitt arbete. Bland annat genomförs ett förbättrat mottagande där dels antalet ankomstkommuner utökas, dels prövningen av barnens asylansökan vid behov ska kunna inledas redan i ankomstkommunerna. Antalet ankomstkommuner kommer successivt att utökas från fyra till ungefär tio stycken. Tidigare har prövningen av barnens asylansökan skett först när de fått en plats i en kommun. Nu kommer Migrationsverket att under vissa förutsättningar vid behov kunna inleda prövningen redan i ankomstkommunerna. Väntetiderna kan därmed bli kortare och prövningen blir inte lika beroende av att det finns kommuner som är villiga att ta emot barnen. En följd av detta är enligt Migrationsverket också att de barn som får permanent uppehållstillstånd medan de är kvar i ankomstkommunen kan få en kommunplats där.

Utskottet noterar vidare att regeringen nyligen har aviserat att en översyn av hela systemet för mottagande av ensamkommande asylsökande barn och ungdomar ska göras. Utredningen ska belysa alla eventuella problem på området och komma tillbaka med förslag som kan inbegripa lagstiftning. Vidare kommer regeringen att utse en koordinator för mottagandet av ensamkommande asylsökande barn. Samordnarens uppgift blir att i aktiv dialog med landets kommuner tillse att antalet platser snabbt ökar. Uppdraget ska genomföras i samråd med Migrationsverket.

Båda direktiven innehåller bestämmelser till skydd för ensamkommande barn. Medlemsstaterna ska bl.a. värna den underåriges bästa och bemöda sig att spåra den underåriges familjemedlemmar. Vidare bör medlemsstaterna så snabbt som möjligt efter det att flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande har beviljats ge barnet en förmyndare och ett lämpligt boende eller placering. Enligt utskottets mening uppfyller gäl-

lande ordning i dessa avseenden direktivets krav. När det gäller asylprocedurdirektivets krav på garantier för ensamkommande barn delar utskottet regeringens bedömning att för att uppfylla direktivets krav bör ställföreträdaren för ett ensamkommande barn kallas till den muntliga handläggningen och barnen informeras om möjligheten till åldersbestämning.

Som framgår av propositionen tar portalbestämmelsen sikte på alla fall som rör barn medan direktivets bestämmelser enbart gäller ensamkommande barn och i vissa situationer. Utskottet delar regeringens uppfattning att införandet av en särskild bestämmelse om ensamkommande barn i enlighet med skyddsgrundsdirektivet skulle innebära en risk för att portalbestämmelsen i 1 kap. 10 § UtL urholkas. Mot bakgrund av det anförda anser utskottet också, i likhet med regeringen, att ytterligare åtgärder i fråga om barnspecifik förföljelse och barns asylskäl för närvarande inte behöver vidtas.

Utskottet noterar också att regeringen föreslår att möjligheten för en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen att som första instans avvisa eller utvisa barn under 16 år ska tas bort i de fall barnet har ansökt om uppehållstillstånd och åberopat skyddsskäl.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i dessa delar och avstyrker med det anförda motionerna 2009/10:Sf3 och 2009/10:Sf5 yrkandena 4 och 13.

Genomförande av asylprocedurdirektivet

Garantier i asylförandet m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om att asyl ska definieras som ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning därför att han eller hon är flykting eller alternativt skyddsbehövande. En ansökan om uppehållstillstånd avseende övriga skyddsbehövande ska handläggas som en ansökan om asyl.

Migrationsverket får inte vägra en utlänning begärd statusförklaring utan att det förekommit muntlig handläggning hos verket. Ett offentligt biträde ska förordnas på utlänningens begäran om han eller hon överklagar ett beslut av Migrationsverket som gäller statusförklaring, om utlänningen befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att utlänningen inte kommer att beviljas yrkad statusförklaring.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om identitetsuppgifter och UNHCR:s roll i asylprocessen.

Jämför reservation 10 (mp).

Propositionen

Utgångspunkter och vissa grundläggande principer

Regeringen föreslår att direktivets bestämmelser ska tillämpas på alla ansökningar om uppehållstillstånd där skyddsskäl åberopas. Direktivet ska också tillämpas vid återkallelse av alla typer av statusförklaring. Asyl ska i utlänningslagen definieras som ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänningsdärför att han eller hon är flykting eller alternativt skyddsbehövande. En ansökan om uppehållstillstånd som grundar sig på sådana omständigheter som motsvarar övriga skyddsbehövande ska handläggas som en ansökan om asyl.

I propositionen anges att den svenska ordningen med en enhetlig process där samtliga åberopade grunder för uppehållstillstånd prövas i ett förfarande bör behållas.

När det gäller grundläggande principer för handläggningen och handläggningstiden gör regeringen den bedömningen att direktivets bestämmelser är uppfyllda genom gällande rätt. Samma bedömning görs beträffande direktivets bestämmelser om ogrundade ansökningar och om att prioritera och påskynda ärenden. Möjligheten att prioritera eller påskynda ett ärende om asylansökan anses uppenbart ogrundad bör således inte utnyttjas, inte heller möjligheten att upprätta s.k. säkra-länder-listor.

Vad gäller vissa principer i asylförfarandets första instans, såsom rätten till prövning av ansökan, krav som ställs på beslut av den beslutande myndigheten, den asylsökandes skyldigheter, förvar samt förfarandet när ansökan återkallas anser regeringen att några författningsändringar inte behövs för att tillgodose direktivets krav. Enligt propositionen är även direktivets krav när det gäller ansvarig myndighet i första instans uppfyllt genom gällande ordning.

Garantier i asylförfarandet m.m.

I propositionen anges att direktivets regler för översättning av handlingar är fakultativ och att förvaltningslagens (FL) bestämmelser om detta är tillräckliga. Förvaltningslagens regler innebär att en myndighet vid behov bör anlita tolk när den har att göra med någon som inte behärskar svenska eller som är allvarligt hörsel- eller talskadad. Med tolkning avses såväl muntlig som skriftlig översättning. Av förarbetena framgår att det inte finns något utrymme för en myndighet att avstå från att tillkalla tolk om en sådan behövs. Även enligt förvaltningsprocesslagen ska tolk anlitas vid behov.

När det gäller vissa garantier för asylsökande föreslår regeringen att det i förordning bör införas en bestämmelse som föreskriver att en asylsökande på ett språk som han eller hon rimligen kan förväntas förstå ska upplysas om asylförfarandet, om sina rättigheter och skyldigheter under för-

farandet och om tänkbara konsekvenser av att inte uppfylla sina skyldigheter eller samarbeta med myndigheterna. I övrigt anser regeringen att gällande ordning uppfyller direktivets krav.

Vad gäller frågan om personlig intervju anges i propositionen att muntlig handläggning inte krävs i ett asylärende om det inte fattas något beslut om avvisning eller utvisning, t.ex. om sökanden beviljas uppehållstillstånd på en annan grund än skyddsbehov. Eftersom direktivet tar sikte på förfarandet för att bevilja en viss status föreslås emellertid att bestämmelser införs om att Migrationsverket inte ska få vägra en utlänning begärd statusförklaring utan att det förekommit muntlig handläggning hos verket.

För att uppfylla direktivets bestämmelser om protokoll föreslås att skyldigheten att upprätta protokoll vid muntlig handläggning tas in i förordning.

Rätten till biträde i utlänningslagen är kopplad till frågan om avvisning eller utvisning, medan direktivet tar sikte på förfarandet för att bevilja eller återkalla flyktingstatus. Rätten till biträde vid överklagande bör därför kompletteras så att rätt till biträde inte enbart gäller i situationer där en asylsökande riskerar att avvisas eller utvisas utan också när en asylsökande inte beviljats begärd statusförklaring och när en statusförklaring återkallas. I propositionen föreslås att offentligt biträde ska förordnas på utlänningsbegäran om han eller hon överklagar ett beslut av Migrationsverket som gäller statusförklaring, om utläningen befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att utläningen inte kommer att beviljas yrkad statusförklaring.

I propositionen anges beträffande UNHCR:s roll i asylärenden att utgångspunkten i svensk rätt är att alla enskilda i princip har rätt att ha kontakt med vilken person eller organisation som helst. Vidare har vid den enskildes samtycke UNHCR möjlighet till samma insyn i sökandens akt som sökanden själv. Enligt nuvarande ordning har UNHCR även möjlighet att lägga fram sina synpunkter inför svenska förvaltningsmyndigheter och domstolar. Regeringen menar därför att det saknas anledning att föreslå en författningsreglering av rätten för UNHCR att yttra sig i ärenden.

Insamling av uppgifter om enskilda ärenden m.m.

Enligt 21 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, gäller sekretess för uppgift som rör en utlänning om det kan antas att röjande av uppgiften skulle medföra fara för att någon utsätts för övergrepp eller annat allvarligt men som föranleds av förhållandet mellan utläningen och utländsk stat eller myndighet eller organisation av utläningar. Enligt 37 kap. 1 § första stycket OSL gäller dessutom sekretess i verksamhet för kontroll över utläningar för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider men. I sådan verksamhet gäller sekretess även för anmälan eller annan utsaga från enskild, om det kan antas att fara uppkommer för att den som gjort anmälan eller avgivit utsa-

gan eller någon närstående till denne utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs (37 kap. 1 § andra stycket OSL). Med verksamhet för kontroll över utläningar avses bl.a. ärenden om uppehållstillstånd och därmed således behandlingen av asylansökningar.

I propositionen anges att rövandet av uppgiften att en enskild sökt asyl till den som påstås bedriva förföljelse typiskt sett utgör en risk för den enskilde eller dennes närstående. En sådan uppgift omfattas således av sekretess enligt 21 kap. 5 § OSL. De kategorier av personer som direktivet omfattar, personer som är beroende av sökanden för sin försörjning och andra familjemedlemmar som bor kvar i ursprungslandet, omfattas också av 21 kap. 5 § OSL. Uttrycket men i detta lagrum innefattar hot mot frihet, säkerhet och fysisk integritet. Av 43 kap. 1 § OSL framgår att 37 kap. 1 § första stycket OSL är tillämplig även hos migrationsdomstolarna. Om uppgifter som omfattas av sekretess hos domstol läggs fram vid en förhandling inför öppna dörrar eller tas in i ett beslut upphör dock som huvudregel sekretessen att gälla för uppgiften i målet eller ärendet (43 kap. 5 och 8 §§ OSL).

Enligt regeringens bedömning uppfyller de svenska sekretessbestämmelserna direktivets krav. Regeringen framhåller emellertid att detta lagstiftningsärende i första hand syftar till att genomföra asylprocedurdirektivet och att den aktuella bestämmelsen i direktivet reglerar sekretessfrågorna vid förfarandet hos Migrationsverket. Frågan om sekretess i utlänningsärenden har behandlats i Utvärderingsutredningens delbetänkande Sekretess och offentliga biträden i utlänningsärenden (SOU 2008:65). I delbetänkandet föreslås att 12 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100, SekrL), som motsvaras av 43 kap. 8 § OSL, ändras så att det uttryckligen blir tillåtet att i ett domslut hemlighålla en uppgift om vem som en dom eller ett beslut enligt utlänningslagen eller lagen om särskild utlänningskontroll gäller, under förutsättning att sekretess för uppgiften gäller enligt 7 kap. 14 § första stycket SekrL, som motsvarar 21 kap. 5 § OSL. I betänkandet anförs att förslaget bör genomföras först i samband med den mer övergripande översyn av 12 kap. 4 § SekrL som utredningen om insyn och sekretess inom vissa delar av rättsväsendet, m.m. (Insynsutredningen, Ju 2007:13) genomför. Insynsutredningen har lämnat ett förslag till ny lydelse av denna paragraf i delbetänkandet Partsinsyn och ny teknik i domstol, m.m. (SOU 2008:93). Förslaget bereds inom Regeringskansliet.

Motioner

I motion 2009/10:Sf5 av Bodil Ceballos (mp) begärs i yrkande 16 ett tillkännagivande om att handlingar ska tillhandahållas den sökande på ett språk som denne behärskar. Enligt motionären är det långt ifrån alltid som detta fungerar tillfredsställande i dagsläget. Vidare begärs ett tillkännagivande om att ett offentligt biträde ska finnas tillgängligt för den sökande under hela asylprocessen (yrkande 17). Detta ska gälla oberoende av den

sökandes möjlighet att betala för ett offentligt biträde. Slutligen begärs ett tillkännagivande om att UNHCR:s roll i asylprocessen bör lagfästas (yrkande 18). Motionären anser att det är viktigt att i lagtext förtydliga att UNHCR ska spela en roll i svensk asylrätt.

I motionens yrkande 19 begärs ett tillkännagivande om att klargöra att uppgifter om att en person är asylsökande inte i några sammanhang får lämnas ut. Exempelvis är det inte godtagbart att utländska diplomater kommer till förvarn för att identifiera personer eller att polisen tar asylsökande till deras hemländers ambassader för att ordna med passhandlingar. Sådana förfaranden kan enligt motionären komma att utgöra nya flykting-skäl sur place.

I motion 2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) begärs i yrkande 15 ett tillkännagivande om behovet av att tillvägagångssättet vid avvísningar och utvisningar ändras. Ingen person som söker asyl i Sverige ska behöva oroa sig för att deras identitet röjs till hemlandet eller till den sökandes ambassad i Sverige eller till någon annan obehörig.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att några lagändringar inte behövs för att tillgodose direktivets krav beträffande grundläggande principer och krav på handläggningen i asylförfarandet.

Beträffande vissa garantier i asylförfarandet delar utskottet regeringens bedömning att rätten till biträde vid överklagande bör kompletteras så att rätt till biträde inte enbart gäller i situationer där en asylsökande riskerar att avvisas eller utvisas utan också när en asylsökande inte beviljats begärd statusförklaring och när en statusförklaring återkallas. Offentligt biträde ska således enligt regeringens förslag förordnas på utlänningens begäran om han eller hon överklagar ett beslut av Migrationsverket som gäller statusförklaring, om utlänningen befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att utlänningen inte kommer att beviljas yrkad statusförklaring.

Utskottet är inte berett att föreslå något tillkännagivande om en ytterligare rätt till offentligt biträde än som nu föreslås och anser inte heller att UNHCR:s roll i asylprocessen behöver lagfästas.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i dessa delar och avstyrker med det anförda motion 2009/10:Sf5 yrkandena 16–18.

Enligt offentlighets- och sekretesslagen gäller sekretess för uppgift som rör en utlänning om det kan antas att röjande av uppgiften skulle medföra fara för att någon utsätts för övergrepp eller annat allvarligt men som förorsakas av förhållandet mellan utlänningen och utländsk stat eller myndighet eller organisation av utlänningar. Dessutom gäller sekretess i verksamhet för kontroll över utlänningar för uppgift om enskilda personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider men. Sekretessbestämmelserna omfattar även familjemedlemmar som bor kvar i ursprungs-

landet. I sådan verksamhet gäller sekretess även för anmälan eller annan utsaga från enskild, om det kan antas att fara uppkommer för att den som gjort anmälan eller avgivit utsagan eller någon närstående till denne utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs. Med verksamhet för kontroll över utlänningar avses bl.a. ärenden om uppehållstillstånd och därmed således myndigheters och domstolars behandling av asylansökningar. Utskottet utgår från att Migrationsverket och övriga berörda myndigheter beaktar sekretessbestämmelserna.

När det gäller direktivets bestämmelser om bl.a. insamling av uppgifter i enskilda ärenden delar utskottet regeringens bedömning att gällande ordning uppfyller kraven i dessa delar. Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motion 2009/10:Sf5 yrkande 19 och 2009/10:Sf332 yrkande 15.

Rätten att stanna kvar i medlemsstaten och skydd mot avvísning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag att som huvudregel ska ett beslut om avvísning eller utvisning inte få verkställas innan ansökan har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd och åberopat skyddsskäl. Undantag från huvudregeln får göras vid omedelbar verkställighet eller utvisning på grund av brott. I dessa fall får verkställighet ske när frågan om uppehållstillstånd har prövats i en instans.

Ett beslut får inte heller verkställas innan Migrationsverket har avgjort om ny prövning ska ske eller, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft, om en utlänning i ett verkställighetsärende åberopar nya omständigheter.

En asylansökan som görs av en utlänning som omfattas av ett lagakraftvunnet avvísnings- eller utvisningsbeslut ska prövas som en ursprunglig ansökan om frågan om skyddsbehov inte har prövats tidigare.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. prövningen av hinder för verkställighet.

Jämför reservation 11 (v, mp).

Propositionen

Om det kommer fram nya omständigheter i ett verkställighetsärende ska Migrationsverket under vissa förutsättningar utan yrkande (ex officio) pröva om uppehållstillstånd ska beviljas (12 kap. 18 § UtlL). Om en utlänning återoppar nya omständigheter i ett verkställighetsärende och Migrationsverket inte kan bevilja uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § UtlL ska verket i stället pröva om en ny prövning av frågan om uppehållstillstånd ska ske (12 kap. 19 § UtlL). Om de återopade omständigheterna kan antas utgöra ett verkställighetshinder enligt 12 kap. 1–3 §§ UtlL och omständigheterna inte kunnat återopas tidigare eller utlänningen haft en giltig ursäkt för att inte återropa dem, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning och besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

Kravet på att utlänningen inte har kunnat återropa de nya omständigheterna tidigare eller att han eller hon visar giltig ursäkt för att inte ha återopat omständigheterna tidigare är enligt regeringen förenligt med direktivet eftersom medlemsstaterna som villkor för att en s.k. efterföljande ansökan ska prövas får kräva att sökanden haft laga förfall för att först senare återropa de nya omständigheterna.

När en medlemsstat för första gången prövar en utlännings skäl för asyl ska ansökan enligt huvudregeln handläggas som en asylansökan i ett förstainstansförfarande. Eftersom de svenska bestämmelserna innebär att det inte finns någon rätt att få en asylansökan prövad om den lämnas in efter det att ett beslut om uppehållstillstånd på någon annan grund har vunnit laga kraft, strider de mot direktivet. I propositionen föreslås därför att 12 kap. 18 och 19 §§ UtlL endast ska kunna tillämpas om frågan om internationellt skydd redan varit föremål för prövning i samband med att beslutet om avvísning eller utvisning meddelades. En utlänning som har ansökt om uppehållstillstånd på någon annan grund än skyddsbehov och som i den processen fått ett lagakraftvunnet avslagsbeslut ska få sina skyddsskäl prövade i enlighet med förfarandet för en ursprunglig ansökan om han eller hon därefter återoppar skyddsskäl som grund för uppehållstillstånd.

I propositionen anges att utlänningslagens bestämmelser innebär att en asylsökande i de flesta fall har rätt att stanna kvar här till dess att hans eller hennes ansökan har prövats och att bestämmelserna i direktivet om s.k. efterföljande ansökan närmast motsvaras av bestämmelserna om ny prövning i 12 kap. 19 § UtlL.

Regeringen föreslår att om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd och återopat skyddsskäl ska huvudregeln vara att ett beslut om avvísning eller utvisning inte får verkställas innan ansökan har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft eller ett beslut om att avvisa ansökan har vunnit laga kraft. Undantag från huvudregeln får göras om Migrationsverket har förordnat om omedelbar verkställighet eller om utlänningen har utvisats på grund av brott. Sådana beslut får verkställas när

ansökan om uppehållstillstånd har prövats i en instans. Undantag får också göras om utlänningen överlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

Vidare föreslås att ett beslut om avvisning eller utvisning inte ska anses verkställt om utlänningen utlämnas, överlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal inom ett straffrättsligt förfarande med villkor om att utlänningen ska återföras.

Regeringen föreslår även att om en utlänning i ett ärende om verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning återoppar nya omständigheter får beslutet, på samma sätt som i grundärenden, inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort om ny prövning ska ske eller, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft. Har utlänningen utvisats på grund av brott får dock verkställighet ske när frågan om uppehållstillstånd har prövats i en instans.

Mot bakgrund av att det enligt regeringens uppfattning är mycket angeläget att verkställighetsarbetet inte onödigt försvåras och att asylprocessen måste ha ett tydligt slut är det enligt propositionen viktigt att Migrationsverket snabbt kan ta ställning till om ny prövning ska beviljas och att arbetet inom verket organiseras på ett sådant sätt att verkställighetsarbetet påverkas så lite som möjligt. Regeringen erinrar även om att inte vilka omständigheter som helst kan leda till en ny prövning. Det är endast omständigheter av skyddscharakter som kan antas innebära ett bestående hinder mot verkställighet och som inte har åberopats tidigare som kan föranleda att verkställighet inte får ske.

För att uppnå överensstämmelse med direktivets bestämmelser om rätt att stanna kvar i medlemsstaten när ansökan prövas föreslås en särskild reglering som motsvarar den föreslagna regleringen i 12 kap. 19 § UtLL för förfarandet för handläggning av åberopade nya omständigheter från en sökande som har utvisats på grund av brott.

Eftersom Migrationsverket beslutat att inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § UtLL kan överklagas ska, enligt bestämmelser i förvaltningslagen, en asylsökande som inte beviljas en ny prövning enligt 12 kap. 19 § UtLL få ett motiverat beslut och underrättas om hur han eller hon kan överklaga beslutet. De svenska bestämmelserna uppfyller därmed direktivets krav på förfarandet.

I skyddsgrundsdirektivet finns bestämmelser om skydd mot avvisning. Enligt dessa ska medlemsstaterna i enlighet med sina internationella förpliktelser respektera principen om "non-refoulement". Om det inte är förbjudet enligt dessa förpliktelser får medlemsstaterna avvisa en flykting, vare sig denne formellt erkänts eller ej, om det finns skäl原因 att anta att vederbörande utgör en fara för säkerheten i den medlemsstat där han eller

hon befinner sig eller om vederbörande utgör en samhällsfara i medlemsstaten med hänsyn till att han eller hon genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott.

Direktivet innehåller inte några motsvarande bestämmelser för alternativt skyddsbehövande eftersom en utlänning som utgör en fara för säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig eller som har förövat ett allvarligt brott är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande enligt undantagsbestämmelser i direktivet.

Bestämmelserna om verkställighetshinder i 12 kap. 1 och 2 §§ UtIL får enligt regeringens bedömning anses stå i överensstämmelse med direktivets krav vad gäller skydd mot avvisning. Enligt 12 kap. 1 § UtIL får avvisning eller utvisning av en utlänning aldrig verkställas till ett land om det finns skälig anledning att tro att utlänningen där skulle vara i fara att straffas med döden eller med kroppsstraff eller att utsättas för tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. En avvisning eller utvisning får inte heller verkställas till ett land där utlänningen inte är skyddad mot att sändas vidare till ett land där han eller hon skulle vara i sådan fara. Enligt 12 kap. 2 § UtIL får en avvisning eller utvisning aldrig verkställas till ett land om utlänningen riskerar att utsättas för förföljelse i det landet eller om utlänningen inte är skyddad i det landet mot att sändas vidare till ett land där utlänningen löper risk för förföljelse. Undantag kan göras dels om utlänningen genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige, dels om utlänningen har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att utlänningen skulle fortsätta verksamheten här, och det inte är möjligt att verkställa avvisningen eller utvisningen till något annat land. Undantaget vid synnerligen grovt brott gäller dock inte om den förföljelse som hotar i det andra landet innebär fara för utlänningens liv eller annars är av särskilt svår art.

Motioner

I motion 2009/10:Sf5 av Bodil Ceballos (mp) begärs i yrkandena 10 och 23 tillkännagivanden om principen om "non-refoulement" och förfarandet vid överklagande. Enligt motionären medför reglerna om verkställighetshinder i utlänningslagen i viss mån att Sverige brister i respekten avseende principen om "non-refoulement". Motionären anser att den sökande måste ha möjlighet att överklaga att Migrationsverket inte ex officio enligt 12 kap. 18 § UtIL gör en omprövning – utifrån någon av paragrafens mer omfattande grunder, bl.a. medicinska hinder – av beslutet om avvisning eller utvisning. Beslut om avslag på en ansökan enligt 12 kap. 19 § UtIL kan överklagas. Prövningen enligt detta lagrum görs dock enbart beträffande nya omständigheter som kan hänföras till den sökandes skyddsskäl (12 kap. 1–3 §§ UtIL). Motionären anser att även 12 kap. 19 § UtIL bör

rymma de mer omfattande nya omständigheter som finns i 12 kap. 18 § UtL. Vidare anser motionären att ett tillägg bör göras i de båda paragraferna som lyder ”nya eller tidigare anförda förvärrade omständigheter”. Slutligen anføres i motionen att verkställighetshindersgrunden medicinska hinder inte tillämpas på det sätt som var lagstiftarens mening. Prövningen av om hinder för verkställighet föreligger ska inte bara omfatta huruvida personen i fråga är tillräckligt stark för att överleva en transport utan även möjligheterna för denna person att sedan klara sig i utvisningslandet.

Också i motion 2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) begärs i yrkandena 8–10 tillkännagivanden om att utöka de mer omfattande nya omständigheter som återfinns i 12 kap. 18 § UtL till att även omfatta 12 kap. 19 § UtL, om att även tidigare anförda förvärrade omständigheter ska kunna bli föremål för en verkställighetshindersprövning och om att bedömningen av medicinska hinder som kan utgöra en grund för hinder mot verkställighet ska grunda sig i själva sjukdomen och inte i huruvida personen i fråga klarar av att ta sig genom passkontrollen.

I motion 2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) begärs i yrkande 34 ett tillkännagivande om en översyn av 12 kap. 19 § UtL. Motionärerna anser att kravet på att utlännningen inte kunnat återropa verkställighetshindren tidigare, eller har giltig ursäkt för att inte ha återropat dem tidigare, står i uppenbar konflikt med artikel 3 i Europakonventionen. Detta avhjälps enligt motionärerna inte heller av att Migrationsverket kan bevilja uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § UtL, där motsvarande krav inte uppställs.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid ett flertal tillfällen, senast i sitt betänkande 2008/09:SfU8, uttalat att en viktig förutsättning för att kunna erbjuda skydd till dem som verkligen behöver det är att de beslut som fattas av Migrationsverket och migrationsdomstolarna respekteras och kan verkställas. Ett fungerande asylsystem förutsätter således att de som har meddelats lagakraftvunna avvisnings- och utvisningsbeslut lämnar landet. Utgångspunkten måste alltid vara att personen lämnar landet frivilligt.

Enligt utlänningslagens bestämmelser finns det, som redovisats ovan, en möjlighet att pröva om det föreligger nya omständigheter som utgör hinder mot att verkställa ett avvisnings- eller utvisningsbeslut. Utskottet delar regeringens bedömning att kravet på att utlännningen inte har kunnat återropa de nya omständigheterna tidigare, eller att han eller hon visar giltig ursäkt för att inte ha återropat omständigheterna tidigare, är förenligt med direktivet eftersom medlemsstaterna som villkor för att en s.k. efterföljande ansökan ska prövas får kräva att sökanden haft laga förfall för att först senare återropa de nya omständigheterna.

Utskottet kan också konstatera att det nu föreslås att 12 kap. 18 och 19 §§ UtL endast ska kunna tillämpas om frågan om internationellt skydd redan varit föremål för prövning. En utlännning som har ansökt om uppe-

hållstillstånd på någon annan grund än skyddsbehov och som i den processen fått ett lagakraftvunnet avslagsbeslut ska således få sina skyddsskäl prövade i enlighet med förfarandet för en ursprunglig ansökan om han eller hon därefter återoppar skyddsskäl som grund för uppehållstillstånd.

Utskottet vill också peka på förslaget att om en utlänning i ett ärende om verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning återoppar nya omständigheter får beslutet, på samma sätt som i grundärenden, som huvudregel inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort om ny prövning ska ske eller, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft. Som anförs i propositionen är det emellertid i dessa fall endast omständigheter av skydds-karaktär som kan föranleda att verkställighet inte får ske.

I skyddsgrundsdirektivet finns bestämmelser om skydd mot avvisning. Enligt dessa ska medlemsstaterna i enlighet med sina internationella förpliktelser respektera principen om "non-refoulement". Om det inte är förbjudet enligt dessa förpliktelser får medlemsstaterna under vissa förutsättningar avvisa en flyktning vare sig denne formellt erkänts eller ej. Utskottet delar regeringens bedömning att bestämmelserna om verkställighetshinder i 12 kap. 1 och 2 §§ UtlL kan anses stå i överensstämmelse med direktivets krav vad gäller skydd mot avvisning.

Utvärderingsutredningen har haft i uppdrag att se över bl.a. hur den nya ordningen för prövning av verkställighetshinder fungerat och vilken effekt de nya reglerna för avvisning och utvisning fått (dir. 2007:119). I sitt slutbetänkande Den nya migrationsprocessen (SOU 2009:56) anger utredningen att från att ett ärende i princip inte hade någon riktig slutpunkt kan en fråga om eventuellt verkställighetshinder som gäller skyddsskäl i dag avgöras inom cirka tre månader från det att frågan om verkställighetshinder väcks till dess att Migrationsöverdomstolen har avgjort frågan slutligt. Om en ny prövning beviljas får man räkna med att saken tar ytterligare tre månader i Migrationsverket. De nya bestämmelserna har således lett till ett snabbare förfarande. Ordningen med ny ansökan om uppehållstillstånd har också fått den extraordinära karaktär som var lagstiftarens avsikt. Utredningen anger vidare att Migrationsöverdomstolen genom sin praxis har avgränsat tillämpningsområdet för bestämmelserna i 12 kap. 18 och 19 §§ UtlL, uttolkat vissa av de begrepp som förekommer i bestämmelserna och angett hur beviskraven ska tolkas. Med anledning av detta och vissa förarbetsuttalanden föreslår utredningen att lagtexten preciseras i några avseenden. I utredningsbetänkandet anges följande:

Den viktigaste ändringen i sammanhanget gäller rekvisitet giltig ursäkt i 12 kap. 19 § UtlL och har att göra med de politiska verkställighetshinder som regleras i 12 kap. 1–3 §§ samma lag. Dessa hinder är till viss del absoluta, dvs. sådana att de enligt Sveriges internationella åtaganden måste beaktas. Om det kan antas finnas ett sådant verkställighetshinder, men Migrationsverket inte anser att uppehållstillstånd kan beviljas enligt 12 kap. 18 §, bör det alltid utredas närmare om ett verkställighetshinder faktiskt föreligger eller inte. Detta kan enligt nuva-

rande lagstiftning inte göras i annan ordning än vid en ny prövning av frågan om uppehållstillstånd. Samtidigt är lagstiftningen så uppbyggd att en ny prövning inte kan beviljas om det visar sig att utlänningen hade kunnat återopa de aktuella nya omständigheterna tidigare, men inte har giltig ursäkt för att inte ha gjort det. En ny prövning bör dock inte vägras av processuella skäl. I stället bör frågan om verkställighets-hinder alltid utredas, oavsett om utlänningen ifråga på ett tidigare stadium av handläggningen borde ha anmält de förhållanden som gör att hinder antas föreligga. Kravet på giltig ursäkt bör därför upphävas. Migrationsverkets beslut enligt 12 kap. 18 § UtlL kan som ovan nämnts inte överklagas. Mot bakgrund av det och med hänsyn till de synpunkter på Migrationsverkets beslut som har förts fram, bör verkets tillämpning av bestämmelsen klarläggas. Verket har nu tagit initiativ till en genomlysning av praxis i verkställighetsärenden.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i behandlade delar. Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2009/10:Sf5 yrkandena 10 och 23, 2009/10:Sf211 yrkande 34 och 2009/10:Sf332 yrkandena 8–10.

Ansökningar som nekas prövning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag bl.a. om att en utlännings asylansökan, som kan prövas i ett annat land på grund av bestämmelser om första asylland eller säkert tredjeland eller på grund av bestämmelserna i Dublinförordningen, ska avvisas.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Dublinförordningen och att en asylansökan ska prövas i det land som sökanden själv väljer.

Jämför reservation 12 (v, mp).

Propositionen

För att utlänningslagen ska överensstämma med direktivets terminologi gällande bestämmelserna om när ansökan kan nekas prövning på grund av regler om första asylland och säkert tredjeland föreslår regeringen att en asylansökan får avvisas om sökanden

1. har beviljats flyktingstatus i en annan EU-stat
2. har beviljats flyktingstatus i ett land som inte är en EU-stat eller har motsvarande skydd i ett sådant land under förutsättning att sökanden kommer att släppas in i det landet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas vidare till ett annat land där han eller hon riskerar förföljelse eller
3. kan skickas till ett land där han eller hon
 - inte riskerar att utsättas för förföljelse
 - inte riskerar att utsättas för dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning
 - är skyddad mot att sändas vidare till ett land där han eller hon inte

har motsvarande skydd

- har möjlighet att ansöka om skydd som flykting och
- har en sådan anknytning som gör att det skulle vara rimligt för honom eller henne att resa dit.

Vad som sägs i tredje punkten ska dock inte gälla om sökanden har en make, ett barn eller en förälder som är bosatt i Sverige och inte har en lika nära familjanknytning till det land dit verkställigheten av ett avvissnings- eller utvisningsbeslut kan ske eller om sökanden på grund av tidigare långvarig vistelse i Sverige med uppehållstillstånd eller uppehållsrätt har fått särskild anknytning hit och saknar sådan anknytning eller anknytning genom anhöriga till det land dit verkställigheten av ett avvissnings- eller utvisningsbeslut kan ske.

Vidare föreslås att särregleringen i utlänningslagen om asylsökande som rest in från Danmark, Finland, Island eller Norge och bemyndigandet i 5 kap. 26 § UtlL ska tas bort.

I propositionen anförs att några bestämmelser om att en asylansökan i vissa fall inte behöver prövas inte finns i svensk rätt. Däremot finns bestämmelser som delvis motsvarar direktivets bestämmelser om första asylland och säkert tredjeland. Innebörden av dessa bestämmelser är att någon materiell prövning av utlänningsens skyddsskäl inte behöver göras om någon av de aktuella situationerna föreligger.

Direktivets bestämmelser om första asylland och säkert tredjeland är fakultativa, dvs. det finns inte något som hindrar att en medlemsstat prövar en asylansökan trots att det finns ett första asylland eller ett säkert tredjeland för sökanden. Utlänningslagens nuvarande bestämmelser om att vägra uppehållstillstånd är också utformade på så sätt att en utlännings i vissa fall *får* vägras uppehållstillstånd. Avsikten med de föreslagna bestämmelserna är att det även i fortsättningen ska finnas utrymme för att pröva en asylansökan i Sverige även om det finns ett första asylland eller ett säkert tredjeland.

Enligt Dublinförordningen ska endast en medlemsstat ha ansvaret för att pröva en asylansökan som lämnas in i EU. Förordningen innehåller bestämmelser som avgör vilken medlemsstat som har detta ansvar. Av direktivet framgår att medlemsstaterna inte behöver pröva om sökanden är flykting om ett beslut om överföring fattats enligt Dublinförordningen.

I utlänningslagen finns endast en upplysningsbestämmelse som anger att det i Dublinförordningen finns bestämmelser som tillämpas gentemot EU:s medlemsstater samt Island och Norge.

När det gäller Dublinärenden anges i propositionen att ett beslut om överföring enligt Dublinförordningen innebär att asylansökan inte prövas materiellt i Sverige. Ett sådant beslut ska enligt praxis förenas med en avvissning av asylansökan.

Regeringen föreslår således att en asylansökan ska avvisas om ett beslut om överföring meddelas enligt Dublinförordningen och att hänvisningen till Dublinförordningen i 5 kap. 1 § tredje stycket UtL ska flyttas till en egen paragraf. Det ska av hänvisningen framgå att Dublinförordningen även tillämpas avseende Schweiz.

Danmark omfattas inte av Dublinförordningen, men genom ett avtal mellan EU och Danmark tillämpas sedan den 1 april 2006 förordningens bestämmelser gentemot Danmark. Bestämmelsen i 5 kap. 1 § andra stycket 6 UtL har således blivit obsolet och bör enligt regeringens förslag upphävas.

Ett avvisnings- eller utvisningsbeslut gäller i fyra år från det att beslutet vann laga kraft. Om beslutet är förenat med ett återreseförbud med längre giltighetstid, upphör beslutet att gälla först när tiden för återreseförbudet går ut. En identisk ansökan som lämnas in efter ett slutligt beslut kommer således inte att prövas, om den inte lämnas in efter fyra år eller mer. Detta är enligt propositionen förenligt med direktivet som tillåter att en asylansökan nekas prövning om sökanden har lämnat in en identisk ansökan efter ett slutligt beslut.

Motioner

I motion 2009/10:Sf5 av Bodil Ceballos (mp) begärs i yrkande 22 ett tillkännagivande om att det bör vara individens val av land som ska avgöra var en asylansökan prövas. Sverige bör enligt motionären inte använda Dublinregelverket som ett skäl för att inte pröva en ansökan.

Även i motion 2009/10:Sf207 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om att Dublinförordningen bör reformeras så att en ansökan om asyl alltid ska kunna utredas och prövas i det land som den asylsökande själv väljer.

I motion 2009/10:Ju384 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) begärs i yrkande 18 ett tillkännagivande om att Dublinförordningen bör upphöra att gälla. Den skapar en oproportionerlig börda på vissa länder samtidigt som andra lätt kan undvika inströmningen av asylsökande. Motionären anser att det är det land som är individens slutliga mål som ska pröva asylansökan.

I motion 2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) begärs i yrkandena 13 och 14 tillkännagivanden om att regeringen bör stödja kommissionens förslag till förändringar i Dublinförordningen och om initiativ till en översyn av förordningen i syfte att dessas egna val ska vara styrande. I motionen anges att kommissionens förslag syftar till att underlätta ett smidigare överförande av asylsökande mellan medlemsländerna och något ökade möjligheter att minska familjesplittring mellan flera olika medlemsstater. Den viktigaste förändringen är enligt motionärerna att kommissionen, om vissa villkor är uppfyllda, ska kunna besluta att inställa överföringar av asylsökande till ett visst land vars mottagningskapacitet är överbelastad eller som inte ger ett skydd för asylsökande som uppfyller gemenskapslagstift-

ningens krav. I motionen anges emellertid att den enda rimliga principen för att avgöra vilket land som ska handlägga en asylansökan är att låta den asylsökande själv fatta beslutet. Motionärerna anser att den svenska regeringen i EU bör ta initiativ till en översyn av Dublinförordningen i detta syfte.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att propositionen behandlar frågan om den formella ordningen i s.k. Dublinärenden. Av direktivet framgår att medlemsstaterna inte behöver pröva om sökanden är flykting om ett beslut om överföring fattats enligt Dublinförordningen. Redan enligt nuvarande ordning tas ett beslut om överföring enligt Dublinförordningen utan att asylansökan prövas materiellt i Sverige. Utskottet anser därför i likhet med regeringen att en asylansökan ska avvisas om ett beslut om överföring meddelas enligt Dublinförordningen.

Utskottet vill påtala att det i Dublinförordningen anges att en medlemsstat dels alltid får pröva en asylansökan som lämnats in av en tredjelandsmedborgare, dels av humanitära skäl får sammanföra familjemedlemmar och andra släktingar i beroendeställning. Utskottet anser också att principen om första asylland bör fortsätta att gälla som utgångspunkt för prövningen av en asylansökan.

I juni 2007 presenterade kommissionen en utvärdering av Dublinförordningen. Utvärderingen visar att Dublinsystemet allmänt sett fungerar bra och är ett ändamålsenligt system för att avgöra vilken medlemsstat som ska vara ansvarig för prövning av en asylansökan, men att det finns vissa problem i tillämpningen av regelverket. Kommissionen har i december 2008 lämnat förslag till förändringar i Dublinförordningen (KOM(2008) 820). Förslaget syftar huvudsakligen till att effektivisera tillämpningen av förordningen.

Utskottet, som anser att en möjlighet att i vissa fall avvisa en asylansökan bör införas, tillstyrker regeringens förslag i nu behandlad del. Det saknas enligt utskottets mening skäl för riksdagen att ta initiativ till en översyn av Dublinförordningen i syfte att det ska vara de asylsökandes egna val av land som ska vara styrande. Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2009/10:Sf5 yrkande 22, 2009/10:Sf207 yrkande 4, 2009/10:Sf211 yrkandena 13 och 14 samt 2009/10:Ju384 yrkande 18.

Överklagande m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om regler för överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring och verkets beslut att avvisa en asylansökan.

Möjligheten för en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen att som första instans avvisa eller utvisa ett barn tas bort i de fall barnet har ansökt om uppehållstillstånd och åberopat skyddsskäl.

En utlänning ska underrättas när Migrationsverket inleder ett ärende om återkallelse av statusförklaring. En sådan förklaring får inte återkallas utan att utlänningen har givits möjlighet att yttra sig.

Vidare bifaller riksdagen regeringens förslag beträffande en utlänning som har utvisats på grund av brott.

Propositionen

Förfaranden vid återkallelse av flyktingstatus

Regeringen föreslår att det i utlänningslagen ska införas dels en bestämmelse om att en utlänning ska underrättas när Migrationsverket inleder ett ärende om återkallelse av statusförklaring, dels en bestämmelse om att en sådan förklaring inte får återkallas utan att utlänningen har givits möjlighet att yttra sig. Regeringen gör den bedömningen att kommuniseringskyldigheten i 17 § FL inte kan anses vara tillräcklig för att direktivets krav när det gäller återkallelse av flyktingstatus ska anses uppfyllda. Regeringen anser därför att bestämmelser om såväl underrättelseskyldighet som rätt att yttra sig bör tas in i utlänningslagen.

Överklagande m.m.

När det gäller rätten att överklaga Migrationsverkets beslut att avvisa en asylansökan och verkets beslut i fråga om statusförklaring och om återkallelse av statusförklaring föreslår regeringen att överklagande ska kunna ske till en migrationsdomstol. Migrationsdomstolens beslut ska kunna överklagas till Migrationsöverdomstolen. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till Migrationsöverdomstolen. Detta motsvarar enligt propositionen gällande regler för överklagande av ett beslut om bl.a. flyktingförklaring.

Som angetts tidigare finns i 12 kap. 19 § UtIL bestämmelser som motsvarar direktivets bestämmelser om preliminär prövning av en efterföljande ansökan. Om Migrationsverket beslutar att inte bevilja ny prövning kan ett sådant beslut överklagas till en migrationsdomstol enligt 14 kap. 5 § UtIL. Svensk rätt överensstämmer således med direktivet i denna del.

Enligt nuvarande ordning kan en utlänning som har utvisats på grund av brott inte beviljas uppehållstillstånd av Migrationsverket. Däremot kan regeringen enligt bestämmelser i utlänningslagen upphäva en allmän domstols beslut om utvisning och i samband därmed bevilja uppehållstillstånd eller överlämna ärendet till Migrationsverket för prövning av frågan om uppehållstillstånd. Om Migrationsverket skulle finna att en utlänning som är utvisad på grund av brott ska beviljas uppehållstillstånd ska ärendet överlämnas till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 § UtL. Delar inte regeringen Migrationsverkets bedömning utan avslår ansökan kommer avslagsbeslutet inte att kunna överklagas.

En allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott ska enligt förslaget ovan kunna verkställas när en asylansökan har prövats i en instans. Det kan emellertid finnas skäl att avvakta med verkställighet till dess ansökan har prövats i mer än en instans. Regeringen kan enligt nuvarande regler besluta om inhibition i dessa fall. I propositionen föreslås därför att migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen ska ha en motsvarande möjlighet att inhibera en allmän domstols beslut om utvisning.

Regeringen gör den bedömningen att om en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen förordnar om inhibition av ett beslut om utvisning på grund av brott ska Migrationsverket, Regeringskansliet och polismyndigheten underrättas om beslutet. Detta bör framgå av förordning.

Av 5 kap. 20 § UtL framgår att det är Migrationsverket som normalt meddelar beslut om uppehållstillstånd. Att låta en förvaltningsmyndighet upphäva en allmän domstols beslut om utvisning är enligt regeringens mening inte lämpligt. Migrationsverket bör därför inte ges möjlighet att bevilja uppehållstillstånd för en asylsökande som utvisats på grund av brott. Däremot anser regeringen att migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen bör ges en sådan möjlighet. I de fall Migrationsverket anser att en asylsökande bör beviljas uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § UtL eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § UtL trots att han eller hon är utvisad på grund av brott bör verket, utan att fatta beslut, med eget yttrande överlämna ärendet till en migrationsdomstol. För att direktivets krav på rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol ska vara uppfyllt krävs således att bestämmelsen i 12 kap. 20 § UtL om överlämnande till regeringen måste ändras. Med beaktande av att migrationsdomstolarna kommer att pröva en asylansökan rörande en utlänning som utvisats på grund av brott som första instans kan det inte anses förenligt med direktivet att uppställa krav på prövningstillstånd varför undantag från kravet på prövningstillstånd, ska göras i dessa fall. Möjligheten för regeringen att upphäva en allmän domstols utvisningsbeslut enligt 8 kap. 14 § UtL bör enligt propositionen tills vidare vara kvar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning och tillstyrker propositionen i dessa delar.

Ärenden med säkerhetsaspekter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag till lagändringar vad gäller säkerhetsärenden. Det innebär bl.a. att särskilt kvalificerade säkerhetsärenden ska handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Migrationsverkets beslut i sådana ärenden ska kunna överklagas till regeringen. I övriga säkerhetsärenden ska Migrationsverkets beslut kunna prövas av migrationsdomstol och, efter prövningstillstånd, av Migrationsöverdomstolen.

Riksdagen avslår därmed ett motionsyrkande om avslag på regeringens förslag till ändring i lagen om särskild utlänningskontroll.

Riksdagen avslår också motionsyrkanden om bl.a. tidsbegränsade uppehållstillstånd, särskilda regler för EES-medborgare och definition av säkerhetsärenden.

Jämför reservationerna 13 (mp) och 15 (v).

Propositionen

I utlänningslagen definieras säkerhetsärenden som ärenden där Säkerhetspolisen av skäl som rör rikets säkerhet eller allmän säkerhet motsätter sig att en utlänning beviljas uppehållstillstånd i Sverige eller förordar att utlänningen avvisas eller utvisas eller att utlänningens uppehållstillstånd återkallas.

En utlänning kan utvisas enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, LSU, om det behövs med hänsyn till rikets säkerhet eller om det med hänsyn till vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han kommer att begå eller medverka till terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott.

I propositionen anges att möjligheten för den enskilde att få sin sak prövad av domstol i ärenden som rör myndighetsutövning utgör en grundläggande rättssäkerhetsgaranti i svensk rätt. Regeringen anser därför att utgångspunkten måste vara att Migrationsverkets beslut i säkerhetsärenden i så stor utsträckning som möjligt ska kunna prövas av domstol. Vissa säkerhetsärenden är emellertid av sådan karaktär att deras utgång har särskilt stor betydelse för den nationella säkerheten. Det är i dessa ärenden naturligt att regeringen har en roll, särskilt mot bakgrund av regeringens

övergripande ansvar för rikets säkerhet. För dessa kvalificerade säkerhetsärenden bör därför även i fortsättningen regeringen vara överinstans. Enligt propositionen rör det sig i första hand om sådana ärenden där den inre säkerheten är utsatt för allvarligt hot. Det kan vara ärenden som rör utläningar med starka kopplingar till organisationer som utövar våld och annan brottslighet för politiska syften. Det kan vidare vara ärenden som rör personer som agerar i nätverk eller strukturer med ideologiska band till kända terroristorganisationer. Även ärenden som rör företrädare för icke-demokratiska regimer som har tagit sin tillflykt till Sverige kan innebära ett allvarligt hot mot den inre säkerheten i Sverige. Undantagsvis kan även andra ärenden vara av en sådan karaktär att regeringen bör vara överinstans. I ett enskilt ärende är det uppgifter om den enskildes egna aktiviteter och verksamhet som kommer att ha störst betydelse för bedömningen av om ett ärende är kvalificerat eller inte. Att konstatera att en person tillhör en viss organisation kan normalt inte vara tillräckligt för att bedöma om han eller hon utgör en säkerhetsrisk. Med hänsyn till att säkerhetsbedömningen måste göras med utgångspunkt från förhållandena i varje enskilt fall bör någon sådan ytterligare precisering av vilka ärenden som ska vara kvalificerade inte ske. Regeringen bedömer inte att det finns en risk för att flertalet säkerhetsärenden kommer att handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll eftersom kriterierna enligt förslaget skärps. För att utvisning ska få ske måste det alltså endera vara särskilt påkallat av hänsyn till rikets säkerhet eller så måste det befaras att utläningen kommer att begå eller medverka till terroristbrott. Dessutom är det regeringen som ytterst ansvarar för att de ärenden som handläggs enligt lagen om särskild utlänningskontroll uppfyller kriterierna.

Regeringen föreslår således att flertalet säkerhetsärenden ska kunna prövas av domstol på samma sätt som andra utlänningsärenden, dvs. migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen efter prövningstillstånd. Dessa säkerhetsärenden ska handläggas enligt utlänningslagen.

Särskilt kvalificerade säkerhetsärenden ska dock handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Migrationsverkets beslut i dessa ärenden ska kunna överklagas till regeringen.

För att eventuellt uppkomma frågor om uppehållstillstånd, statusförklaring och resedokument ska kunna prövas samlat med frågan om utvisning bör regleringen för de kvalificerade säkerhetsärendena gälla även ärenden som innefattar ansökningar om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument. Detsamma bör gälla ärenden som rör sådana ansökningar avseende en utläning som redan är utvisad enligt lagen om särskild utlänningskontroll.

En asylsökande ska enligt direktivet ha rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot ett beslut som fattats om en asylansökan. Direktivet innehåller inte något uttryckligt undantag för ärenden som har betydelse för nationell säkerhet eller allmän ordning när det gäller rätten att överklaga beslut till domstol.

Åtgärder som rör bl.a. asyl beslutas enligt EG-fördragets avdelning IV, dvs. inom ramen för det EG-rättsliga samarbetet i den första pelaren. Enligt artikel 64.1 i EG-fördraget ska denna avdelning dock inte påverka medlemsstaternas ansvar för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten. Det innebär att medlemsstaternas rättigheter och skyldigheter som följer av det exklusiva ansvaret för lag och ordning och inre säkerhet inte inskränks av bestämmelser som är antagna med stöd av avdelning IV i fördraget. Att det är medlemsstaterna som har till uppgift att besluta om lämpliga åtgärder för att säkerställa inre och yttre säkerhet framgår av EG-domstolens praxis. Primärrätten, dvs. fördragstexten och EG-domstolens tolkning av denna, gäller före sekundärrätten, dvs. t.ex. direktiv och förordningar.

Regeringen anser att artikel 64 i EG-fördraget medför att undantag från direktivet beträffande rätten till domstolsprövning kan göras i dessa särskilt kvalificerade säkerhetsärenden. I beaktandesats 28 i direktivet anges också att direktivet i enlighet med artikel 64 i EG-fördraget inte påverkar medlemsstaternas ansvar för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten. Med hänsyn till att undantaget från rätten till domstolsprövning enbart gäller en särskild och begränsad kategori av ärenden där säkerhetsaspekten är särskilt kvalificerad är förslaget enligt regeringens mening förenligt med gemenskapsrätten.

Även en EES-medborgare eller en familjemedlem till en sådan medborgare kan bli utvisad enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Om en sådan utvisning aktualiseras måste hänsyn tas också till det s.k. rörlighetsdirektivet. Rörlighetsdirektivet kräver bl.a. rätt till domstolsprövning i fråga om beslut som begränsar unionsmedborgares fria rörlighet. När det gäller fri rörlighet för unionsmedborgare har EG-domstolen avgjort mål med säkerhetsaspekter och därvid bl.a. uttalat att en medborgare i en medlemsstat som med hänsyn till allmän ordning eller säkerhet har förvägrats inresa i en annan medlemsstat ska ha tillgång till bl.a. domstolsprövning. Mot den bakgrunden och med hänsyn till den särskilda ställning unionsmedborgare, och i viss mån EES-medborgare, och deras familjemedlemmar har genom Sveriges anslutning till Europeiska unionen anser regeringen att det inte skulle vara förenligt med rörlighetsdirektivets krav att undanta EES-medborgare och deras familjemedlemmar från rätten till domstolsprövning.

Enligt rörlighetsdirektivet ska domstolsprövningen göra det möjligt att granska beslutets laglighet samt de fakta och omständigheter som ligger till grund för den föreslagna åtgärden. Domstolsprövningen ska även garantera att beslutet inte är oproportionerligt. Enligt 7 § rättsprövningslagen ska regeringens beslut upphävas om Regeringsrätten finner att det strider mot någon rättsregel på det sätt som sökanden har angett eller som klart framgår av omständigheterna. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet. Rättsprövning är således enligt

regeringen inte endast en ren laglighetsprövning utan kan omfatta även faktabedömning och bevisvärdering och är därför tillräcklig för att tillgodose rörlighetsdirektivets krav på domstolsprövning.

Regeringen föreslår således att regeringens utvisningsbeslut avseende EES-medborgare och deras familjemedlemmar ska kunna prövas av Regeringsrätten enligt lagen om rättsprövning av vissa regeringsbeslut. Eftersom det är av särskild vikt att säkerhetsärenden handläggs skyndsamt föreslås att en ansökan om rättsprövning i dessa fall ska ha kommit in till Regeringsrätten senast tre veckor från det att regeringen beslutat om utvisning.

Om ett beslut om utvisning har fattats enligt lagen om särskild utlänningskontroll och det föreligger ett sådant verkställighetshinder som anges i 12 kap. 1, 2 eller 3 § UtL eller om beslutet av någon annan särskild anledning inte bör verkställas, ska den beslutande myndigheten enligt 10 § första stycket LSU förordna om inhibition av utvisningsbeslutet. Utvisningsbeslutet och förordnandet om inhibition ska prövas på nytt av den beslutande myndigheten när det finns skäl till det. Så länge utvisningsbeslutet fortfarande gäller men inte har kunnat verkställas ska Säkerhetspolisen före utgången av varje kalenderår efter det år då beslutet meddelades, anmäla hos den beslutande myndigheten huruvida det finns skäl för prövning av beslutet. Migrationsverkets beslut i fråga om inhibition kan överklagas till regeringen. Vid ett överklagande ska handlingarna skyndsamt lämnas över till Migrationsöverdomstolen som med ett eget yttrande ska lämna handlingarna vidare till regeringen. I yttrandet ska särskilt anges om det finns hinder enligt 12 kap. 1, 2 eller 3 § UtL mot att beslutet verkställs. Om det enligt Migrationsöverdomstolen finns sådant hinder mot verkställighet ska regeringen besluta om inhibition. Om det inte är uppenbart obehövligt ska Migrationsöverdomstolen hålla muntlig förhandling innan den yttrar sig.

För att undvika att personer vistas i Sverige utan tillstånd när ett beslut om avvísning eller utvisning inte kan verkställas finns en bestämmelse i 5 kap. 11 § UtL som ger en möjlighet att i sådana fall bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Bestämmelsen är tillämplig om det före ett avvísnings- eller utvisningsbeslut visar sig att ett sådant beslut inte skulle vara möjligt att verkställa under en längre tid. Bestämmelsen kan också tillämpas om den beslutande myndigheten eller domstolen bedömer att avvísning eller utvisning bör ske men att längre tid än vad som medges i normalfallet krävs för verkställighet. Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd kan då meddelas samtidigt med ett avlägsnandebeslut. Avlägsnandebeslutet får verkställas när tiden för uppehållstillståndet har löpt ut.

Regeringen föreslår att om ett beslut om utvisning har meddelats enligt lagen om särskild utlänningskontroll och det föreligger hinder mot att verkställa beslutet ska den beslutande myndigheten, förutom möjligheten att förordna om inhibition, ha möjlighet att bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Utvisningsbeslutet får inte verkställas under den tid ett uppehålls-

tillstånd gäller. Migrationsverkets beslut i fråga om tidsbegränsat uppehållstillstånd ska kunna överklagas till regeringen. Utvisningsbeslutet ska omprövas när det tidsbegränsade uppehållstillståndet löper ut.

När det gäller anmälningsplikt och tvångsmedel har regeringen föreslagit att om ett beslut om utvisning som har vunnit laga kraft inte förenats med ett beslut om anmälningsplikt eller ett beslut att tillämpa reglerna om tvångsmedel enligt 19–22 §§ LSU, ska Migrationsverket på ansökan av Säkerhetspolisen kunna besluta om sådana åtgärder. Motsvarande ska gälla sådana beslut om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen som inte kan verkställas om det finns sådana omständigheter beträffande utlänningsen som avses i 1 § 1 eller 2 LSU. Migrationsverkets beslut ska kunna överklagas till regeringen. Överklagas Migrationsverkets beslut ska verket skyndsamt lämna över handlingarna i ärendet till Migrationsöverdomstolen som ska hålla muntlig förhandling i ärendet, om en sådan inte är uppenbart obehövlig. Domstolen ska därefter med ett eget yttrande överlämna ärendet till regeringen.

Beslut om anmälningsplikt eller beslut att tillämpa reglerna om tvångsmedel enligt 19–22 §§ LSU ska också kunna meddelas om ett utvisningsbeslut inte verkställs på grund av att utlänningsen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Regeringen ska vidare kunna besluta om anmälningsplikt och att tillämpa reglerna om tvångsmedel enligt 19–22 §§ LSU i samband med att regeringen beslutar om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd i ett verkställighetsärende.

Innan regeringen fattar ett beslut om anmälningsplikt som första instans ska ett yttrande begäras in från Migrationsöverdomstolen. Migrationsöverdomstolen ska, innan den yttrar sig, hålla muntlig förhandling om en sådan inte är uppenbart obehövlig.

Regeringen föreslår också att om Migrationsverket avslår en ansökan om utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll och utlänningsen har ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument, ska ett överklagande från utlänningsen handläggas enligt utlänningslagen om Säkerhetspolisen inte överklagar Migrationsverkets beslut.

Det föreslås också att om det under handläggningen av ett mål i en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende, ska domstolen undanröja det överklagade avgörandet och överlämna målet till Migrationsverket för handläggning. Handlägger regeringen ett ärende om utvisning och utlänningsen ansöker om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument, ska regeringen upphäva det överklagade beslutet och överlämna ärendet till Migrationsverket för handläggning.

Av propositionen framgår att en utlänningsen endast ska kunna utvisas med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll om förutsättningarna i 1 § LSU är uppfyllda. Om Migrationsverket eller regeringen, vid prövningen av ett ärende som innefattar både en ansökan om utvisning och en ansökan om uppehållstillstånd, finner att förutsättningarna för utvisning enligt

1 § LSU inte är uppfyllda, och att det inte heller finns någon grund för uppehållstillstånd, ska både ansökan om utvisning och ansökan om uppehållstillstånd avslås och ett utvisningsbeslut fattas med stöd av utlänningslagens bestämmelser.

Om regeringen inte delar Säkerhetspolisens uppfattning att ett säkerhetsärende är så kvalificerat att det ska handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll föreslås att utgångspunkten ska vara att utlänningsansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument ska prövas enligt utlänningslagen. Ansökan kommer då att utgöra ett nytt ärende hos Migrationsverket, och endast det processmaterial som bedöms vara av direkt betydelse för prövningen av dessa frågor lämnas över till Migrationsverket. Om Säkerhetspolisen anser att Migrationsverket av säkerhetsskäl ska avslå utlänningsansökan får Säkerhetspolisen ge in ett yttrande till verket och däri redogöra för de förhållanden som Säkerhetspolisen anser gör att ärendet ska handläggas som ett säkerhetsärende enligt utlänningslagen.

Enligt regeringens uppfattning är det med hänsyn till att endast en mycket liten del av de ärenden som handläggs enligt utlänningslagen är säkerhetsärenden en fördel ur kompetenssynpunkt om handläggningen av överklagade säkerhetsärenden kunde begränsas till en migrationsdomstol. Dessutom förekommer ofta uppgifter som är mycket känsliga ur sekretesssynpunkt i säkerhetsärenden. En bestämmelse om detta bör tas in i förordning.

Om Säkerhetspolisen ansöker om att utlänningsansökan ska utvisas enligt lagen om särskild utlänningskontroll först efter överklagande av Migrationsverkets beslut, bör domstolarna kunna överlämna målet till Migrationsverket för handläggning.

Motioner

I motion 2009/10:Sf4 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkas avslag på förslaget till lag om ändring i lagen om särskild utlänningskontroll (yrkande 1). Enligt motionärerna bryter de föreslagna bestämmelserna om överprövning av de kvalificerade säkerhetsärendena mot EG-rättens krav på domstolsprövning. Motionärerna motsätter sig också Säkerhetspolisens oinskränkta tolkningsrätt av vad som är att se som ett kvalificerat säkerhetsärende. Regeringen är vidare en olämplig instans att fatta beslut i dessa ärenden.

I motion 2009/10:Sf5 av Bodil Ceballos (mp) begärs i yrkande 24 ett tillkännagivande om ärenden med säkerhetsaspekter. Motionären anser att det i vissa mycket specifika fall kan vara nödvändigt att regeringen får möjlighet att besluta i säkerhetsärenden. Det måste emellertid finnas ett tydligt regelverk för hur dessa kvalificerade säkerhetsärenden ska definieras och på vilket material detta ska ske. Det bör vidare i dessa sammanhang inte göras någon åtskillnad mellan EES-medborgare och andra länders medborgare.

I motionens yrkande 25 begärs ett tillkännagivande om att möjligheten att tidsbegränsa ett uppehållstillstånd i möjligaste mån ska undvikas. Det kan dock, enligt motionären, i fråga om säkerhetsärenden i vissa fall vara befogat men bör användas mycket restriktivt.

Justitiekottet

Justitiekottet, som har yttrat sig över propositionen och motionerna i de delar som avser säkerhetsärenden, tillstyrker propositionen och avstyrker motionerna (yttr. 2009/10:JuU2y).

Utskottets ställningstagande

Sedan den 31 mars 2006 avgörs ärenden enligt utlänningslagen med säkerhetsaspekter och ärenden enligt lagen om särskild utlänningskontroll av Migrationsverket i första instans. Migrationsverkets beslut kan överklagas till regeringen. Migrationsöverdomstolen, som ska hålla muntlig förhandling, ska yttra sig i ärendet. Om domstolen kommer fram till att det finns hinder mot verkställighet, ska yttrandet i den delen vara bindande för regeringen (prop. 2004/05:170, bet. 2004/05:SfU17, rskr. 2005/06:1).

Möjligheten för den enskilde att få sin sak prövad av domstol i ärenden som rör myndighetsutövning utgör en grundläggande rättssäkerhetsgaranti i svensk rätt. I likhet med justitiekottet instämmer socialförsäkringsutskottet i regeringens uppfattning att utgångspunkten måste vara att Migrationsverkets beslut i säkerhetsärenden i så stor utsträckning som möjligt ska kunna prövas av domstol. Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag att Migrationsverkets beslut i säkerhetsärenden enligt utlänningslagen ska kunna överklagas till migrationsdomstol och att migrationsdomstolens beslut ska kunna överklagas till Migrationsöverdomstolen. I enlighet med vad som gäller i andra ärenden enligt utlänningslagen bör överklagande till Migrationsöverdomstolen omfattas av systemet med prövningstillstånd.

Som anges i propositionen är emellertid vissa säkerhetsärenden av sådan karaktär att deras utgång har särskilt stor betydelse för den nationella säkerheten. För dessa kvalificerade säkerhetsärenden och för att säkerställa regeringens möjlighet att fullgöra sitt ansvar för rikets säkerhet föreslås därför att regeringen även i fortsättningen ska vara överinstans. Enligt propositionen rör det sig i första hand om sådana ärenden där den inre säkerheten är utsatt för allvarligt hot. Det kan vara ärenden som rör utläningar med starka kopplingar till organisationer som utövar våld och annan brottslighet för politiska syften. Det kan vidare vara ärenden som rör personer som agerar i nätverk eller strukturer med ideologiska band till kända terroristorganisationer. Även ärenden som rör företrädare för icke-demokratiska regimer som har tagit sin tillflykt till Sverige kan innebära ett allvarligt hot mot den inre säkerheten i Sverige.

I likhet med justitieutskottet delar utskottet regeringens bedömning att det, med hänsyn till att säkerhetsbedömningen måste göras med utgångspunkt i förhållandena i varje enskilt fall, inte bör göras någon ytterligare precisering av vilka ärenden som ska vara kvalificerade. Utskottet noterar också att kriterierna för de kvalificerade säkerhetsärendena enligt förslaget skärps. För att utvisning ska få ske måste det endera vara särskilt påkallat av hänsyn till rikets säkerhet eller befaras att utlänningen kommer att begå eller medverka till terroristbrott. Detta medför enligt regeringens bedömning att det inte finns en risk för att flertalet säkerhetsärenden kommer att bedömas som kvalificerade. Dessutom är det regeringen som ytterst ansvarar för att de ärenden som handläggs enligt lagen om särskild utlänningskontroll uppfyller kriterierna.

En asylsökande ska enligt asylprocedurdirektivet ha rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot ett beslut som fattas om en asylansökan. Direktivet innehåller i detta avseende inte något uttryckligt undantag för ärenden som har betydelse för nationell säkerhet eller allmän ordning. Det kan därför sättas i fråga om direktivet tillåter en ordning där regeringen är den enda instans som kan överpröva Migrationsverkets beslut i fråga om asylansökan. Regeringen redogör i det sammanhanget bl.a. för innehållet i artikel 64 i EG-fördraget och beaktandesats 28 i asylprocedurdirektivet och gör bedömningen att undantaget från domstolsprövning är i enlighet med detta i och med att undantaget avser en särskild och begränsad kategori ärenden där säkerhetsaspekten är särskilt kvalificerad.

Mot bakgrund av att rekvisiten för tillämpningen av lagen nu skärps och att undantaget från rätten till domstolsprövning enbart gäller en särskild och begränsad kategori av ärenden där säkerhetsaspekten är särskilt kvalificerad delar utskottet, i likhet med justitieutskottet, regeringens bedömning att förslaget är förenligt med gemenskapsrätten. Som justitieutskottet också påtalat sker en parlamentarisk kontroll av tillämpningen genom att regeringen lämnar en årlig skrivelse till riksdagen om regeringens tillämpning av lagen om särskild utlänningskontroll.

Enligt rörlighetsdirektivet och EG-domstolens avgöranden ska en medborgare i en medlemsstat som med hänsyn till allmän ordning eller säkerhet har förvägrats inresa i en annan medlemsstat ha tillgång till domstolsprövning. Mot denna bakgrund och då EES-medborgare och deras familjemedlemmar kan anses ha en särställning jämfört med andra utländska medborgare anser utskottet, i likhet med justitieutskottet, att det ska införas en möjlighet för Regeringsrätten att enligt lagen om rättsprövning av vissa regeringsbeslut pröva regeringens utvisningsbeslut i dessa fall.

Regeringen föreslår vidare att en bestämmelse införs i lagen om särskild utlänningskontroll som möjliggör för den beslutande myndigheten att bevilja tidsbegränsat uppehållstillstånd för en person som utvisats enligt lagen. Ett sådant beslut kan vara aktuellt när det finns hinder mot att verkställa utvisningen. Den möjligheten bör enligt propositionen företrädesvis användas i de fall där verkställighetshinder kan antas bestå under en

längre tid. Motsvarande möjlighet finns i utlänningslagen. Utskottet ställer sig, i likhet med justitieutskottet, bakom regeringens förslag. Enligt utskottets mening saknas skäl att föreslå ett tillkännagivande om tidsbegränsade uppehållstillstånd enligt vad som anges i motionen.

Mot bakgrund av det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag om säkerhetsärenden och avstyrker motionerna Sf4 yrkande 1 och Sf5 yrkandena 24 och 25.

Det fortsatta arbetet inom EU

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om reviderade förslag till skyddsgrundsdirektiv och asylprocedurdirektiv.

Jämför reservation 14 (v, mp).

Motioner

I motion 2009/10:Sf4 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att regeringen i rådet bör stödja kommissionens förslag till reviderade skyddsgrunds- och asylprocedurdirektiv i syfte att stärka de asylsökandes rättigheter. Motionärerna anser att de nya förslagen innebär ett flertal viktiga förbättringar av de asylsökandes rättigheter.

I motion 2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) begärs i yrkandena 16 och 17 tillkännagivanden om att regeringen i EU bör arbeta för en omarbetning av skyddsgrundsdirektivet och asylprocedurdirektivet i de delar som strider mot internationell rätt. Skyddsgrundsdirektivet kom att i princip inte ge något förbättrat rättsskydd för flyktingar och andra skyddsbehövande. Vissa bestämmelser i direktivet strider dessutom uppenbart mot internationell rätt. Asylprocedurdirektivet innehåller i stort sett inte heller något som kan bidra till rättssäkerhet i förfarandet. Många av direktivets bestämmelser kan befaras leda till kränkningar av internationell rätt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att kommissionen, som anges i motion Sf4, nu har lämnat förslag till omarbetade direktiv avseende både skyddsgrunder, KOM(2009) 551, och asylprocedurer, KOM(2009) 554.

Det svenska ordförandeskapet har i ett uttalande med anledning av kommissionsförslagen angett att det välkomnar att kommissionen nu har lagt fram förslagen till omarbetade direktiv. Enligt uttalandet är det övergripande syftet med förslagen att uppnå en högre gemensam skyddsnivå och ett mer likvärdigt skydd i hela EU. Migrationsminister Tobias Billström anger att genom att förslagen presenteras nu kan den överenskomna mål-

sättningen om ett gemensamt europeiskt asylsystem uppnås senast 2012. Han anger vidare att regeringen efter att ha studerat förslagen närmare kommer att ta ställning till hur förslagen ska hanteras under ordförandeskapet.

Utskottet noterar vidare att en inledande diskussion förs om förslagen vid rådet för rättsliga och inrikes frågor möte den 30 november–1 december 2009.

En gemensam asyl- och invandringspolitik för hela unionen, där medlemsstaterna tillämpar samma bestämmelser och erkänner varandras beslut, ger enligt utskottets mening sammantaget en bättre ordning för medlemsstaterna och för den enskilde. Utskottet vill framhålla att ett framtida gemensamt asylsystem måste vara humant, rättssäkert och effektivt, med individuell prövning av varje asylansökan på nationell nivå.

Utskottet konstaterar att förhandlingar om direktivförslagen nu kommer att påbörjas. Utskottet förutsätter därvid att Sverige kommer att fortsätta att verka för en asyl- och migrationspolitik inom EU som tillgodoser höga rättssäkerhetskrav och ta aktiv del i arbetet för det gemensamma europeiska asylsystemet.

Med det anförda avstyrks motionerna 2009/10:Sf4 yrkande 2 och 2009/10:Sf211 yrkandena 16 och 17.

Lagförslagen, ekonomiska konsekvenser m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lagändringar samt förslag om ikraftträdande och övergångsbestämmelser.

Riksdagen bifaller en av utskottet föreslagna följdändring i utlänningslagen.

Propositionen

De föreslagna reglerna innebär ett visst merarbete för Migrationsverket. En ny målgrupp tillförs migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen och en viss utökad möjlighet att få offentligt biträde införs. Förslagen medför endast begränsade kostnadsökningar, vilka enligt regeringen bör rymmas inom befintliga anslagsramar.

Författningsförslagen ska träda i kraft den 1 januari 2010. Säkerhetsärenden enligt utlänningslagen som överklagats till regeringen men inte avgjorts före ikraftträdandet ska överlämnas till Migrationsöverdomstolen för avgörande. Säkerhetsärenden enligt utlänningslagen som har överlämnats till regeringen enligt 12 kap. 20 § andra stycket UtL men inte avgjorts före ikraftträdandet ska överlämnas till Migrationsverket. Om Säkerhetspolisen har ansökt om utvisning enligt lagen om särskild utlän-

ningskontroll före ikraftträdandet ska 1 § LSU tillämpas i sin äldre lydelse. Vid tillämpningen av de nya föreskrifterna ska en flyktingförklaring enligt äldre föreskrifter jämföras med en flyktingstatusförklaring.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till lagändringar samt förslag om ikraftträdande och övergångsbestämmelser.

Utskottet föreslår en följdändring i 6 kap. 6 § UtL. Ändringen innebär att den hänvisning som enligt gällande bestämmelser görs till 12 kap. 20 § UtL ska tas bort. Hänvisningen som avser paragrafens tredje stycke föreslås, i nu behandlad proposition, upphöra.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Flyktingstatus m.m., punkt 1 (s, v, mp)

av Veronica Palm (s), Ronny Olander (s), Siw Wittgren-Ahl (s), Göte Wahlström (s), Kalle Larsson (v), Matilda Ernkrans (s), Bodil Ceballos (mp) och Björn Lind (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf5 yrkandena 3, 5 och 6.

Ställningstagande

För att det klart ska framgå att bedömningen av om det finns flyktingsskäl ska vara framåtsyftande, och att således det förhållandet att sökanden tidigare varit utsatt för förföljelse är en omständighet som talar för att det alltfjämt finns risk för förföljelse bör det i 4 kap. 1 § andra stycket UtLL uttryckligen anges ”utlännningen utsatts för eller riskerar att utsättas för”.

Eftersom det inte tidigare funnits bestämmelser i utlänningslagen om vem som inte kan beviljas asyl, s.k. uteslutningsgrunder, är det svårt att överblicka konsekvenserna av att en sådan bestämmelse införs. Det är därför viktigt att regeringen följer detta noga och vid behov återkommer med förslag.

När det gäller grunderna för upphörande av viss status ska i lagtexten anges att endast djupgående och bestående förändringar i utlänningsens hemland kan medföra att en person upphör att vara flykting eller annan skyddsbehövande.

2. Andra skyddsbehövande, punkt 2 (mp)

av Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf5 yrkande 1.

Ställningstagande

I utlänningslagstiftningen bör inte andra skyddsbehövande än flyktingar delas in i två kategorier. En sådan uppdelning kan leda till att det blir lättare att helt ”ta bort” gruppen övriga skyddsbehövande, eller i varje fall att de olika kategorierna beviljas skilda rättigheter i Sverige. Eftersom direktivets regler endast utgör en miniminivå bör alla personer som bedöms vara i behov av skydd ingå i gruppen alternativt skyddsbehövande.

3. Bedömningen av skyddsbehov, punkt 3 (mp)

av Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf5 yrkandena 7, 8, 20 och 21.

Ställningstagande

Det finns i dag en rad problem i tillämpningen av principen om tvivelsmålets fördel, the benefit of the doubt, bl.a. beträffande de många kriterier som uppställs och att principen tolkas alltför snävt. Exempelvis ställs mycket höga krav för att den sökande ska anses medverka till att fastställa sin identitet och för att den sökandes allmänna trovärdighet ska anses vara fastlagd. Praxis på området bör därför ses över.

Den s.k. sur place-principen, dvs. att flyktingskap kan grundas på handlingar som ägt rum eller handlingar som utlänningen företagit efter det att han eller hon lämnade sitt ursprungsland, bör lagregleras.

I asylärenden måste myndigheterna använda sig av den mest aktuella och exakta landinformation som går att finna, och inte som i dag skicka flyktingar till länder som enligt index för ”failed states” knappast har kapacitet att skydda sin egen befolkning.

4. Beviskrav, punkt 4 (v, mp)

av Kalle Larsson (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf211 yrkande 25.

Ställningstagande

Vid bedömningen av skyddsbehov i asylärenden uppställs i svensk rätt ett beviskrav för att risken för förföljelse ska beaktas, att den är sannolik. Beviskravet i flyktingkonventionen torde emellertid ligga mellan ”sannolikt” och ”möjligt”. Tolkningen av flyktingskapsbestämmelsen i utlänningslagen måste bringas i överensstämmelse med gällande internationell rätt.

5. Uppehållstillstånd, punkt 5 (s, v, mp)

av Veronica Palm (s), Ronny Olander (s), Siw Wittgren-Ahl (s), Göte Wahlström (s), Kalle Larsson (v), Matilda Ernkrans (s), Bodil Ceballos (mp) och Björn Lind (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Sf5 yrkande 9, 2009/10:Sf211 yrkande 20, 2009/10:Sf257 och 2009/10:Sf332 yrkande 21.

Ställningstagande

En möjlighet att söka uppehållstillstånd i Sverige bör införas. Konsekvensen av ett strikt upprätthållande av huvudregeln att uppehållstillstånd ska sökas före inresan i Sverige har blivit djupt inhumana beslut som leder till svåra tragedier. Krav på att den sökande måste lämna Sverige för att ansöka om uppehållstillstånd i hemlandet kan leda till att familjemedlemmar under en tid separeras, vilket kan skapa stora problem.

Regeringen bör återkomma med förslag om att undantag ska kunna göras från huvudregeln när utlännen har barn i Sverige, kvinnan i förhållandet är gravid eller sökanden med all sannolikhet skulle få sin ansökan beviljad, detta även när det finns ett lagakraftgående avlägsnandebeslut.

6. Bemyndigande, punkt 6 (mp)

av Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf5 yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringen föreslår att bemyndigandet i 5 kap. 25 § UtL för regeringen att meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd inte får beviljas i vissa fall ska upphöra för kategorin alternativt skyddsbehövande. En uppdelning i två kategorier skyddsbehövande bör inte göras. Därmed bör denna möjlighet upphöra även för övriga skyddsbehövande. Bemyndigandet kan således helt upphävas.

7. Rättigheter vid internationellt skydd, punkt 7 (mp)

av Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf5 yrkandena 11 och 15.

Ställningstagande

Främlingspass ska inte endast kunna utfärdas om det uppstår allvarliga humanitära skäl. Främlingspass ska i stället kunna erhållas vid behov, om den sökande har gjort sin identitet någorlunda trolig. En möjlighet att erhålla ett tillfälligt främlingspass med förbehåll om att lämna in ytterligare uppgifter bör även undersökas.

Den inskränkning som görs i regeringsformen av fri rörlighet för utlänningar är inte godtagbar i ett demokratiskt samhälle och står inte heller i proportion till nyttan med bestämmelsen. Det faktum att denna diskriminering är möjlig är ytterst allvarligt och absolut inte godtagbart i ett demokratiskt samhälle. Regeringen bör snarast återkomma med förslag till ändring av denna grundlagsbestämmelse.

8. Barnperspektivet, punkt 8 (s, v, mp)

av Veronica Palm (s), Ronny Olander (s), Siw Wittgren-Ahl (s), Göte Wahlström (s), Kalle Larsson (v), Matilda Ernkrans (s), Bodil Ceballos (mp) och Björn Lind (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Sf3 och 2009/10:Sf5 yrkande 4.

Ställningstagande

Sveriges roll som företrädare för en rättssäker och human flyktingpolitik ska värnas, och barnperspektivet måste alltid stå i fokus. Medlemsstaterna måste arbeta aktivt för att garantera barnets bästa i asylprocessen. Det är också av stor vikt att de ensamkommande barnen inte glöms bort.

När det gäller frågan om barns flyktingstatus och barns särskilda asylskäl har detta inte i tillräcklig utsträckning beaktats i asylprocessen. Detta gäller även tillämpningen av den s.k. portalbestämmelsen om barns bästa. Barnets rätt att bli hörd tas inte på tillräckligt stort allvar. Regeringen bör därför tillsätta en utredning för att analysera vad som är barnspecifik förföljelse och införa en bestämmelse i utlänningslagen om barns egna asylskäl.

9. Lagfäst utbildning, punkt 9 (v, mp)

av Kalle Larsson (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf5 yrkande 13.

Ställningstagande

Utbildning och kompetenskrav för personer som arbetar med ensamkommande barn bör vara författningsreglerat.

10. Garantier i asylförfarandet m.m., punkt 10 (mp)

av Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Sf5 yrkandena 16–19 och 2009/10:Sf332 yrkande 15.

Ställningstagande

I asylärenden bör samtliga handlingar tillhandahållas den sökande på ett språk som denne behärskar, och ett offentligt biträde bör finnas tillgängligt för den sökande under hela asylprocessen. Detta ska gälla oberoende av den sökandes möjlighet att betala för ett offentligt biträde. Vidare bör UNHCR:s roll i svensk asylrätt i förtydligande syfte lagfästas.

Det måste göras helt klart att uppgifter om att en person är asylsökande inte i några sammanhang får lämnas ut. Det är t.ex. inte godtagbart att utländska diplomater kommer till förvaren för att identifiera personer eller att polisen tar asylsökande till deras hemländers ambassader för att ordna med passhandlingar. Tillvägagångssättet vid avvisningar och utvisningar måste också ändras. Ingen ska behöva oro sig för att identiteten röjs till hemlandet, till personens ambassad i Sverige eller till någon annan obehörig vid en avvisning.

11. Skydd mot avvisning, punkt 11 (v, mp)

av Kalle Larsson (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Sf5 yrkandena 10 och 23, 2009/10:Sf211 yrkande 34 och 2009/10:Sf332 yrkandena 8–10.

Ställningstagande

Kraven i 12 kap. 19 § UtL på att en utlänning inte ska ha kunnat återropa verkställighetshindren tidigare eller ska ha en giltig ursäkt för att inte ha återopat dem tidigare, står i uppenbar konflikt med artikel 3 i Europakonventionen. Detta avhjälpas inte av att Migrationsverket kan bevilja uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § UtL, där motsvarande krav inte uppställs. Regeringen bör återkomma med förslag till lagändringar.

Vidare innebär reglerna om verkställighetshinder att Sverige brister i respekten för principen om ”non-refoulement”. Den sökande bör ha möjlighet att överklaga att Migrationsverket inte ex officio enligt 12 kap. 18 § UtL gör en omprövning utifrån någon av paragrafens mer omfattande grunder, bl.a. medicinska hinder. Även 12 kap. 19 § UtL bör rymma de mer omfattande grunderna.

Ett tillägg bör göras i de båda paragraferna som lyder ”nya eller tidigare anförda förvärrade omständigheter”. Verkställighetshindersgrunden ”medicinska hinder” tillämpas inte på det sätt som var lagstiftarens mening. Prövningen av om det finns hinder för verkställighet ska grunda

sig i själva sjukdomen och inte i huruvida personen i fråga klarar av att ta sig genom passkontrollen. Även möjligheterna att klara sig i utvisningslandet bör beaktas.

12. Ansökningar som nekas prövning, punkt 12 (v, mp)

av Kalle Larsson (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Ju384 yrkande 18, 2009/10:Sf5 yrkande 22, 2009/10:Sf207 yrkande 4 och 2009/10:Sf211 yrkandena 13 och 14.

Ställningstagande

Dublinförordningen bör reformeras så att en ansökan om asyl alltid ska kunna utredas och prövas i det land som den asylsökande själv väljer. Förordningen skapar en oproportionerlig börda på vissa länder. Regeringen bör stödja kommissionens förslag till förändringar i Dublinförordningen om bl.a. möjlighet att inställa överföringar av asylsökande till ett visst land vars mottagningskapacitet är överbelastad eller som inte ger ett skydd för asylsökande som uppfyller gemenskapslagstiftningens krav. Regeringen bör även ta initiativ till en översyn av förordningen i syfte att de asylsökandes egna val ska vara styrande.

13. Ärenden med säkerhetsaspekter, punkt 13 (mp)

av Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf5 yrkandena 24 och 25.

Ställningstagande

I vissa mycket specifika fall kan det vara nödvändigt att regeringen får möjlighet att besluta i säkerhetsärenden. Det måste emellertid finnas ett tydligt regelverk för hur dessa kvalificerade säkerhetsärenden ska defini-

eras och på vilket material detta ska ske. Det bör vidare i dessa sammanhang inte göras någon åtskillnad mellan EES-medborgare och andra länders medborgare.

Möjligheten att tidsbegränsa ett uppehållstillstånd bör i möjligaste mån undvikas och användas mycket restriktivt, även om det i fråga om säkerhetsärenden i vissa fall kan vara befogat.

14. Fortsatt arbete, punkt 14 (v, mp)

av Kalle Larsson (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Sf4 yrkande 2 och 2009/10:Sf211 yrkandena 16 och 17.

Ställningstagande

De nu gällande skyddsgrundsdirektivet och asylprocedurdirektivet strider i vissa delar mot internationell rätt. Skyddsgrundsdirektivet innebär i princip inte något förbättrat rättsskydd för flyktingar och andra skyddsbehövande. Vissa bestämmelser i direktivet strider dessutom uppenbart mot internationell rätt. Asylprocedurdirektivet innehåller i stort sett inte heller något som kan bidra till rättssäkerhet i förfarandet. Många av direktivets bestämmelser kan befaras leda till kränkningar av internationell rätt.

Regeringen bör stödja kommissionens förslag till reviderade skyddsgrunds- och asylprocedurdirektiv i syfte att stärka de asylsökandes rättigheter. De omarbetade förslagen innebär ett flertal viktiga förbättringar av de asylsökandes rättigheter.

15. Lag om särskild utlänningskontroll, punkt 15 (v)

av Kalle Larsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf4 yrkande 1 och avslår proposition 2009/10:31 i denna del.

Ställningstagande

De föreslagna bestämmelserna om överprövning av de kvalificerade säkerhetsärendena bryter mot EG-rättens krav på domstolsprövning. Regeringen är dessutom en olämplig instans att fatta beslut i dessa ärenden. Säkerhetspolisens oinskränkta tolkningsrätt av vad som är att se som ett kvalificerat säkerhetsärende kan inte heller accepteras. Propositionen bör därför avslås i denna del.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2009/10:31 Genomförande av skyddsgrundsdirektivet och asylprocedurdirektivet:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),
2. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
3. lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481),
4. lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll,
5. lag om ändring i lagen (1994:481) om mottagande av asylsökande,
6. lag om ändring i lagen (1998:702) om garantipension,
7. lag om ändring i lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut,
8. lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare,
9. lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

Följdmotionerna

2009/10:Sf3 av Veronica Palm m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att stärka barnperspektivet i harmoniseringen av EU:s flyktingpolitik.

2009/10:Sf4 av Kalle Larsson m.fl. (v):

1. Riksdagen beslutar att avslå förslaget till lag om ändring i lagen om särskild utlänningskontroll.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i rådet bör stödja kommissionens förslag till reviderade skyddsgrunds- och asylprocedurdirektiv i syfte att stärka de asylsökandes rättigheter.

2009/10:Sf5 av Bodil Ceballos (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte göra en uppdelning av skyddsbehövande i två kategorier.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att upphäva 5 kap. 25 § utlänningslagen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om flyktingdefinitionen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda barns egna asylskäl.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uteslutningsgrunderna.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om grunder för upphörande av att vara flykting eller skyddsbehövande.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över praxis gällande principen om tvivelsmålets fördel (the benefit of the doubt).
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagreglera "sur place"-principen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att söka uppehållstillstånd i Sverige även för anhöriga som är före detta asylsökande.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om principen om non-refoulement.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om främlingspass.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att författningsreglera artikel 30.6.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa diskrimineringen av utlänningar i regeringsformens andra kapitel.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att översätta handlingar.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om biträden.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagfästa UNHCR:s roll.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att klargöra att uppgifter om att en person är asylsökande inte i några sammanhang får lämnas ut.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om landinformation.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utvisningar till "failed states".
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör vara individens val av land som ska avgöra var asylansökan prövas.

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förfarandet vid överklagande.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ärenden med säkerhetsaspekter.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tidsbegränsade uppehållstillstånd.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:Ju384 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Dublinkonventionen.

2009/10:Sf207 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att reformera Dublinförordningen.

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör stödja kommissionens förslag till förändringar i Dublinförordningen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om initiativ till en översyn av förordningen om fördelningskriterier för ansvaret för asylsökande i syfte att dessas egna val ska vara styrande.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i EU bör ta initiativ till en omarbetning av skyddsgrundsdirektivet i de delar som strider mot internationell rätt.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att asylprocedurdirektivet om förfarandet för att bevilja och återkalla flyktingstatus måste omarbetas i de delar som strider mot internationell rätt.
20. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagändring för att undantag ska kunna göras från huvudregeln om ansökan från utlandet när utlänningen har barn i Sverige, kvinnan i förhållandet är gravid eller sökanden med all sannolikhet skulle få sin ansökan beviljad, detta även när ett lagakraftäggande avlägsnandebeslut föreligger.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en sådan översyn av flyktingkapsbestämmelsen i utlänningslagen att dess tolkning bringas i överensstämmelse med gällande internationell rätt.

34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av 12 kap. 19 § utlänningslagen.

2009/10:Sf257 av Birgitta Eriksson och Catharina Bråkenhielm (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förslag till ändringar i utlänningslagen.

2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka de mer omfattande nya omständigheter som återfinns i 12 kap. 18 § utlänningslagen till att även omfatta 12 kap. 19 § utlänningslagen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att även tidigare anförda förvärrade omständigheter ska kunna bli föremål för en verkställighetshindersprövning.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bedömningen av medicinska hinder som kan utgöra en grund för hinder mot verkställighet ska grunda sig i själva sjukdomen och inte i huruvida personen i fråga klarar av att ta sig genom passkontrollen.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behov av att tillvägagångssättet vid avvisningar och utvisningar ändras.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ändra utlänningslagen i syfte att ge anhöriginvandrare en reell möjlighet att söka uppehållstillstånd utan att resa till hemlandet.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om utlänningslagen (2005:716)

dels att 5 kap. 26 §, 14 kap. 12 och 13 §§ och 16 kap. 7 § ska upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 1, 3, 7 och 12 §§, 4 kap. 1–3, 5 och 6 §§, 5 kap. 1, 3, 3 a, 15 a, 18, 20, 21, 24 och 25 §§, 5 a kap. 4 §, 7 kap. 7 §, 8 kap. 11, 13, 14, 16, 18–21 §§, 9 kap. 8 §, 10 kap. 11 och 13–16 §§, 11 kap. 5 §, 12 kap. 3, 4, 8, 11, 14–17 och 19–21 §§, 13 kap. 1 §, 14 kap. 5, 6, 9 och 11 §§, 15 kap. 3 §, 16 kap. 1, 6, 8 och 11 §§, 18 kap. 1 §, 20 kap. 2 §, 21 kap. 2 och 5 §§ och 22 kap. 2 §, rubrikerna till 4 kap. och 14 kap. samt rubrikerna närmast före 4 kap. 3, 5 och 6 §§, 5 kap. 1 § och 14 kap. 6 och 9 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas arton nya paragrafer, 1 kap. 14 §, 4 kap. 2 a–2 c, 3 a–3 c, och 5 a–5 c §§, 5 kap. 1 a–1 c §§, 12 kap. 8 a och 19 a §§, 13 kap. 9 a §, 14 kap. 14 a § och 18 kap. 1 a § av följande lydelse samt närmast före 4 kap. 5 b §, 12 kap. 8 a § och 14 kap. 14 a § nya rubriker av följande lydelse,

dels att det ska införas en ny rubrik närmast före 5 kap. 2 a § som ska lyda ”Upphållstillstånd för varaktigt bosatta”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §²

I denna lag finns föreskrifter om

- lagens innehåll, vissa definitioner och allmänna bestämmelser (1 kap.),
- villkor för att en utlänning *skall* få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige (2 kap.),
- visering (3 kap.),
- uppehållsrätt (3 a kap.),
- villkor för att en utlänning *ska* få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige (2 kap.),

¹ Jfr rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 304, 30.9.2004, s.12, efter ompublicering EUT L 204, 5.8.2005, s. 24, Celex 32004L0083, rättad Celex 32004L0083R[2]) och rådets direktiv 2005/85/EG av den 1 december 2005 om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus (EUT L 326, 13.12.2005, s. 13, Celex 32005L0085).

² Senaste lydelse 2006:219.

- flyktingar och skyddsbehövande *i övrigt* (4 kap.),
- uppehållstillstånd (5 kap.),
- tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatta i Sverige (5 a kap.),
- arbetstillstånd (6 kap.),
- återkallelse av tillstånd (7 kap.),
- avvísning och utvisning (8 kap.),
- kontroll- och tvångsåtgärder (9 kap.),
- förvar och uppsikt avseende utlänningar (10 kap.),
- hur en utlänning som hålls i förvar *skall* behandlas (11 kap.),
- verkställighet av beslut om avvísning och utvisning (12 kap.),
- handläggningen av ärenden hos förvaltningsmyndigheterna m.m. (13 kap.),
- överklagande av förvaltningsmyndighets beslut (14 kap.),
- nöjdförklaring (15 kap.),
- migrationsdomstolar och Migrationsöverdomstolen (16 kap.),
- skyldighet att lämna uppgifter (17 kap.),
- offentligt biträde (18 kap.),
- kostnadsansvar (19 kap.),
- bestämmelser om straff m.m. (20 kap.),
- tillfälligt skydd (21 kap.),
- tribunalvittnen (22 kap.), och
- särskilda bemyndiganden (23 kap.).

3 §

Med asyl avses i denna lag ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning därför att han eller hon är flykting.

Med asyl avses i denna lag ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning därför att han eller hon är flykting *eller alternativt skyddsbehövande*.

7 §

Säkerhetsärenden enligt denna lag är ärenden där Säkerhetspolisen av skäl som rör rikets säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet förordar

- att en utlänning *skall* avvisas eller utvisas,
- att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd *skall* avslås, eller
- att en utlännings uppehållstillstånd *skall* återkallas.

Säkerhetsärenden enligt denna lag är ärenden där Säkerhetspolisen av skäl som rör rikets säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet förordar

- att en utlänning *ska* avvisas eller utvisas,
- att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd *ska* avslås *eller att en utlännings uppehållstillstånd ska återkallas*,
- att en utlänning *inte ska beviljas statusförklaring eller att en utlännings statusförklaring ska återkallas, eller*
- att en utlänning *inte ska*

beviljas resedokument.

Ett ärende hos Migrationsverket om ny prövning ska beviljas enligt 12 kap. 19 eller 19 a § är ett säkerhetsärende om beslutet om avvisning eller utvisning har fattats i ett säkerhetsärende.

12 §

En ansökan om uppehållstillstånd som grundar sig på sådana omständigheter som anges i 4 kap. 2 § *skall* handläggas som en ansökan om asyl.

En ansökan om uppehållstillstånd som grundar sig på sådana omständigheter som anges i 4 kap. 2 a § *ska* handläggas som en ansökan om asyl.

14 §

Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument och Säkerhetspolisen har ansökt om att utlänningen ska utvisas enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll ska ansökningarna handläggas tillsammans enligt lagen om särskild utlänningskontroll.

En ansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument av en utlänning som är utvisad enligt lagen om särskild utlänningskontroll eller har meddelats motsvarande beslut enligt äldre lag och befinner sig i Sverige, ska handläggas enligt den lagen.

4 kap. Flyktingar och skyddsbehövande i övrigt

4 kap. Flyktingar och andra skyddsbehövande

Definitioner

1 §³

Med flykting avses i denna lag en utlänning som
– befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och

³ Senaste lydelse 2005:1239.

– inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd.

Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen utsatts för förföljelse eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot förföljelse från enskilda.

Som flykting *skall* även anses en utlänning som är statslös och som

– av samma skäl som anges i första stycket befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort, och

– inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, återvända dit.

Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen *riskerar att utsättas* för förföljelse eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot förföljelse från enskilda.

Som flykting *ska* även anses en utlänning som är statslös och som

Av 2 b § följer att en utlänning som omfattas av denna paragraf i vissa fall är utesluten från att anses som flykting.

2 §⁴

Med skyddsbehövande *i övrigt* avses i denna lag en utlänning som i andra fall än som avses i 1 § befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att *han eller hon*

1. *känner välgrundad fruktan för att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning,*

2. *behöver skydd på grund av yttre eller inre väpnad konflikt eller på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet känner välgrundad fruktan att utsättas för allvarliga övergrepp,*

3. *inte kan återvända till sitt hemland på grund av en miljökatastrof.*

Med *alternativt* skyddsbehövande avses i denna lag en utlänning som i andra fall än som avses i 1 § befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att

1. *det finns grundad anledning att anta att utlänningen vid ett återvändande till hemlandet skulle löpa risk att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, eller som civilperson löpa en allvarlig och personlig risk att skadas på grund av urskillningslöst våld med anledning av en yttre eller inre väpnad konflikt, och*

2. *utlänningen inte kan, eller på grund av sådan risk som avses i 1 inte vill, begagna sig av hemlandets skydd.*

⁴ Senaste lydelse 2005:1239.

Motsvarande gäller för en statslös utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort.

Första stycket 1 gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper sådan risk som där avses eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för sådan risk genom handlingar från enskilda.

Första och andra styckena gäller även för en statslös utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort.

Av 2 c § följer att en utlänning som omfattas av denna paragraf i vissa fall är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande.

2 a §

Med övrig skyddsbehövande avses i denna lag en utlänning som i andra fall än som avses i 1 och 2 §§ befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon

1. behöver skydd på grund av en yttre eller inre väpnad konflikt eller på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet känner välgrundad fruktan att utsättas för allvarliga övergrepp, eller

2. inte kan återvända till sitt hemland på grund av en miljökatastrof.

Första stycket 1 gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper sådan risk som där avses eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för sådan risk genom handlingar från enskilda.

Första och andra styckena gäller även för en statslös utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort.

Av 2 c § följer att en utlänning som omfattas av denna paragraf i vissa fall är utesluten från att

anses som övrig skyddsbehövande.

2 b §

En utlänning är utesluten från att anses som flykting om det finns synnerlig anledning att anta att han eller hon har gjort sig skyldig till

1. brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott,

2. ett grovt icke-politiskt brott utanför Sverige innan han eller hon kom hit, eller

3. gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga.

Det som anges i första stycket gäller även en utlänning som har anstiftat eller på annat sätt deltagit i förövandet av de brott eller gärningar som där nämns.

2 c §

En utlänning är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande och övrig skyddsbehövande om det finns synnerlig anledning att anta att han eller hon

1. har gjort sig skyldig till sådana brott eller gärningar som avses i 2 b § första stycket 1 eller 3,

2. har gjort sig skyldig till ett grovt brott, eller

3. utgör en fara för rikets säkerhet.

Det som anges i första stycket gäller även en utlänning som har anstiftat eller på annat sätt deltagit i förövandet av de brott eller gärningar som avses i första stycket 1 och 2.

Flyktingförklaring

Om en flykting begär det, skall det antingen i samband med att uppehållstillstånd beviljas eller därefter förklaras att utlänningen är flykting (flyktingförklaring).

En flyktingförklaring skall återkallas, om det kommer fram att utlänningen inte längre kan anses som flykting.

Statusförklaring

3 §

En utlänning, som med åberopande av skyddsskäl ansökt om uppehållstillstånd, ska förklaras vara flykting (flyktingstatusförklaring) om han eller hon omfattas av definitionen i 1 § och inte är utesluten från att anses som flykting enligt 2 b §.

En utlänning får dock vägras flyktingstatusförklaring om han eller hon

1. genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige, eller

2. har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.

3 a §

En utlänning, som med åberopande av skyddsskäl ansökt om uppehållstillstånd, ska förklaras vara alternativt skyddsbehövande (alternativ skyddsstatusförklaring) om han eller hon omfattas av definitionen i 2 § och inte är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande enligt 2 c §.

En utlänning, som med åberopande av skyddsskäl har ansökt om uppehållstillstånd, ska förklaras vara övrig skyddsbehövande (övrig skyddsstatusförklaring) om han eller hon omfattas av definitionen i 2 a § och inte är utesluten från att anses som övrig skyddsbehövande enligt 2 c §.

3 b §

Frågan om statusförklaring får inte prövas om asylansökan avvisas enligt 5 kap. 1 b § eller 1 c § andra stycket.

3 c §

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd i Sverige får ansöka om statusförklaring. En sådan ansökan ska prövas enligt 3 eller 3 a §.

När flyktingskap upphör

När en utlänning upphör att vara flykting eller annan skyddsbehövande

5 §

En flykting upphör att vara flykting om han eller hon

1. av fri vilja på nytt använder sig av det lands skydd där han eller hon är medborgare,
 2. av fri vilja på nytt förvärvar det medborgarskap som han eller hon tidigare har förlorat,
 3. förvärvar medborgarskap i ett nytt land och får det landets skydd,
 4. av fri vilja återvänder för att bosätta sig i det land där han eller hon är medborgare eller som statslös tidigare hade sin vistelseort, eller
 5. inte längre befinner sig i en sådan situation att han eller hon kan anses som flykting och därför inte kan fortsätta att vägra använda sig av det lands skydd där han eller hon är medborgare eller som statslös tidigare hade sin vistelseort.
5. *på grund av väsentliga och bestående förändringar i hemlandet eller i det land där han eller hon som statslös tidigare hade sin vistelseort inte längre befinner sig i en sådan situation att han eller hon kan anses som flykting och därför inte kan fortsätta att vägra använda sig av hemlandets eller vistelselandets skydd.*

5 a §

En utlänning upphör att vara alternativt skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande, om de omständigheter som medförde att han eller hon bedömdes som skyddsbehövande inte längre föreligger eller har ändrats i sådan omfattning att skydd inte längre behövs. Vid bedömningen ska endast väsentliga och bestående förändringar beaktas.

Återkallelse av statusförklaring***5 b §***

En flyktingstatusförklaring ska återkallas, om det kommer fram att utlänningen inte kan anses vara flykting.

Om det föreligger sådana omständigheter som anges i 3 § andra stycket får en flyktingstatusförklaring återkallas.

5 c §

En alternativ skyddsstatusförklaring ska återkallas, om det kommer fram att utlänningen inte kan anses vara alternativt skyddsbehövande.

En övrig skyddsstatusförklaring ska återkallas, om det kommer fram att utlänningen inte kan anses vara övrig skyddsbehövande.

Beslutande myndighet**Beslutande myndighet, m.m.****6 §**

Beslut enligt detta kapitel meddelas av Migrationsverket.

Migrationsverket får dock inte bevilja statusförklaring för en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott. Om en sådan utlänning ansöker om statusförklaring och Migrationsverket finner att han eller hon bör beviljas statusförklaring, ska verket inte besluta i ärendet utan med eget yttrande lämna över detta till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut om statusförklaring hade kunnat överklagas.

5 kap.

**Vem som har rätt till uppehålls-
tillstånd som skyddsbehövande****Upphållstillstånd som skydds-
behövande**1 §¹

Flyktingar och skyddsbehövande i övrigt som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd.

Upphållstillstånd får dock vägras

1. en flykting enligt 4 kap. 1 § om det finns synnerliga skäl att inte bevilja uppehållstillstånd på grund av vad som är känt om utlänningsens tidigare verksamhet eller med hänsyn till rikets säkerhet,

2. en skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § första stycket 2 och 3, om det på grund av hans eller hennes brottslighet finns särskilda skäl att inte bevilja utlänningsen uppehållstillstånd eller om det finns synnerliga skäl att inte bevilja sådant tillstånd på grund av vad som är känt om utlänningsens tidigare verksamhet eller med hänsyn till rikets säkerhet,

3. en asylsökande som har rest in från Danmark, Finland, Island eller Norge och kan sändas tillbaka till något av dessa länder i enlighet med en överenskommelse mellan Sverige och det landet, om det inte är uppenbart att utlänningsen inte kommer att beviljas uppehållstillstånd där,

4. en asylsökande som i annat fall före ankomsten till Sverige har uppehållit sig i ett annat land än hemlandet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas till hemlandet eller ett annat land där

Flyktingar, *alternativt skyddsbehövande* och *övriga* skyddsbehövande som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd.

Upphållstillstånd får dock vägras en flykting *om han eller hon*

1. *genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige, eller*

2. *har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.*

¹ Senaste lydelse 2005:1239.

han eller hon inte har motsvarande skydd,

5. en asylsökande som har särskild anknytning till ett annat land och där är skyddad på det sätt som anges i 4, eller

6. en asylsökande som kan sändas till Danmark enligt konventionen den 15 juni 1990 rörande bestämmandet av den ansvariga staten för prövningen av en ansökan om asyl som framställts i en av medlemsstaterna i de Europeiska gemenskaperna (Dublinkonventionen) och där är skyddad på det sätt som anges i 4.

I Dublinförordningen finns bestämmelser som tillämpas gentemot Europeiska unionens medlemsstater samt Island och Norge.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara permanent eller gälla i minst tre år. Detta gäller dock inte om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket får dock inte ha en kortare giltighetstid än ett år.

1 a §

Om en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas statusförklaring efter ansökan enligt 4 kap. 3 c § ska uppehållstillståndets giltighetstid omprövas och bestämmas i enlighet med vad som föreskrivs i 1 § tredje stycket.

1 b §

En asylansökan får avvisas om sökanden

1. i en annan EU-stat har förklarats vara flykting,

2. i ett land som inte är en EU-stat har förklarats vara flykting eller har motsvarande skydd, om sökanden kommer att släppas in i det landet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas vidare till ett annat land där han

eller hon riskerar förföljelse, eller

3. kan sändas till ett land där han eller hon

– inte riskerar att utsättas för förföljelse,

– inte riskerar att utsättas för dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning,

– är skyddad mot att sändas vidare till ett land där han eller hon inte har motsvarande skydd,

– har möjlighet att ansöka om skydd som flykting, och

– har en sådan anknytning till det aktuella landet att det är rimligt för honom eller henne att resa dit.

I fall som avses i första stycket 3 får dock ansökan inte avvisas om

1. sökanden har en make, ett barn eller en förälder som är bosatt i Sverige och sökanden inte har en lika nära familjeanknytning till det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske, eller

2. sökanden på grund av tidigare långvarig vistelse i Sverige med uppehållstillstånd eller uppehållsrätt har fått särskild anknytning hit och saknar sådan anknytning eller anknytning genom anhöriga i det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske.

I c §

I Dublinförordningen finns bestämmelser om överföring av asylsökande som tillämpas gentemot EU-stater samt Island, Norge och Schweiz.

Vid beslut om överföring enligt Dublinförordningen ska asylansökan avvisas.

3 §²

Uppehållstillstånd *skall*, om inte annat följer av 17–17 b §§, ges till

1. en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

2. ett utländskt barn som är ogift och

a) har en förälder som är bosatt, eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning, i Sverige, eller,

b) har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt, eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning, i Sverige,

3. ett utländskt barn som är ogift och som adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid tidpunkten för adoptionsbeslutet var och som fortfarande är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

– har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,

– gäller i Sverige enligt lagen (1971:796) om internationella rättsförhållanden rörande adoption, eller

– gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner, och

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller skyddsbehövande *i övrigt*, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, *skall* den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd enligt denna paragraf *skall* gälla minst ett år. Uppehållstillstånd som beviljas ett ogift barn enligt första stycket 2 b *skall* gälla för samma tid som föräldrarnas uppehållstillstånd.

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller *annan* skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, *ska* den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd enligt denna paragraf *ska* gälla minst ett år. Uppehållstillstånd som beviljas ett ogift barn enligt första stycket 2 b *ska* gälla för samma tid som föräldrarnas uppehållstillstånd.

² Senaste lydelse 2006:220.

3 a §³

Uppehållstillstånd får, om inte annat anges i 17 § andra stycket, ges till

1. en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

3. en utlänning som *skall* utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett i Sverige bosatt barn, och

3. en utlänning som *ska* utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett i Sverige bosatt barn, och

4. en utlänning som har svenskt ursprung eller som har vistats i Sverige under lång tid med uppehållstillstånd.

Om en utlänning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 *skall* uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlänningens ogifta barn.

Om en utlänning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 *ska* uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlänningens ogifta barn.

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd också i andra fall än som avses i första och andra styckena beviljas en utlänning som

1. är adopterad i Sverige i vuxen ålder,

2. är anhörig till en utlänning, om är flykting eller skyddsbehövande *i övrigt*, eller

2. är anhörig till en utlänning, som är flykting eller *annan* skyddsbehövande, eller

3. på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

15 a §⁴

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas en utlänning vars ansökan om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller skyddsbehövande *i övrigt* enligt 4 kap. 2 § eller motsvarande äldre bestämmelser avslagits genom ett lagakraftvunnet beslut, om utlänningen vistas här och

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas en utlänning vars ansökan om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller *annan* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 *eller 2 a* § eller motsvarande äldre bestämmelser avslagits genom ett lagakraftvunnet beslut, om utlänningen vistas här och

1. sedan minst sex månader har en anställning som uppfyller de krav som anges i 6 kap. 2 § första stycket och avser en tidsperiod om minst ett år från ansökningstillfället, eller

³ Senaste lydelse 2006:220.

⁴ Senaste lydelse 2008:884.

2. enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1 eller andra stycket har stark anknytning till en person som beviljats uppehållstillstånd enligt 1.

En ansökan om tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt första stycket ska ha kommit in till Migrationsverket senast två veckor efter det att beslutet att avslå ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller skyddsbehövande *i övrigt* har vunnit laga kraft.

En ansökan om tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt första stycket ska ha kommit in till Migrationsverket senast två veckor efter det att beslutet att avslå ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller *annan* skyddsbehövande har vunnit laga kraft.

18 §⁵

En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan. Detta gäller dock inte om

1. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller skyddsbehövande *i övrigt* enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,

1. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller *annan* skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,

2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som getts en utlänning med familjeanknytning med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket,

4. utlänningen kan beviljas eller har tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–3 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som med stöd av 10 § har beviljats en utlänning i fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket,

7. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a §,

8. utlänningen med stöd av 10 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning, eller

9. det annars finns synnerliga skäl.

Det som föreskrivs i första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

⁵ Senaste lydelse 2008:884.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt dom eller beslut som har vunnit laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a §, 8 kap. 14 § och 12 kap. 18–20 §§.

20 §

Beslut om uppehållstillstånd meddelas av Migrationsverket.

Beslut om uppehållstillstånd meddelas av Migrationsverket.

Migrationsverket får dock inte bevilja uppehållstillstånd för en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott. Om en sådan utlänning ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § och Migrationsverket finner att utlänningen bör beviljas uppehållstillstånd ska verket inte besluta i ärendet utan med eget yttrande lämna över detta till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut om uppehållstillstånd hade kunnat överklagas.

Beslut om uppehållstillstånd får också meddelas av Regeringskansliet.

21 §

Av 8 kap. 14 och 21 §§ och 12 kap. 20 § följer att regeringen och den instans som prövar överklagande av beslut om avvisning och utvisning i vissa fall också får besluta om uppehållstillstånd.

Av 8 kap. 14 och 21 §§ följer att regeringen och den instans som prövar överklagande av beslut om avvisning och utvisning i vissa fall också får besluta om uppehållstillstånd.

24 §

Regeringen får i fråga om en viss grupp av utlänningar meddela föreskrifter om permanent uppehållstillstånd därför att de är skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § första stycket 2 eller 3.

Regeringen får i fråga om en viss grupp av utlänningar meddela föreskrifter om permanent uppehållstillstånd därför att de är övriga skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 a §.

25 §

Regeringen får meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd inte får beviljas för skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § första stycket 2 eller 3, om det behövs därför att Sveriges möjligheter att ta emot utlänningar har blivit begränsade.

Regeringen får meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd inte får beviljas för övriga skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 a § om det behövs därför att Sveriges möjligheter att ta emot utlänningar har blivit begränsade.

Regeringen skall anmäla sådana

Regeringen ska anmäla sådana

föreskrifter till riksdagen genom en särskild skrivelse inom tre månader.

föreskrifter till riksdagen genom en särskild skrivelse inom tre månader.

5 a kap.

4 §⁶

Flyktingar och skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 1 och 2 §§ skall inte beviljas ställning som varaktigt bosatta i Sverige.

Flyktingar enligt 4 kap. 1 § och andra skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §§ ska inte beviljas ställning som varaktigt bosatta i Sverige.

7 kap.

7 §

Ett permanent uppehållstillstånd skall återkallas för en utlänning som inte längre är bosatt i Sverige.

För en utlänning som har vistats här som flykting eller skyddsbehövande i övrigt får dock uppehållstillståndet återkallas tidigast när två år har förflutit efter det att bosättningen här i landet upphörde, om utlänningen har återvänt till ett land där han eller hon tidigare har varit bosatt därför att de politiska förhållandena i landet har ändrats.

Ett permanent uppehållstillstånd ska återkallas för en utlänning som inte längre är bosatt i Sverige.

För en utlänning som har vistats här som flykting eller annan skyddsbehövande får dock uppehållstillståndet återkallas tidigast när två år har förflutit efter det att bosättningen här i landet upphörde, om utlänningen har återvänt till ett land där han eller hon tidigare har varit bosatt därför att de politiska förhållandena i landet har ändrats.

8 kap.

11 §⁷

När en domstol överväger om en utlänning bör utvisas enligt 8 §, skall den ta hänsyn till utlänningens anknytning till det svenska samhället. Domstolen skall särskilt beakta

1. utlänningens levnadsomständigheter,
2. om utlänningen har barn i Sverige och, om så är fallet, barnets behov av kontakt med utlänningen, hur kontakten har varit och hur den skulle påverkas av att utlänningen utvisas,

3. utlänningens övriga familjeförhållanden, och

4. hur länge utlänningen har vistats i Sverige.

En utlänning som är flykting och som behöver en fristad i Sverige får utvisas endast om han eller hon har begått ett synnerligen grovt brott och det skulle medföra allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta utlänningen stanna här. Utvisning får också ske om utlänningen i Sverige

När en domstol överväger om en utlänning bör utvisas enligt 8 §, ska den ta hänsyn till utlänningens anknytning till det svenska samhället. Domstolen ska särskilt beakta

⁶ Senaste lydelse 2006:219.

⁷ Ändringen innebär bl.a. att tredje stycket upphävs.

eller utomlands har bedrivit verksamhet som har inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta sådan verksamhet här.

En utlänning som har en flyktingförklaring skall anses som flykting med behov av fristad i Sverige, om det inte är uppenbart att han eller hon inte längre är flykting med ett sådant behov.

13 §

En allmän domstols *dom eller* beslut om utvisning på grund av brott *skall* innehålla förbud för utlänningen att återvända till Sverige under viss tid eller utan tidsbegränsning. I *en dom eller* ett beslut med *tidsbegränsning skall* utlänningen upplysas om vilken dag förbudet upphör att gälla. I *domen* eller beslutet *skall* utlänningen också upplysas om den påföljd som överträdelse av förbudet kan medföra enligt 20 kap.

En allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott *ska* innehålla förbud för utlänningen att återvända till Sverige under viss tid eller utan tidsbegränsning. I ett beslut med *ett tidsbegränsat återreseförbud ska* utlänningen upplysas om vilken dag förbudet upphör att gälla. I beslutet *ska* utlänningen också upplysas om den påföljd som överträdelse av förbudet kan medföra enligt 20 kap.

14 §

Om regeringen finner att en allmän domstols *dom eller* beslut om utvisning på grund av brott inte kan verkställas eller om det annars finns särskilda skäl för att beslutet inte längre *skall* gälla, får regeringen upphäva *avgörandet* helt eller delvis. Därvid får regeringen *fatta* beslut också i fråga om uppehållstillstånd och arbetstillstånd.

Om *domen eller* beslutet om utvisning inte upphävs kan, i fall som avses i första stycket, ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och arbetstillstånd *meddelas* av regeringen. Utvisningsbeslutet får inte verkställas medan tillståndet gäller.

Om regeringen finner att en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott inte kan verkställas eller om det annars finns särskilda skäl för att beslutet inte längre *ska* gälla, får regeringen upphäva *beslutet* helt eller delvis. Därvid får regeringen *meddela* beslut också i fråga om uppehållstillstånd och arbetstillstånd.

Om beslutet om utvisning inte upphävs kan, i fall som avses i första stycket, ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och arbetstillstånd *beviljas* av regeringen. Utvisningsbeslutet får inte verkställas medan tillståndet gäller.

Om en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen, efter Migrationsverkets överlämnade av ärendet enligt 5 kap. 20 §, finner att en utlänning som av allmän

domstol har utvisats på grund av brott ska beviljas uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §, får migrationsdomstolen eller Migrationsöverdomstolen upphäva utvisningsbeslutet och bevilja uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §. Samma befogenhet har migrationsdomstolen eller Migrationsöverdomstolen om en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott har överklagat Migrationsverkets beslut att inte bevilja uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §.

Om en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen inte upphäver beslutet om utvisning får den bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §. Utvisningsbeslutet får inte verkställas medan tillståndet gäller.

16 §

Om en ansökan om uppehållstillstånd avslås eller ett uppehållstillstånd återkallas medan utlänningen befinner sig i Sverige, skall det samtidigt meddelas beslut om avvisning eller utvisning, om inte särskilda skäl talar mot det.

Avslås eller avvisas en ansökan om uppehållstillstånd eller återkallas ett sådant tillstånd och befinner sig utlänningen i Sverige, ska det samtidigt meddelas beslut om avvisning eller utvisning, om inte särskilda skäl talar mot det.

Det som föreskrivs i första stycket gäller inte om ansökan avvisas enligt 5 kap. 1 c § andra stycket.

18 §

I beslut om avvisning eller utvisning som meddelas av regeringen, Migrationsöverdomstolen, en migrationsdomstol eller Migrationsverket skall anges till vilket land utlänningen skall avvisas eller

I beslut om avvisning eller utvisning som meddelas av Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen ska anges till vilket land utlänningen ska avvisas eller utvisas.

utvisas.

Om det finns särskilda skäl, får mer än ett land anges i beslutet.

Ett beslut av en sådan myndighet som avses i första stycket och som rör avvísning eller utvisning *skall* innehålla de anvisningar om verkställigheten som omständigheterna i det enskilda fallet kan ge anledning till.

Ett beslut av en sådan myndighet som avses i första stycket och som rör avvísning eller utvisning *ska* innehålla de anvisningar om verkställigheten som omständigheterna i det enskilda fallet kan ge anledning till.

19 §⁸

När Migrationsverket beslutar om avvísning eller utvisning, får beslutet förenas med förbud för utlänningen att under viss tid återvända till Sverige *utan att ha tillstånd av Migrationsverket eller, i ett säkerhetsärende, regeringen.*

Ett beslut om avvísning eller utvisning som avser en EES-medborgare eller *hans eller hennes* familjemedlem, får förenas med ett sådant förbud som avses i första stycket endast om beslutet har *fattats på grund* av hänsyn till allmän ordning och säkerhet.

När Migrationsverket beslutar om avvísning eller utvisning, får beslutet förenas med förbud för utlänningen att under viss tid återvända till Sverige.

Ett beslut om avvísning eller utvisning som avser en EES-medborgare eller *en sådan medborgares* familjemedlem, får förenas med ett sådant förbud som avses i första stycket endast om beslutet har *meddelats* av hänsyn till allmän ordning och säkerhet.

20 §⁹

En utlänningsom som med stöd av 13, 19 eller 21 § har förbjudits att återvända till Sverige under viss tid eller utan tidsbegränsning får ges särskilt tillstånd av Migrationsverket att göra ett kort besök här, om besöket gäller synnerligen viktiga angelägenheter. Om det finns särskilda skäl, får ett sådant tillstånd ges också på ansökan av någon annan än utlänningen.

Om en utlänningsom har förbjudits att återvända till Sverige i ett säkerhetsärende ges ett sådant tillstånd som avses i första stycket i stället av regeringen.

21 §

När ett överklagat ärende eller mål om avvísning eller utvisning avgörs, får också beslut fattas i fråga om uppehållstillstånd och arbetstillstånd. Detta gäller även om dessa frågor inte har tagits upp av utlänningsomen.

Vid prövning av ett beslut om

Vid prövning av ett beslut om

⁸ Senaste lydelse 2006:219.

⁹ Ändringen innebär att andra stycket upphävs.

avvisning eller utvisning får en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen *eller regeringen* besluta att utlänningen för viss tid *skall* förbjudas att återvända till Sverige, även om ingen lägre instans har meddelat ett sådant förbud.

När Migrationsverket, en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen *eller regeringen* prövar ett beslut om avvisning eller utvisning, får samtidigt sådant beslut meddelas angående den som är under 16 år och som står under utlänningens vårdnad. Detta gäller även om ingen lägre instans har prövat denna fråga. I mål hos en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen *samt i ärenden hos regeringen* gäller detta dock inte, om det för barnet har åberopats sådana omständigheter som avses i 4 kap. 1 och 2 §§, såvida det inte är uppenbart att det inte finns grund för uppehållstillstånd enligt dessa bestämmelser.

avvisning eller utvisning får en migrationsdomstol *eller* Migrationsöverdomstolen besluta att utlänningen för viss tid *ska* förbjudas att återvända till Sverige, även om ingen lägre instans har meddelat ett sådant förbud.

När Migrationsverket, en migrationsdomstol *eller* Migrationsöverdomstolen prövar ett beslut om avvisning eller utvisning, får samtidigt sådant beslut meddelas angående den som är under 16 år och som står under utlänningens vårdnad. Detta gäller även om ingen lägre instans har prövat denna fråga. I mål hos en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen gäller detta dock inte, om det för barnet har åberopats sådana omständigheter som avses i 4 kap. 1, 2 *eller* 2 a §.

9 kap.

8 §

Migrationsverket eller polismyndigheten får fotografera en utlänning och, om utlänningen fyllt 14 år, ta hans eller hennes fingeravtryck om

1. utlänningen inte kan styrka sin identitet när han eller hon kommer till Sverige,
2. utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting eller skyddsbehövande i övrigt och *anger skäl som avses i 4 kap. 1 eller 2 §, eller*
3. det finns grund för att besluta om förvar.

10 kap.

11 §

Varje ny prövning av ett beslut om förvar *skall* föregås av en muntlig förhandling. Detta gäller även en ny prövning av ett beslut om uppsikt, om det inte med hänsyn till utredningens art eller andra omständigheter framstår

Varje ny prövning av ett beslut om förvar *ska* föregås av en muntlig förhandling. Detta gäller även en ny prövning av ett beslut om uppsikt, om det inte med hänsyn till utredningens art eller andra omständigheter framstår

som uppenbart att en muntlig förhandling saknar betydelse.

Bestämmelser som gäller för muntlig handläggning hos en myndighet finns i 13 kap. 1–8 §§. I fråga om muntlig förhandling i domstol finns bestämmelser i 16 kap.

I ärenden om förvar som handläggs av regeringen får *det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden enligt denna lag*, eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, besluta om muntlig förhandling och uppdra åt en migrationsdomstol att hålla den. Bestämmelserna i 13 kap. gäller i tillämpliga delar vid förhandlingen. Vid den muntliga förhandlingen *skall* en representant från Regeringskansliet närvara. Regeringskansliet får besluta att även andra personer än utlännningen *skall* höras vid förhandlingen. *I säkerhetsärenden gäller i stället att uppdrag att hålla muntlig förhandling får lämnas till Migrationsöverdomstolen.*

som uppenbart att en muntlig förhandling saknar betydelse.

I ärenden om förvar *eller uppsikt* som handläggs av regeringen får *ansvarigt* statsråd, eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, besluta om muntlig förhandling och uppdra åt en migrationsdomstol att hålla den. Bestämmelserna i 13 kap. gäller i tillämpliga delar vid förhandlingen. Vid den muntliga förhandlingen *ska* en representant från Regeringskansliet närvara. Regeringskansliet får besluta att även andra personer än utlännningen *ska* höras vid förhandlingen.

13 §

Polismyndigheten är handläggande myndighet

1. från det att en utlännning begär att få resa in i landet och till dess att ett ärende som *skall* prövas av Migrationsverket tas emot av verket eller utlännningen har lämnat landet, och

2. från det att myndigheten tar emot ett beslut om avvisning eller utvisning för verkställighet och till dess att verkställighet har skett, även om ärendet är föremål för prövning enligt 12 kap. 18–20 §§, dock inte under den tid då beslutet inte får verkställas på grund av ett beslut om inhibition.

1. från det att en utlännning begär att få resa in i landet och till dess att ett ärende som *ska* prövas av Migrationsverket tas emot av verket eller utlännningen har lämnat landet, och

2. från det att myndigheten tar emot ett beslut om avvisning eller utvisning för verkställighet och till dess att verkställighet har skett, även om ärendet är föremål för prövning enligt 12 kap. 18–20 §§, dock inte under den tid då beslutet inte får verkställas på grund av ett beslut om inhibition *eller ny prövning.*

14 §

Migrationsverket är handläggande myndighet

1. från det att verket tar emot ett ärende som verket *skall* pröva och till dess verket fattar beslut eller

1. från det att verket tar emot ett ärende som verket *ska* pröva och till dess verket fattar beslut eller

utlänningen har lämnat landet eller polismyndigheten har tagit emot ärendet, eller, om *ärendet* överklagas, till dess ärendet tas emot av migrationsdomstolen eller *Migrationsöverdomstolen*, och

utlänningen har lämnat landet eller polismyndigheten har tagit emot ärendet eller, om *Migrationsverkets beslut* överklagas, till dess ärendet tas emot av migrationsdomstolen, och

2. från det att verket tar emot ett beslut om avvisning eller utvisning för verkställighet och till dess att beslutet har verkställts eller ärendet lämnas över till polismyndigheten. I fråga om beslut som gäller omedelbart är, även om beslutet överklagas, Migrationsverket handläggande myndighet till dess domstolen meddelar beslut om inhibition.

15 §

Regeringen är handläggande myndighet när ärendet har tagits emot av det departement som har till uppgift att bereda ärendet.

Beslut i frågor om förvar och uppsikt fattas av det statsråd som *skall* föredra ärendet. Regeringen får inte fatta beslut om att ta eller hålla kvar någon i förvar eller om att ställa någon under uppsikt. Regeringen får däremot upphäva ett beslut om förvar eller uppsikt.

I ett ärende där beslut om inhibition kan meddelas med stöd av 12 kap. 11 § första stycket, 12 och 20 §§ *skall* regeringen inte anses som handläggande myndighet innan beslut om inhibition har meddelats.

Beslut i frågor om förvar och uppsikt fattas av det statsråd som *ska* föredra ärendet. Regeringen får inte fatta beslut om att ta eller hålla kvar någon i förvar eller om att ställa någon under uppsikt. Regeringen får däremot upphäva ett beslut om förvar eller uppsikt.

I ett ärende där beslut om inhibition kan meddelas med stöd av 12 kap. 11 § första stycket *och* 12 § *ska* regeringen inte anses som handläggande myndighet innan beslut om inhibition har meddelats.

16 §

I säkerhetsärenden är Migrationsöverdomstolen handläggande myndighet från det att domstolen tar emot ett ärende till dess det departement som har till uppgift att bereda ärendet tar emot det.

En migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen är i ärenden, där beslut om inhibition kan meddelas med stöd av 12 kap. 11 § första stycket, handläggande myndighet från det att den meddelar beslut om inhibition.

11 kap.

5 §

En utlänning som hålls i förvar skall ha tillgång till hälso- och sjukvård i samma omfattning som den som ansökt om uppehållstillstånd enligt 4 kap. 1 eller 2 § även om utlänningen inte har ansökt om ett sådant tillstånd.

Om en utlänning som hålls i förvar behöver sjukhusvård under

En utlänning som hålls i förvar *ska* ha tillgång till hälso- och sjukvård i samma omfattning som den som ansökt om uppehållstillstånd enligt 4 kap. 1, 2 eller 2 a § även om utlänningen inte har ansökt om ett sådant tillstånd.

Om en utlänning som hålls i förvar behöver sjukhusvård under

förvarstiden, *skall* han eller hon ges tillfälle till sådan vård.

Verksamhetschefen för den sjukhusenhet där en utlänning vårdas *skall* se till att Migrationsverket eller den som förestår den lokal där utlänningen *skall* vistas genast underrättas, om utlänningen önskar lämna eller redan har lämnat sjukhuset.

förvarstiden, *ska* han eller hon ges tillfälle till sådan vård.

Verksamhetschefen för den sjukhusenhet där en utlänning vårdas *ska* se till att Migrationsverket eller den som förestår den lokal där utlänningen *ska* vistas genast underrättas, om utlänningen önskar lämna eller redan har lämnat sjukhuset.

12 kap.

3 §

Avvisning *och* utvisning av en utlänning som avses i 4 kap. 2 § första stycket 2 *och* 3 får inte verkställas till utlänningens hemland eller till ett land där han eller hon riskerar att sändas vidare till hemlandet, om det *inte* finns synnerliga skäl *för detta*.

Ett beslut om avvisning eller utvisning av en utlänning som avses i 4 kap. 2 § första stycket 1, i fall av väpnad konflikt, eller 2 a § första stycket får inte verkställas till utlänningens hemland eller till ett land där han eller hon riskerar att sändas vidare till hemlandet, om det finns synnerliga skäl mot det.

4 §

Ett beslut om avvisning eller utvisning som meddelas av *regeringen*, Migrationsöverdomstolen, *en migrationsdomstol eller Migrationsverket skall* verkställas genom att utlänningen sänds till det land eller, om flera länder angetts, något av de länder som anges i beslutet.

Ett beslut om avvisning som meddelas av en polismyndighet samt allmän domstols *dom eller* beslut om utvisning på grund av brott *skall* verkställas genom att utlänningen sänds till sitt hemland eller, om möjligt, till det land från vilket utlänningen kom till Sverige. Om verkställighet inte kan genomföras till något av dessa länder får en utlänning i stället sändas till ett land som utlänningen har anknytning till.

En utlänning som *skall* avvisas eller utvisas får alltid sändas till ett land som utlänningen visar att mottagande kan ske i.

Ett beslut om avvisning eller utvisning som meddelas av *Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen ska* verkställas genom att utlänningen sänds till det land eller, om flera länder angetts, något av de länder som anges i beslutet.

Ett beslut om avvisning som meddelas av en polismyndighet samt allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott *ska* verkställas genom att utlänningen sänds till sitt hemland eller, om möjligt, till det land från vilket utlänningen kom till Sverige. Om verkställighet inte kan genomföras till något av dessa länder får en utlänning i stället sändas till ett land som utlänningen har anknytning till.

En utlänning som *ska* avvisas eller utvisas får alltid sändas till ett land som utlänningen visar att mottagande kan ske i.

8 §

En allmän domstols *dom eller* beslut om utvisning på grund av brott får verkställas, om utlänningen har avgett nöjdförklaring och åklagaren medger att *domen eller* beslutet får verkställas.

En allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott får verkställas, om utlänningen har avgett nöjdförklaring och åklagaren medger att beslutet får verkställas.

Avvisning och utvisning av utlänning som ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande

8 a §

Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § får ett beslut om avvisning eller utvisning inte verkställas innan ansökan har prövats och därvid avslagits genom ett beslut som har vunnit laga kraft eller innan ett beslut att avvisa ansökan enligt 5 kap. 1 b § har vunnit laga kraft.

Första stycket gäller inte om Migrationsverket har förordnat om omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 6 § eller om utlänningen har utvisats på grund av brott. I dessa fall får beslutet om avvisning eller utvisning verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har prövats i en instans och därvid avslagits.

Första stycket hindrar inte att utlänningen överlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

11 §

När regeringen prövar en fråga om att upphäva en allmän domstols *dom eller* beslut om utvisning på grund av brott, får regeringen besluta om inhibition

När regeringen, *en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen* prövar en fråga om att upphäva en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott, får

av det tidigare meddelade beslutet.

När ett ärende enligt denna lag *skall* prövas av regeringen får, för tiden till dess regeringen avgör ärendet, det statsråd som har till uppgift att föredra ärendena besluta om inhibition av avvissning eller utvisning.

regeringen *eller domstolen* besluta om inhibition av det tidigare meddelade beslutet.

När ett ärende enligt denna lag *ska* prövas av regeringen får, för tiden till dess regeringen avgör ärendet, *ansvarigt statsråd* besluta om inhibition av avvissning eller utvisning.

14 §

Beslut om avvissning eller utvisning *skall* verkställas av Migrationsverket, om inte annat sägs i andra, tredje eller fjärde stycket.

Säkerhetspolisen *skall* verkställa beslut om avvissning eller utvisning i säkerhetsärenden. *Regeringen eller* Migrationsverket får dock förordna att en annan myndighet *skall* ombesörja verkställigheten.

Polismyndigheten *skall* verkställa

1. en polismyndighets beslut om avvissning,
2. en allmän domstols *dom eller* beslut om utvisning på grund av brott enligt 8 kap. 8 §.

Migrationsverket får lämna över ett avvissnings- eller utvisningsärende för verkställighet till polismyndigheten, om den som *skall* avvisas eller utvisas håller sig undan och inte kan anträffas utan polismyndighetens medverkan eller om det kan antas att tvång kommer att behövas för att verkställa beslutet.

Beslut om avvissning eller utvisning *ska* verkställas av Migrationsverket, om inte annat *föreskrivs* i andra, tredje eller fjärde stycket.

Säkerhetspolisen *ska* verkställa beslut om avvissning eller utvisning i säkerhetsärenden. Migrationsverket *eller den domstol som avgör ärendet* får dock *i beslutet om avvissning eller utvisning bestämma* att en annan myndighet *ska* ombesörja verkställigheten.

Polismyndigheten *ska* verkställa

2. en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott.

Migrationsverket får lämna över ett avvissnings- eller utvisningsärende för verkställighet till polismyndigheten, om den som *ska* avvisas eller utvisas håller sig undan och inte kan anträffas utan polismyndighetens medverkan eller om det kan antas att tvång kommer att behövas för att verkställa beslutet.

15 §¹⁰

En polismyndighets beslut om avvissning, Migrationsverkets beslut om avvissning enligt 8 kap. 4 § andra stycket, Migrationsverkets beslut om avvissning med

En polismyndighets beslut om avvissning, Migrationsverkets beslut om avvissning enligt 8 kap. 4 § andra stycket, Migrationsverkets beslut om avvissning med

¹⁰ Senaste lydelse 2006:219.

omedelbar verkställighet och en allmän domstols lagakraftvunna *dom* eller beslut om utvisning på grund av brott *skall* verkställas snarast möjligt.

I andra fall *skall* en utlänning som avvisas lämna landet inom två veckor och en utlänning som utvisas lämna landet inom fyra veckor efter det att beslutet vann laga kraft, om inte annat bestämts i beslutet.

Om utlänningen inte lämnar landet inom den föreskrivna tiden eller det måste antas att utlänningen inte har för avsikt att frivilligt lämna landet inom denna tid, *skall* beslutet verkställas snarast möjligt av den myndighet som enligt 14 § är ansvarig för verkställigheten.

Verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning av en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem som har rest in i Sverige får ske tidigast fyra veckor från den dag EES-medborgaren eller familjemedlemmen fick del av beslutet, om det inte finns synnerliga skäl för att verkställa beslutet.

omedelbar verkställighet och en allmän domstols lagakraftvunna beslut om utvisning på grund av brott *ska* verkställas snarast möjligt.

I andra fall *ska* en utlänning som avvisas lämna landet inom två veckor och en utlänning som utvisas lämna landet inom fyra veckor efter det att beslutet vann laga kraft, om inte annat bestämts i beslutet.

Om utlänningen inte lämnar landet inom den föreskrivna tiden eller det måste antas att utlänningen inte har för avsikt att frivilligt lämna landet inom denna tid, *ska* beslutet verkställas snarast möjligt av den myndighet som enligt 14 § är ansvarig för verkställigheten.

16 §

Om Migrationsverket efter omprövning beviljar en utlänning tidsbegränsat uppehållstillstånd, får verket samtidigt upphäva ett av verket fattat beslut om avvisning eller utvisning. *Om Migrationsverket meddelar ett tidsbegränsat uppehållstillstånd utan att upphäva beslutet om avvisning eller utvisning, får beslutet om avvisning eller utvisning inte verkställas medan tillståndet gäller.*

Motsvarande gäller om en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen eller regeringen i ett överklagat eller överlämnat ärende beviljar ett tidsbegränsat uppehållstillstånd utan att upphäva beslutet om avvisning eller utvisning.

Om Migrationsverket efter omprövning beviljar en utlänning tidsbegränsat uppehållstillstånd, får verket samtidigt upphäva ett av verket fattat beslut om avvisning eller utvisning.

Om Migrationsverket beviljar ett tidsbegränsat uppehållstillstånd utan att upphäva beslutet om avvisning eller utvisning, får beslutet om avvisning eller utvisning inte verkställas medan tillståndet gäller. Motsvarande gäller om en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen i ett överklagat ärende beviljar ett

Migrationsverket får dock inte upphäva en allmän domstols dom eller beslut om utvisning enligt 8 kap. 8 § eller meddela uppehållstillstånd för den som har utvisats genom en sådan dom eller ett sådant beslut.

tidsbegränsat uppehållstillstånd utan att upphäva beslutet om avvisning eller utvisning.

I 5 kap. 20 § föreskrivs att Migrationsverket inte får bevilja uppehållstillstånd för den som av allmän domstol har utvisats på grund av brott.

17 §¹¹

Om en annan myndighet än Migrationsverket skall verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning och denna myndighet finner att den inte kan verkställa beslutet eller att den behöver ytterligare besked, skall myndigheten underrätta Migrationsverket. Detsamma gäller om utlännings hos myndigheten åberopar att det finns sådana hinder som avses i 1, 2 eller 3 § mot verkställigheten eller det på annat sätt kommer fram att det kan finnas sådana hinder.

Migrationsverket skall i sådana fall ge anvisningar om verkställigheten eller vidta andra åtgärder.

Om en allmän domstols dom eller beslut om utvisning på grund av brott av en EES-medborgare eller av hans eller hennes familjemedlem skall verkställas mer än två år efter det att avgörandet meddelades, skall polismyndigheten innan beslutet verkställs utreda om de omständigheter som låg till grund för beslutet har ändrats. Om det vid utredningen kommer fram att omständigheterna har ändrats på ett sådant sätt att utvisningsbeslutet inte längre bör gälla, skall ärendet lämnas över till Migrationsverket som med ett eget

Om en annan myndighet än Migrationsverket ska verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning och denna myndighet finner att den inte kan verkställa beslutet eller att den behöver ytterligare besked, ska myndigheten underrätta Migrationsverket. Detsamma gäller om utlännings hos myndigheten åberopar att det finns sådana hinder som avses i 1, 2 eller 3 § mot verkställigheten eller det på annat sätt kommer fram att det kan finnas sådana hinder.

Migrationsverket ska i sådana fall ge anvisningar om verkställigheten eller vidta andra åtgärder.

Om en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott av en EES-medborgare eller en sådan medborgares familjemedlem ska verkställas mer än två år efter det att avgörandet meddelades, ska polismyndigheten innan beslutet verkställs utreda om de omständigheter som låg till grund för beslutet har ändrats. Om det vid utredningen kommer fram att omständigheterna har ändrats på ett sådant sätt att utvisningsbeslutet inte längre bör gälla, ska ärendet lämnas över till Migrationsverket som med ett eget yttrande ska lämna över ärendet

¹¹ Senaste lydelse 2006:219.

yttrande *skall* lämna över ärendet till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 §. Verkställighet får i sådant fall inte ske innan regeringen har avgjort ärendet.

till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 §. Verkställighet får i sådant fall inte ske innan regeringen har avgjort ärendet.

19 §

Om utlänningsen i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvísning eller utvisning som vunnit laga kraft åberopar nya omständigheter

1. som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 1, 2 eller 3 §, och

2. dessa omständigheter inte kunnat åberopas av utlänningsen tidigare, eller utlänningsen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare,

skall Migrationsverket, om beslut om uppehållstillstånd inte kan meddelas enligt 18 §, ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning *samt besluta om inhibition i verkställighetsärendet.*

Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, *skall* Migrationsverket besluta att inte bevilja ny prövning.

ska Migrationsverket, om beslut om uppehållstillstånd inte kan meddelas enligt 18 §, ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning.

Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, *ska* Migrationsverket besluta att inte bevilja ny prövning.

Beslutet om avvísning eller utvisning får inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om ny prövning ska ske eller, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om utlänningsen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § och en sådan ansökan inte tidigare under utlänningsens vistelse i Sverige har prövats genom ett lagakraftvunnet beslut. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan och besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

19 a §

Om en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott har fått en ansökan om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § prövad, och ansökan därvid avslagits genom ett beslut som har vunnit laga kraft, åberopar sådana omständigheter som anges i 19 § första stycket 1 och dessa omständigheter inte kunnat åberopas av utlänningen tidigare, eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning.

Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, ska Migrationsverket besluta att inte bevilja ny prövning.

Utvisningsbeslutet får inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om ny prövning ska ske eller, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har prövats i en instans och ansökan därvid avslagits.

20 §

Om det i ett ärende som avser en allmän domstols *dom eller* beslut om utvisning på grund av brott kommer fram att verkställighet inte kan genomföras, *skall* Migrationsverket inte fatta eget beslut i ärendet utan skyndsamt med eget yttrande lämna över detta till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 §.

Om det vid verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning i ett säkerhetsärende kommer fram uppgifter om att verkställigheten inte kan genomföras, skall Migrations-

Om det i ett ärende som avser en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott kommer fram att verkställighet inte kan genomföras, *ska* Migrationsverket inte fatta beslut i ärendet utan skyndsamt med eget yttrande lämna över detta till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 §.

Det som föreskrivs i första stycket gäller dock inte om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2

verket *skyndsamt* överlämna ärendet till regeringen för prövning enligt 18 §. Regeringen skall vid denna prövning inhämta yttrande från Migrationsöverdomstolen. I yttrandet skall särskilt anges om det finns hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 §. Finner domstolen att sådant hinder mot verkställighet föreligger, får regeringen vid prövningen inte avvika från domstolens bedömning.

Regeringen får vid prövning enligt andra stycket besluta om inhibition, uppehållstillstånd och arbetstillstånd samt upphäva beslutet om avvisning eller utvisning.

eller 2 a § eller, om utlänningen har fått en sådan ansökan prövad och därvid avslagen genom ett avgörande som inte har upphört att gälla, återoppar nya omständigheter som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställighet som avses i 1, 2 eller 3 §. I dessa fall ska frågan om uppehållstillstånd prövas enligt 5 kap. 20 § respektive 19 a §.

21 §

Ett beslut om avvisning eller utvisning *skall* anses verkställt, om utlänningen har lämnat landet.

Ett beslut om avvisning eller utvisning *ska* anses verkställt, om utlänningen har lämnat landet. Detta gäller dock inte om utlänningen utlämnas, överlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal inom ett straffrättsligt förfarande med villkor om att utlänningen ska återföras.

13 kap.

1 §

Migrationsverket får inte besluta om avvisning eller utvisning av en utlänning som har ansökt om asyl i Sverige utan att det förekommit muntlig handläggning hos Migrationsverket. Muntlig handläggning *skall* även annars företas på begäran av utlänningen, om inte en sådan handläggning skulle sakna betydelse för att avgöra asylärendet. Handläggningen kan ske i form av en muntlig förhandling eller i annan form.

Migrationsverket får inte besluta om avvisning eller utvisning av en utlänning som har ansökt om asyl i Sverige eller vägra en utlänning begärd statusförklaring utan att det förekommit muntlig handläggning hos Migrationsverket. Muntlig handläggning *ska* även annars företas på begäran av utlänningen, om inte en sådan handläggning skulle sakna betydelse för att avgöra asylärendet. Handläggningen kan ske i form av en muntlig förhandling eller i annan form.

9 a §

När Migrationsverket inleder ett ärende om återkallelse av statusförklaring ska utlänningen underlämnas.

En statusförklaring får inte återkallas utan att utlänningen har fått tillfälle att yttra sig.

14 kap. Överklagande av förvaltningsmyndighets beslut

Migrationsverkets beslut att inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § får överklagas till en migrationsdomstol.

Flyktningförklaring och resedokument

Migrationsverkets beslut enligt 4 kap. 3 och 4 §§ i fråga om *flyktningförklaring* eller resedokument eller om återkallelse av *flyktningförklaring* får överklagas till en migrationsdomstol.

Förvar

Beslut av en polismyndighet eller av Migrationsverket om förvar får överklagas till en migrationsdomstol.

Beslut om förvar får överklagas särskilt och utan begränsning till viss tid.

Om ett beslut om förvar har fattats av *det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden enligt denna lag*, prövar Regeringsrätten på framställning av utlänningen, om åtgärden *skall* bestå.

14 kap. Överklagande av förvaltningsmyndighets beslut m.m.**5 §**

Migrationsverkets beslut att inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 *eller 19 a* § får överklagas till en migrationsdomstol.

Statusförklaring och resedokument**6 §**

Migrationsverkets beslut enligt 4 kap. 3, 3 *a*, 3 *c* och 4 §§ i fråga om *statusförklaring* eller resedokument eller om återkallelse av *statusförklaring* får överklagas till en migrationsdomstol.

Förvar och uppsikt**9 §**

Beslut av en polismyndighet eller av Migrationsverket om förvar *eller uppsikt* får överklagas till en migrationsdomstol.

Beslut om förvar *eller uppsikt* får överklagas särskilt och utan begränsning till viss tid.

Om ett beslut om förvar *eller uppsikt* har fattats av *ett statsråd*, prövar Regeringsrätten på framställning av utlänningen, om åtgärden *ska* bestå.

11 §

I ett säkerhetsärende gäller i stället för det som sägs i 3 § att ett beslut av Migrationsverket i fråga om avvisning, utvisning, uppehållstillstånd eller arbetstillstånd får överklagas till regeringen. Beslut i fråga om arbetstillstånd får dock överklagas endast i de fall frågan om tillstånd har behandlats i samband med ett beslut om avvisning eller utvisning.

Migrationsverkets beslut enligt första stycket får överklagas även av Säkerhetspolisen.

Migrationsverkets beslut i fråga om avvisning, utvisning, uppehållstillstånd, arbetstillstånd, statusförklaring, resedokument och förvar i ett säkerhetsärende får överklagas av Säkerhetspolisen.

Avvisning av ansökan om uppehållstillstånd

14 a §

Beslut att avvisa en asylansökan med tillämpning av 5 kap. 1 b § eller 1 c § andra stycket får överklagas till en migrationsdomstol.

15 kap.

3 §

En nöjdförklaring kan inte tas tillbaka. Om utlänningen har överklagat beslutet eller domen när nöjdförklaringen avges, *skall* utlänningen genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sitt överklagande av beslutet om avvisning eller utvisning. Om utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, arbetstillstånd, resedokument, flyktingförklaring eller främlingspass, *skall* utlänningen genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sin ansökan.

En nöjdförklaring kan inte tas tillbaka. Om utlänningen har överklagat beslutet eller domen när nöjdförklaringen avges, *ska* utlänningen genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sitt överklagande av beslutet om avvisning eller utvisning. Om utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, arbetstillstånd, statusförklaring, resedokument eller främlingspass, *ska* utlänningen genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sin ansökan.

16 kap.**1 §**

De länsrätter som regeringen bestämmer skall vara migrationsdomstolar. Migrationsöverdomstol är Kammarrätten i Stockholm.

Regeringen meddelar föreskrifter om vilka länsrätter som ska vara migrationsdomstolar och att endast en av dessa ska vara behörig att pröva säkerhetsärenden. Migrationsöverdomstol är Kammarrätten i Stockholm.

Om migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen och förfarandet i dessa gäller vad som allmänt är föreskrivet om länsrätt och kammarrätt och rättskipningen i dessa, om inte något annat följer av denna lag.

6 §

I ett mål om avvisning är Migrationsverket motpart till utlänningen.

När ett beslut i ett säkerhetsärende överklagas är såväl Migrationsverket som Säkerhetspolisen motparter till utlänningen vid handläggningen i Migrationsöverdomstolen och hos regeringen.

När ett beslut i ett säkerhetsärende överklagas är såväl Migrationsverket som Säkerhetspolisen motparter till utlänningen vid handläggningen i migrationsdomstolen och i Migrationsöverdomstolen.

8 §

Om det under handläggningen av ett mål i en migrationsdomstol framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende, skall domstolen undanröja det överklagade beslutet och visa målet åter till Migrationsverket för fortsatt handläggning.

Om det under handläggningen av ett mål i en migrationsdomstol framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende enligt denna lag eller ett ärende som ska handläggas enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, ska domstolen undanröja det överklagade beslutet och överlämna målet till Migrationsverket för handläggning.

Om det under handläggningen i Migrationsöverdomstolen av ett mål som överklagats från en migrationsdomstol framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende, skall Migrationsöverdomstolen undanröja migrationsdomstolens beslut. Om utredningen i målet behöver kompletteras, får domstolen undanröja Migrationsverkets beslut och visa målet åter till Migrationsverket för fortsatt handläggning.

Om det under handläggningen i Migrationsöverdomstolen framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende enligt denna lag eller ett ärende som ska handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll, ska Migrationsöverdomstolen undanröja migrationsdomstolens och Migrationsverkets beslut och överlämna målet till Migrationsverket för handläggning.

11 §

Prövningstillstånd krävs vid överklagande av en migrationsdomstols beslut till Migrationsöverdomstolen.

Vid överklagande av en migrationsdomstols beslut enligt 9 § andra stycket krävs dock inte prövningstillstånd.

Vid överklagande av en migrationsdomstols beslut enligt 9 § andra stycket krävs dock inte prövningstillstånd. *Prövningstillstånd krävs inte heller vid överklagande av en migrationsdomstols beslut i fråga om statusförklaring eller uppehållstillstånd efter överlämnande enligt 4 kap. 6 § andra stycket eller 5 kap. 20 § andra stycket.*

18 kap.

1 §¹²

Offentligt biträde *skall* förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i mål och ärenden om

1. avvissning, dock inte hos polismyndighet om inte utlänningsen enligt 10 kap. 1 eller 2 § hållits i förvar sedan mer än tre dagar,

2. utvisning enligt 8 kap. 7 eller 7 a §,

3. verkställighet av beslut om avvissning eller utvisning enligt denna lag, om beslut om inhibition meddelats,

4. verkställighet av beslut om avvissning eller utvisning enligt denna lag, dock endast såvitt avser fråga om förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § och utlänningsen hållits i förvar sedan mer än tre dagar, och

5. hemsändande enligt 23 kap. 2 §.

Offentligt biträde *skall* alltid förordnas för barn som hålls i förvar enligt 10 kap. 2 §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet.

Offentligt biträde *ska* förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i mål och ärenden om

3. verkställighet av beslut om avvissning eller utvisning enligt denna lag, om beslut om inhibition meddelats *av Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen eller om ny prövning beviljats,*

Offentligt biträde *ska* alltid förordnas för barn som hålls i förvar enligt 10 kap. 2 §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet.

1 a §

I mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring ska på utlänningsens begäran offentligt biträde förordnas om utlänningsen

¹² Senaste lydelse 2006:219.

befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att utlänningen inte kommer att beviljas yrkad statusförklaring.

20 kap.

2 §¹³

Till fängelse i högst ett år eller, om brottet är ringa, till böter döms en utlänning som uppsåtligen uppehåller sig i Sverige fastän han eller hon enligt ett verkställt beslut om utvisning enligt 8 kap. 8 § eller motsvarande beslut enligt äldre lag inte har haft rätt att återvända hit.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte om utlänningen har flytt hit av skäl som avses i 4 kap. 1 eller 2 §.

I ringa fall ska åtal för brott enligt första stycket inte väckas annat än om det är motiverat från allmän synpunkt.

21 kap.

2 §

En utlänning som omfattas av ett beslut om tillfälligt skydd enligt direktiv 2001/55/EG och som i enlighet med direktivet överförs till eller tas emot i Sverige *skall* ges ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, uppehållstillstånd med tillfälligt skydd.

Upehållstillstånd med tillfälligt skydd får vägras utlänningen endast om det föreligger sådana omständigheter som innebär att en flykting får vägras uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §.

En utlänning som omfattas av ett beslut om tillfälligt skydd enligt direktiv 2001/55/EG och som i enlighet med direktivet överförs till eller tas emot i Sverige *ska* ges ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, uppehållstillstånd med tillfälligt skydd.

Upehållstillstånd med tillfälligt skydd får vägras utlänningen endast om det föreligger sådana omständigheter som innebär *att en utlänning är utesluten från att vara flykting enligt 4 kap. 2 b § eller att en flykting får vägras uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §.*

5 §

Att en utlänning har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd hindrar inte att en ansökan om *asyl* enligt 4 kap. 1 § prövas. Detsamma gäller för ansökan om *flyktingförklaring* enligt 4 kap. 3 § och en ansökan om resedokument enligt 4 kap. 4 §.

Prövningen av en ansökan enligt

Att en utlänning har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd hindrar inte att en ansökan om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § prövas. Detsamma gäller för ansökan om flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 § och en ansökan om resedokument enligt 4 kap. 4 §.

Prövningen av en ansökan enligt

¹³ Senaste lydelse 2009:16

första stycket får skjutas upp endast om det finns särskilda skäl för det. Om ansökan inte har prövats innan det tillfälliga skyddet har upphört att gälla, *skall* den prövas så snart det kan ske efter denna tidpunkt.

första stycket får skjutas upp endast om det finns särskilda skäl för det. Om ansökan inte har prövats innan det tillfälliga skyddet har upphört att gälla, *ska* den prövas så snart det kan ske efter denna tidpunkt.

22 kap.

2 §

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om minst ett år *skall* ges till en utlännings för vilken en framställan om omplacering av vittne eller nära anhörig till vittne har gjorts från en internationell domstol eller tribunal, om framställan bedöms vara berättigad.

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om minst ett år *ska* ges till en utlännings för vilken en framställan om omplacering av vittne eller nära anhörig till vittne har gjorts från en internationell domstol eller tribunal, om framställan bedöms vara berättigad.

Med vittne avses i denna paragraf den som har vittnat eller kommer att vittna i förhandlingar inför en internationell domstol eller tribunal i enlighet med dess procedur- eller bevisupptagningsregler.

Med nära anhörig till vittne avses vittnets

- make eller sambo,
- barn *under 18 år* som är beroende av vittnet, samt
- annan anhörig till vittnet som ingår i samma hushåll som vittnet och mellan vilka det föreligger ett särskilt beroendeförhållande.

Om uppehållstillstånd *anses berättigat enligt första stycket*, får det vägras endast om det föreligger sådana omständigheter som *anges i 5 kap. 1 § andra stycket 1*.

Om *en framställan enligt första stycket anses berättigad* får uppehållstillstånd vägras endast om det föreligger sådana omständigheter som *innebär att en utlännings är utesluten från att anses som flykting enligt 4 kap. 2 b § eller att en flykting får vägras uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §*.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2. Ärenden som rör överklaganden och som har kommit in till regeringen men inte avgjorts före den 1 januari 2010 ska överlämnas till Migrationsöverdomstolen för prövning. Ärenden som överlämnats till regeringen enligt 12 kap. 20 § andra stycket i dess äldre lydelse men inte avgjorts före den 1 januari 2010 ska överlämnas till Migrationsverket för prövning.

3. Vid tillämpningen av de nya föreskrifterna i denna lag jämföras flyktingförklaring med flyktingstatusförklaring.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 4 § lagen (1962:381) om allmän försäkring ska ha följande lydelse.

9 kap. 4 §¹

Om den försäkrade har beviljats uppehållstillstånd i Sverige *med tillämpning av* 4 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen (2005:716) *skall* som faktisk försäkringstid även tillgodoräknas tid då han eller hon har varit bosatt i sitt tidigare hemland från och med det år då han eller hon fyllde 16 år till tidpunkten då han eller hon först *ankom* till Sverige. Därvid *skall* en så stor andel av tiden i hemlandet tillgodoräknas som svarar mot förhållandet mellan den tid under vilken den försäkrade har varit bosatt i Sverige, inräknad den tid som avses i 3 § 2, från den första ankomsten till landet till och med året före försäkringsfallet och hela tidsrymden från det att den försäkrade första gången kom till landet till och med året före försäkringsfallet. Vid beräkning enligt detta stycke bortses från tid för vilken den försäkrade, vid bosättning i Sverige, har rätt till sådan ersättning från det andra landet och som inte enligt 11 § andra stycket *skall* ligga till grund för beräkning av garantiersättning.

Om den försäkrade har beviljats uppehållstillstånd i Sverige *som flyktning enligt* 4 kap. 1 § eller *som annan skyddsbehövande enligt* 4 kap. 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) *eller enligt motsvarande äldre bestämmelser eller beviljats statusförklaring enligt* 4 kap. 3 c § utlänningslagen eller *motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser ska* som faktisk försäkringstid även tillgodoräknas tid då han eller hon har varit bosatt i sitt tidigare hemland från och med det år då han eller hon fyllde 16 år till tidpunkten då han eller hon först *kom* till Sverige. Därvid *ska* en så stor andel av tiden i hemlandet tillgodoräknas som svarar mot förhållandet mellan den tid under vilken den försäkrade har varit bosatt i Sverige, inräknad den tid som avses i 3 § 2, från den första ankomsten till landet till och med året före försäkringsfallet och hela tidsrymden från det att den försäkrade första gången kom till landet till och med året före försäkringsfallet. Vid beräkning enligt detta stycke bortses från tid för vilken den försäkrade, vid bosättning i Sverige, har rätt till sådan ersättning från det andra landet och som inte enligt 11 § andra stycket *ska* ligga till grund för beräkning av garantiersättning.

¹ Senaste lydelse 2005:732.

Med tid för bosättning i hemlandet likställs tid under vilken den försäkrade före den första ankomsten till Sverige befunnit sig i annat land där han eller hon beretts en tillfällig fristad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

3 Förslag till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)

Härigenom föreskrivs att 4 § folkbokföringslagen (1991:481) ska ha följande lydelse.

4 §¹

En utlänning som är skyldig att ha uppehållstillstånd *skall* inte folkbokföras om han saknar sådant tillstånd och det inte finns synnerliga skäl för att han ändå folkbokförs.

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) *skall* inte folkbokföras, om utlänningen kan antas komma att vistas i landet med stöd av det beviljade tillståndet under kortare tid än tre år. Detta gäller dock inte, om utlänningen *fått* en *flyktingförklaring* enligt 4 kap. 3 § utlänningslagen eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen eller om det i övrigt föreligger synnerliga skäl för folkbokföring.

En utlänning som är skyldig att ha uppehållstillstånd *ska* inte folkbokföras om han *eller hon* saknar sådant tillstånd och det inte finns synnerliga skäl för att han *eller hon* ändå folkbokförs.

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) *ska* inte folkbokföras, om utlänningen kan antas komma att vistas i landet med stöd av det beviljade tillståndet under kortare tid än tre år. Detta gäller dock inte, om utlänningen *beviljats en flyktingstatusförklaring* enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen *eller en motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser* eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen eller om det i övrigt föreligger synnerliga skäl för folkbokföring.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

¹ Senaste lydelse 2005:724.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

dels att 6 och 7 §§ ska upphöra att gälla,

dels att 1–3, 5, 8 a, 10–14, 22, 23 och 27 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 6 § ska sättas närmast före 13 b §,

dels att det i lagen ska införas arton nya paragrafer, 2 b, 3 a – 3 d, 4 a, 4 b, 9 a – 9 d, 11 a, 13 a – 13 c och 28 a – 28 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En utlännning *som inte avvisas eller utvisas enligt utlänningslagen (2005:716)*, får utvisas ur landet enligt denna lag, om det

1. *behövs* av hänsyn till rikets säkerhet, eller

2. med hänsyn till vad som är känt om utlänningsens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han kommer att begå eller medverka till terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott.

Beslut om utvisning enligt denna lag meddelas av Migrationsverket. Frågan tas upp på ansökan av Säkerhetspolisen.

Om en polismyndighet, en länsstyrelse eller Migrationsverket finner anledning att anta att ett beslut om utvisning enligt 1 § bör meddelas, *skall* myndigheten anmäla detta till Säkerhetspolisen.

Föreslagen lydelse

1 §¹

En utlännning får utvisas ur landet enligt denna lag, om det

1. är *särskilt påkallat* av hänsyn till rikets säkerhet, eller

2. med hänsyn till vad som är känt om utlänningsens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han *eller hon* kommer att begå eller medverka till terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott.

2 §²

Beslut om utvisning enligt denna lag meddelas av Migrationsverket. Frågan *om utvisning* tas upp på ansökan av Säkerhetspolisen.

Om en polismyndighet, en länsstyrelse eller Migrationsverket finner anledning att anta att ett beslut om utvisning enligt 1 § bör meddelas, *ska* myndigheten anmäla detta till Säkerhetspolisen.

Om Säkerhetspolisen har ansökt om utvisning enligt 1 § och utlänningsen har ansökt om

¹ Senaste lydelse 2005:720.

² Senaste lydelse 2005:720.

uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument, ska ansökningarna handläggas tillsammans enligt denna lag. Detsamma gäller om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument under handläggningen av ärendet om utvisning.

Även en ansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument som görs av en utlänning som är utvisad enligt 1 § eller har meddelats motsvarande beslut enligt äldre lag ska handläggas enligt denna lag om utlänningen befinner sig i Sverige.

2 a §³

Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning får överklagas till regeringen. I övrigt får beslut som meddelas av en förvaltningsmyndighet enligt denna lag överklagas endast i de fall som *det* anges i denna lag.

Migrationsverkets beslut enligt denna lag i fråga om utvisning, uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument får överklagas till regeringen. I övrigt får beslut som meddelas av en förvaltningsmyndighet enligt denna lag överklagas endast i de fall som anges i denna lag.

Säkerhetspolisen får överklaga Migrationsverkets beslut enligt denna lag, om det kan överklagas och går Säkerhetspolisen emot.

När ett beslut enligt denna lag överklagas är såväl Migrationsverket som Säkerhetspolisen utlänningens motparter vid handläggningen i Migrationsöverdomstolen och hos regeringen.

2 b §

Har Migrationsverket beslutat att en utlänning som har ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument inte ska utvisas enligt denna lag, ska ett överklagande från utlänningen handläggas enligt utlänningslagen (2005:716), om inte Säkerhetspolisen överklagar Migrationsverkets beslut.

³ Senaste lydelse 2005:720.

3 §⁴

När Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning överklagas, *skall* verket skyndsamt lämna över handlingarna i ärendet till Migrationsöverdomstolen.

Migrationsöverdomstolen *skall* med ett eget yttrande lämna handlingarna vidare till regeringen.

I yttrandet *skall* särskilt anges om det finns hinder enligt 12 kap. 1, 2 eller 3 § utlänningslagen (2005:716) mot att beslutet verkställs. *Om det enligt Migrationsöverdomstolen finns sådant hinder mot verkställighet och regeringen beslutar om utvisning, skall regeringen, i enlighet med 10 § första stycket, förordna att beslutet tills vidare inte får verkställas.*

När Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning överklagas, *ska* verket skyndsamt lämna över handlingarna i ärendet till Migrationsöverdomstolen.

Migrationsöverdomstolen *ska* med ett eget yttrande lämna handlingarna vidare till regeringen.

I yttrandet *ska det* särskilt anges om det finns hinder enligt 12 kap. 1, 2 eller 3 § utlänningslagen (2005:716) mot att beslutet verkställs. *Finner Migrationsöverdomstolen att sådant hinder mot verkställighet finns, får regeringen inte avvika från den bedömningen.*

3 a §

Om regeringen handlägger ett ärende om utvisning och utlänningsansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument ska regeringen upphäva det överklagade beslutet och överlämna ärendet till Migrationsverket för handläggning.

3 b §

Beslutar regeringen att en utlänning inte ska utvisas enligt denna lag och har utlänningsansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument, får regeringen överlämna ärendet i dessa delar till Migrationsverket för prövning enligt utlänningslagen (2005:716).

⁴ Senaste lydelse 2005:720.

3 c §

Vid överklagande enligt denna lag är såväl Migrationsverket som Säkerhetspolisen utlänningens motpart vid handläggningen i Migrationsöverdomstolen och hos regeringen.

3 d §

I 2 a § lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut finns en bestämmelse om rätt för EES-medborgare och sådana medborgares familjemedlemmar att hos Regeringsrätten ansöka om rättsprövning av ett beslut om utvisning enligt denna lag.

4 a §

En utlänning som enligt 4 §, eller motsvarande äldre bestämmelser, har förbjudits att återvända till Sverige för en viss tid eller utan tidsbegränsning får ges ett särskilt tillstånd av regeringen att göra ett kort besök här, om besöket gäller synnerligen viktiga angelägenheter. Om det finns särskilda skäl, får ett sådant tillstånd ges på ansökan av någon annan än utlänningen.

4 b §

I ett beslut om utvisning enligt denna lag ska anges till vilket land utlänningen ska utvisas.

Om det finns särskilda skäl, får mer än ett land anges i beslutet.

Beslutet ska innehålla de anvisningar om verkställigheten som omständigheterna i det enskilda fallet kan ge anledning till.

5 §⁵

I ärenden enligt denna lag gäller följande föreskrifter i utlänningslagen (2005:716) i tillämpliga delar:

- 1 kap. 3 b § om EES-medborgare,*
- 1 kap. 13 § om skyndsam handläggning,
- 3 a kap. 2 § om familjemedlemmar till EES-medborgare,*
- 4 kap. 1–4 §§ om flyktingar och andra skyddsbehövande,*
- 5 kap. 1–1 c, 3–10, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd,*
- 8 kap. 7 a § om utvisning av utläningar med permanent uppehållsrätt, EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren och EES-medborgare som är barn,
- 8 kap. 17 a § om sådana hänsyn som *ska* tas till anknytningen till Sverige, om fråga uppkommit om utvisning av en EES-medborgare eller en sådan *medborgares* familjemedlem,
- 8 kap. 20 § om tillstånd till kort besök,*
- 8 kap. 20 a § om upphävande av ett förbud att återvända till Sverige som meddelats en EES-medborgare eller *hans eller hennes* familjemedlem,
- 8 kap. 20 § om upphävande av ett förbud att återvända till Sverige som meddelats en EES-medborgare eller *en sådan medborgares* familjemedlem,
- 9 kap. 8 § om fotografi och fingeravtryck,
- 10 kap. 1, 2, 4, 5–10 §§, 11 § första och andra styckena och 17 § om förvar och uppsikt,
- 10 kap. 4 § *andra stycket*, 5 §, 7 § *första stycket*, 8–17 §§ om förvar och uppsikt,
- 10 kap. 1, 2, 4, 5–10 §§, 11 § *första och andra styckena och* 17 § om förvar och uppsikt,
- 12 kap. 1–5 §§, 13 a §, 15 § *ffjärde stycket* och 21–23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,
- 12 kap. 1–5, 13 a och 21–23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,
- 13 kap. 2–7 §§ om muntlig handläggning i ärenden om förvar eller uppsikt,
- 13 kap. 1–7 §§ om muntlig handläggning *hos förvaltningsmyndighet*,
- 13 kap. 10 § om motivering av beslut,*
- 13 kap. 11 § om tolkersättning,
- 13 kap. 12 § om rättelse av beslut på grund av oriktig uppgift,
- 13 kap. 15 och 16 §§ om DNA-analys,*
- 14 kap. 13 § om överklagande,*
- 16 kap. 1 § *andra och tredje*
- 16 kap. 1 § *andra stycket* om

⁵ Senaste lydelse 2006:225.

styckena om Migrationsöverdomstolen,

17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter, samt

19 kap. 1–4 §§ om kostnadsansvar.

Migrationsöverdomstolen,

17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter,

18 kap. 1 § andra stycket om offentligt biträde för barn, samt

8 a §⁶

Säkerhetspolisen svarar för att ett beslut om förvar verkställs.

En utlänning som hålls i förvar enligt denna lag *skall* placeras i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest. Den som är under 18 år får dock inte utan synnerliga skäl placeras i sådana lokaler.

För behandlingen av en utlänning som placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest gäller lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl. i tillämpliga delar. Utlänningen *skall*, utöver vad som följer av nämnda lag, beviljas de lättnader och förmåner som kan medges med hänsyn till ordningen och säkerheten inom anstalten, häktet eller arresten.

En utlänning som hålls i förvar enligt denna lag *ska* placeras i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest. Den som är under 18 år får dock inte utan synnerliga skäl placeras i sådana lokaler.

En utlänning som är under 18 år och som hålls i förvar enligt denna lag ska i första hand placeras i sådana förvarslokaler som Migrationsverket ansvarar för enligt 11 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716). För behandlingen av en utlänning som placerats i verkets förvarslokaler gäller bestämmelserna om Migrationsverkets behandling av förvarstagna i 11 kap. utlänningslagen.

För behandlingen av en utlänning som placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest gäller lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl. i tillämpliga delar. Utlänningen *ska*, utöver vad som följer av nämnda lag, beviljas de lättnader och förmåner som kan medges med hänsyn till ordningen och säkerheten inom anstalten, häktet eller arresten.

9 a §

Har en ansökan om utvisning gjorts enligt denna lag beslutar den myndighet som handlägger ärendet om förvar eller uppsikt.

Om en utlänning som har tagits

⁶ Senaste lydelse 2005:720.

i förvar eller står under uppsikt utvisas enligt denna lag, ska den myndighet som beslutar om utvisningen pröva om utlänningen fortfarande ska hållas i förvar eller stå under uppsikt.

9 b §

Migrationsverket är handläggande myndighet från det att verket tar emot en ansökan om utvisning till dess att verket meddelar beslut eller utlänningen har lämnat landet eller Säkerhetspolisen har tagit emot ärendet, eller, om Migrationsverkets beslut överklagas, till dess att ärendet tas emot av Migrationsöverdomstolen.

Migrationsöverdomstolen är handläggande myndighet från det att domstolen tar emot ett ärende till dess att ansvarigt departement tar emot det.

Regeringen är handläggande myndighet från det att ärendet tagits emot av ansvarigt departement.

Säkerhetspolisen är handläggande myndighet från det att myndigheten tar emot ett beslut om utvisning för verkställighet till dess att verkställighet har skett.

9 c §

När regeringen är handläggande myndighet beslutar ansvarigt statsråd i frågor om förvar och uppsikt. Regeringen får inte besluta att ta eller hålla kvar någon i förvar eller att ställa någon under uppsikt. Regeringen får däremot upphäva ett beslut om förvar eller uppsikt.

9 d §

Säkerhetspolisens beslut om förvar i andra fall än som avses i 9 § och Migrationsverkets beslut om förvar får överklagas till Migrationsöverdomstolen. Ett sådant beslut får överklagas utan

begränsning till viss tid.

Om ett statsråd har beslutat om förvar prövar Regeringsrätten på framställan av utlänningen om åtgärden ska bestå.

Migrationsverkets beslut i särskilda fall i frågor om behandlingen eller placeringen av en utlännings som hålls i förvar får överklagas till Migrationsöverdomstolen.

10 §⁷

Om utvisning har beslutats enligt denna lag men hinder som anges i 12 kap. 1, 2 eller 3 § utlänningslagen (2005:716) möter mot att beslutet verkställs eller om beslutet av någon annan särskild anledning inte bör verkställas, *skall* den beslutande myndigheten förordna att verkställighet tills vidare inte får ske (inhibition).

Utvisningsbeslutet och förordnandet om inhibition skall prövas på nytt av den beslutande myndigheten när det finns skäl till det. Så länge utvisningsbeslutet fortfarande gäller men inte har kunnat verkställas, skall Säkerhetspolisen före utgången av varje kalenderår efter det då beslutet meddelades anmäla hos den beslutande myndigheten huruvida det finns skäl för prövning av beslutet.

Om utvisning har beslutats enligt denna lag *eller om motsvarande beslut har meddelats enligt äldre lag* men hinder som anges i 12 kap. 1, 2 eller 3 § utlänningslagen (2005:716) möter mot att beslutet verkställs eller om beslutet av någon annan särskild anledning inte bör verkställas, *ska* den beslutande myndigheten förordna att verkställighet tills vidare inte får ske (inhibition) *eller bevilja utlänningen ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Utvisningsbeslutet får inte verkställas under den tid ett uppehållstillstånd gäller.*

Har den beslutande myndigheten beslutat om inhibition ska utvisningsbeslutet och beslutet om inhibition prövas på nytt av myndigheten när det finns skäl till det. Så länge utvisningsbeslutet fortfarande gäller men inte har kunnat verkställas, ska Säkerhetspolisen före utgången av varje kalenderår efter det då beslutet meddelades anmäla hos den beslutande myndigheten huruvida det finns skäl för prövning av beslutet.

Har utlänningen beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska Migrationsverket ompröva utvisningsbeslutet när uppehålls-

⁷ Senaste lydelse 2005:720.

Om regeringen vid prövningen enligt andra stycket överväger att häva ett *förordnande* om inhibition, *skall* yttrande *inhämtas* från Migrationsöverdomstolen. Regeringen får häva förordnandet om inhibition endast om Migrationsöverdomstolen funnit att det inte finns sådant hinder mot verkställighet som anges i 12 kap. 1, 2 eller 3 § utlänningslagen (2005:716).

Migrationsverkets beslut i fråga om inhibition får överklagas till regeringen. Därvid tillämpas 3 §. Om det inte är uppenbart obehövt, skall även 6 och 7 §§ tillämpas.

tillståndet löper ut.

Om regeringen vid prövningen enligt andra stycket överväger att häva ett *beslut* om inhibition, *ska ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, inhämta* ett yttrande från Migrationsöverdomstolen. Därvid tillämpas 3 § tredje stycket.

Migrationsverkets beslut i fråga om inhibition *eller tidsbegränsat uppehållstillstånd* får överklagas till regeringen. Därvid tillämpas 3 §.

11 §⁸

Den myndighet som *har beslutat* om utvisning får besluta att utlännningen på vissa tider *skall* anmäla sig hos en polismyndighet (*anmälningsplikt*), om ett beslut om utvisning enligt denna lag tills vidare inte *skall* verkställas på grund av inhibition. Om utvisningsbeslutet grundas på 1 § 2, får myndigheten också besluta att 19–22 §§ *skall* tillämpas på utlännningen.

Första stycket tillämpas också, om ett beslut om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716) inte kan verkställas och Säkerhetspolisen anmält att det föreligger sådana omständigheter beträffande utlännningen som avses i 1 § 1 eller 2.

Den myndighet som *beslutar* om utvisning *enligt denna lag* får besluta att utlännningen på vissa tider *ska* anmäla sig hos en polismyndighet (*anmälningsplikt*), om ett beslut om utvisning enligt denna lag tills vidare inte *ska* verkställas på grund av inhibition *eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd*. Om utvisningsbeslutet grundas på 1 § 2, får myndigheten också besluta att 19–22 §§ *ska* tillämpas på utlännningen.

Efter beslut om utvisning enligt denna lag får Migrationsverket på ansökan av Säkerhetspolisen besluta enligt första stycket. Även regeringen får efter beslut om utvisning enligt denna lag meddela beslut enligt första stycket i samband med att regeringen beslutar om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd i ett ärende om verkställighet enligt 13 a § första stycket.

Innan regeringen som första instans beslutar om anmälnings-

⁸ Senaste lydelse 2005:720.

plikt ska ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer inhämta ett yttrande från Migrationsöverdomstolen.

Ett beslut av Migrationsverket i en fråga som avses i första stycket får överklagas till regeringen. Därvid tillämpas 3 §. *Om det inte är uppenbart obehövt, skall även 6 och 7 §§ tillämpas.*

Ett beslut av Migrationsverket i en fråga som avses i första stycket får överklagas till regeringen. Därvid tillämpas 3 § *första och andra styckena.*

11 a §

Om ett beslut om avvisning eller utvisning enligt 8 kap. utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser inte kan verkställas och det finns sådana omständigheter beträffande utlännen som avses i 1 § 1 eller 2, får Migrationsverket på ansökan av Säkerhetspolisen besluta om anmälningsplikt enligt 11 § första stycket. Om det finns sådana omständigheter beträffande utlännen som avses i 1 § 2, får Migrationsverket också besluta att 19–22 §§ ska tillämpas på utlännen.

Ett beslut som Migrationsverket har meddelat enligt första stycket får överklagas till regeringen. Därvid tillämpas 3 § första och andra styckena.

12 §⁹

Ett beslut av Migrationsverket eller regeringen enligt 11 § gäller i längst tre år räknat från dagen för beslutet om avvisning eller utvisning.

Ett beslut enligt 11 eller 11 a § gäller i längst tre år räknat från dagen för beslutet om avvisning eller utvisning.

13 §¹⁰

Om inhibition inte har meddelats, skall ett beslut om utvisning enligt denna lag verkställas så snart det kan ske. Säkerhetspolisen skall svara för

Om inhibition eller ett beslut om tidsbegränsat uppehållstillstånd inte har meddelats, ska ett beslut om utvisning enligt denna lag verkställas så snart det kan ske

⁹ Senaste lydelse 2005:720.

¹⁰ Senaste lydelse 2005:720.

verkställigheten. Den beslutande myndigheten får dock bestämma att en annan myndighet skall ombesörja verkställigheten. För verkställighet av ett beslut om utvisning skall meddelas sådana anvisningar som avses i 8 kap. 18 § tredje stycket utlänningslagen (2005:716).

Om den verkställande myndigheten finner att verkställigheten inte kan genomföras eller att ytterligare besked behövs, skall myndigheten underrätta den beslutande myndigheten om detta. Innan regeringen har prövat huruvida förordnande om inhibition skall meddelas, får det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden enligt denna lag besluta att verkställighet inte skall ske.

efter det att beslutet vunnit laga kraft. Säkerhetspolisen ska svara för verkställigheten. Den beslutande myndigheten får dock bestämma att en annan myndighet ska ombesörja verkställigheten.

Verkställighet av ett beslut om utvisning av en EES-medborgare eller en sådan medborgares familjemedlem får ske tidigast fyra veckor från den dag då EES-medborgaren eller familjemedlemmen fick del av beslutet, om det inte finns synnerliga skäl för att verkställa beslutet genast.

13 a §

Om den verkställande myndigheten finner att verkställigheten av ett beslut om utvisning inte kan genomföras eller att ytterligare besked behövs, ska myndigheten underrätta den beslutande myndigheten om detta. Den beslutande myndigheten ska då pröva om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 10 § ska meddelas.

Innan regeringen prövar frågan om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd ska ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer inhämta ett yttrande från Migrationsöverdomstolen. Beträffande yttrandet gäller 3 § tredje stycket.

Innan regeringen har prövat om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 10 § ska meddelas, får ansvarigt statsråd besluta att verkställighet inte får ske.

13 b §

Migrationsöverdomstolen ska innan den yttrar sig enligt denna lag hålla muntlig förhandling. I fall som avses i 10 § fjärde och femte styckena, 11 § tredje och fjärde styckena, 11 a § andra stycket och 13 a § andra stycket behöver dock inte någon muntlig förhandling hållas, om en sådan är uppenbart obehövlig.

Vid en muntlig förhandling ska utlänningen höras. Migrationsöverdomstolen får bestämma att även andra än utlänningen ska höras vid förhandlingen. Utlänningen ska få tillfälle att ange sin ståndpunkt och att uttala sig om de omständigheter som åberopas i ärendet.

När muntlig förhandling hålls innan Migrationsöverdomstolen yttrar sig enligt 3 §, 10 § femte stycket, 11 § fjärde stycket eller 11 a § andra stycket ska Säkerhetspolisen och Migrationsverket redogöra för omständigheterna i ärendet och ges tillfälle att ställa frågor till utlänningen och andra som hörs i ärendet. Säkerhetspolisen och Migrationsverket ska även lämna andra upplysningar som behövs för att genomföra förhandlingen.

13 c §

I ett ärende om förvar som handläggs av regeringen får ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer besluta om muntlig förhandling och uppdra åt Migrationsöverdomstolen att hålla denna.

Vid en muntlig förhandling ska utlänningen höras. Regeringskansliet får bestämma att även andra personer än utlänningen ska höras. En representant för Regeringskansliet ska närvara vid förhandlingen.

Utlänningen ska vid förhandlingen få tillfälle att redogöra för sin ståndpunkt och uttala sig om de omständigheter som åberopas i ärendet.

14 §¹

Om det i fall som avses i 11 § bedöms föreligga risk för att utlänningen begår eller medverkar till brott mot rikets säkerhet eller brott som anges i 1 § första stycket 2 efter utgången av den i 12 § angivna treårsfristen, får anmälningsplikt beslutas även för tid efter denna frists utgång. På motsvarande grunder får förordnas att 19–22 §§ ska tillämpas på utlänningen för sådan tid, om risken avser brott som anges i 1 § första stycket 2.

Frågor som avses i första stycket prövas av Stockholms tingsrätt på ansökan av Säkerhetspolisen. Beslut i en sådan fråga ska meddelas för en viss tid och högst tre år, räknat från den dag då beslutet ska börja tillämpas.

För förfarandet vid rätten gäller, utom i de hänseenden som anges i fjärde stycket, vad som är föreskrivet om mål som rör allmänt åtal för brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader.

Tvångsmedel enligt 24 och 25 kap. rättegångsbalken får inte tillgripas. En skriftlig berättelse eller en uppteckning eller upptagning av en sådan berättelse som avses i 35 kap. 14 § rättegångsbalken får åberopas som bevis. Bestämmelsen i 10 kap. 3 § andra stycket andra meningen offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller inte. Beslutet får grundas även på handlingar eller annat material som enligt första stycket samma paragraf inte får lämnas ut till parter.

22 §

En upptagning eller uppteckning som har gjorts vid hemlig teleavlyssning *skall* granskas snarast möjligt. Granskningen får utföras endast av rätten, Säkerhetspolisen, en polismyndighet eller en åklagare.

Om upptagningen eller uppteckningen innehåller något som inte är av betydelse för det

En upptagning eller uppteckning som har gjorts vid hemlig teleavlyssning *ska* granskas snarast möjligt. Granskningen får utföras endast av rätten, Säkerhetspolisen, en polismyndighet eller en åklagare.

Om upptagningen eller uppteckningen innehåller något som inte är av betydelse för det

¹ Lydelse enligt 2009:446.

ändamål som har föranlett avlyssningen, *skall* den i denna del omedelbart förstöras efter granskningen. I fråga om brott eller förestående brott som inte är av betydelse för det ändamål som har föranlett avlyssningen *skall* dock 27 kap. 24 § andra och *tredje* styckena rättegångsbalken tillämpas.

En försändelse eller någon annan handling som omfattas av tillstånd enligt 20 § får inte närmare undersökas, öppnas eller granskas av någon annan än rätten, Säkerhetspolisen, en polismyndighet eller en åklagare. En sådan handling *skall* undersökas snarast möjligt. När undersökningen har slutförts, *skall* en försändelse som finns hos ett befodringsföretag tillställas den till vilken försändelsen är ställd och en annan handling återlämnas till den hos vilken handlingen påträffats, om den inte tas i beslag.

ändamål som har föranlett avlyssningen, *ska* den i denna del omedelbart förstöras efter granskningen. I fråga om brott eller förestående brott som inte är av betydelse för det ändamål som har föranlett avlyssningen *ska* dock 27 kap. 24 § andra och *fjärde* styckena rättegångsbalken tillämpas.

En försändelse eller någon annan handling som omfattas av tillstånd enligt 20 § får inte närmare undersökas, öppnas eller granskas av någon annan än rätten, Säkerhetspolisen, en polismyndighet eller en åklagare. En sådan handling *ska* undersökas snarast möjligt. När undersökningen har slutförts, *ska* en försändelse som finns hos ett befodringsföretag tillställas den till vilken försändelsen är ställd och en annan handling återlämnas till den hos vilken handlingen påträffats, om den inte tas i beslag.

23 §

Till fängelse i högst ett år eller, när omständigheterna är mildrande, till böter döms

1. den som hjälper en utlänning som är underkastad förbud enligt 4 § att komma in i Sverige,
2. den som hindrar eller försöker hindra verkställighet av ett beslut om utvisning enligt denna lag, eller
3. en utlänning som bryter mot anmälningsskyldighet som har beslutats enligt 11 eller 14 §.

För försök eller förberedelse till brott som avses i första stycket 1 döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

Om en utlänning under den tid då han står under åtal för brott enligt första stycket 3 fortsätter att begå sådant brott, *skall* vad han gjort sig skyldig till före varje åtal anses som ett särskilt brott.

3. en utlänning som bryter mot anmälningsskyldighet som har beslutats enligt 11, *11 a* eller 14 §.

Om en utlänning under den tid då han står under åtal för brott enligt första stycket 3 fortsätter att begå sådant brott, *ska* vad han gjort sig skyldig till före varje åtal anses som ett särskilt brott.

27 §²

I ärende angående utvisning eller anmälningsplikt enligt denna lag samt i ärende hos Migrationsverket eller regeringen angående beslut enligt 11 § skall offentligt biträde förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

Offentligt biträde ska förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i ärenden enligt denna lag om

- 1. utvisning,*
- 2. anmälningsplikt,*
- 3. verkställighet av beslut om utvisning, om beslut om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd meddelats,*
- 4. verkställighet av beslut om utvisning dock endast såvitt avser fråga om förvar och utlänningshållits i förvar sedan mer än tre dagar, och*
- 5. om tillämpning av tvångsmedel enligt 11 eller 11 a §.*

28 a §

Beslut av Säkerhetspolisen, Migrationsverket eller Regeringskansliet enligt denna lag får överklagas till Migrationsöverdomstolen när myndighetens beslut avser

- 1. fråga om offentligt biträde, eller*
- 2. ersättning i ett ärende som handläggs enligt denna lag.*

28 b §

Säkerhetspolisens, Migrationsverkets eller Regeringskansliets beslut om avvisande av ombud eller biträde får överklagas särskilt till Migrationsöverdomstolen.

Samma myndigheters beslut i jävsfrågor får överklagas till Migrationsöverdomstolen endast i samband med överklagande av det beslut varigenom myndigheten avgör ärendet.

² Senaste lydelse 2005:720.

28 c §

Migrationsverkets beslut enligt denna lag om ersättning för kostnad för DNA-analys får överklagas till Migrationsöverdomstolen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.
 2. Om Säkerhetspolisen har ansökt om utvisning före den 1 januari 2010 tillämpas 1 § i dess äldre lydelse.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. ska ha följande lydelse.

1 §¹

I denna lag ges bestämmelser om sysselsättning för och bistånd till utlänningar som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige enligt 4 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen (2005:716) (asylsökande), 2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförda här i landet, eller 3. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige och av särskilda skäl medgettts rätt att vistas här medan ansökan prövas.	1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige <i>som flykting</i> enligt 4 kap. 1 § eller <i>som annan skyddsbehövande</i> enligt 4 kap. 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) <i>eller motsvarande äldre bestämmelser</i> (asylsökande),

Den som omfattas av denna lag har inte rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) för förmåner av motsvarande karaktär. Rätt till bistånd föreligger inte heller för bostadskostnader.

Barn under 18 år som saknar uppehållstillstånd och som inte vistas på en förläggning omfattas inte av denna lag, om de bor hos en vårdnadshavare som har uppehållstillstånd.

En utlänning som vistas här med stöd av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 § utlänningslagen omfattas inte av denna lag. Detsamma gäller en utlänning för vilken en ansökan om ett sådant tillstånd är under prövning.

I 2 och 3 §§ finns särskilda bestämmelser om mottagande av barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige är skilda från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare (ensamkommande barn). Bestämmelserna är tillämpliga endast så länge barnet är att anse som ensamkommande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

¹ Senaste lydelse 2007:323.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:702) om garantipension.

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 3 § lagen (1998:702) om garantipension ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

3 §¹

Den som har beviljats uppehållstillstånd *med stöd av* 4 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen (2005:716) *skall* som försäkringstid för garantipension även tillgodoräknas tid under vilken han eller hon har varit bosatt i sitt tidigare hemland från och med det kalenderår då den pensionssökande fyllde 25 år till tidpunkten då han eller hon först ankom till Sverige. Därvid *skall* en så stor andel av tiden i hemlandet tillgodoräknas som svarar mot förhållandet mellan den tid under vilken den pensionssökande har varit bosatt i Sverige, inräknad den tid som avses i 2 §, från den första ankomsten till landet till och med det kalenderår då han eller hon fyllde 64 år och hela tidsrymden från det att den pensionssökande första gången kom till landet till och med det kalenderår då han eller hon fyllde 64 år. Vid beräkningen *skall* bortses från tid för vilken personen, vid bosättning i Sverige, har rätt till pension från hemlandet.

Den som har beviljats uppehållstillstånd *som flykting enligt* 4 kap. 1 § eller *som annan skyddsbehövande enligt* 4 kap. 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) *eller enligt motsvarande äldre bestämmelser eller beviljats statusförklaring enligt* 4 kap. 3 c § utlänningslagen *eller motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser ska* som försäkringstid för garantipension även tillgodoräknas tid under vilken han eller hon har varit bosatt i sitt tidigare hemland från och med det kalenderår då den pensionssökande fyllde 25 år till tidpunkten då han eller hon först ankom till Sverige. Därvid *ska* en så stor andel av tiden i hemlandet tillgodoräknas som svarar mot förhållandet mellan den tid under vilken den pensionssökande har varit bosatt i Sverige, inräknad den tid som avses i 2 §, från den första ankomsten till landet till och med det kalenderår då han eller hon fyllde 64 år och hela tidsrymden från det att den pensionssökande första gången kom till landet till och med det kalenderår då han eller hon fyllde 64 år. Vid beräkningen *ska* bortses från tid för vilken personen, vid bosättning i Sverige, har rätt till pension från hemlandet.

¹ Senaste lydelse 2005:728.

Med tid i hemlandet *skall* likställas tid då den pensions-sökande före den första ankomsten till Sverige har befunnit sig i ett annat land där han eller hon har beretts en tillfällig fristad.

Med tid i hemlandet *ska* likställas tid då den pensions-sökande före den första ankomsten till Sverige har befunnit sig i ett annat land där han eller hon har beretts en tillfällig fristad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

7 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut

dels att 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 a §

En EES-medborgare eller en sådan familjemedlem till en EES-medborgare som avses i 3 a kap. 2 § utlänningslagen (2005:716) som har utvisats av regeringen enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll får ansöka om rättsprövning av beslutet.

4 §

En ansökan om rättsprövning *skall* ha kommit in till Regeringsrätten senast tre månader från dagen för beslutet.

En ansökan om rättsprövning *enligt 1 eller 2 § ska* ha kommit in till Regeringsrätten senast tre månader från dagen för beslutet.

En ansökan om rättsprövning enligt 2 a § ska ha kommit in till Regeringsrätten senast tre veckor från dagen för beslutet.

Det *skall* framgå av ansökan vilken rättsregel sökanden anser att beslutet strider mot och vilka omständigheter som åberopas till stöd för detta.

Det *ska* framgå av ansökan vilken rättsregel sökanden anser att beslutet strider mot och vilka omständigheter som åberopas till stöd för detta.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, 30.4.2004, s. 77, Celex 32004L0038).

8 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska ha följande lydelse.

3 §

Bestämmelserna om gästforskare i denna lag är inte tillämpliga på en tredjelandsmedborgare som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § <i>utlänningslagen</i> (2005:716) eller skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § <i>samma lag</i> eller motsvarande äldre bestämmelser, 2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. utlänningslagen, 3. har ett lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut som inte kan verkställas, 4. utför forskning uteslutande inom ramen för högskoleutbildning för att därigenom få en doktorsexamen, eller 5. har lånats ut av en forskningshuvudman i en annan EU-stat.	1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller <i>som annan skyddsbehövande</i> enligt 4 kap. 2 eller 2 a § <i>utlänningslagen</i> (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser,

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

9 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. ska ha följande lydelse.

4 §

Denna lag omfattar utlänningar som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller skyddsbehövande *i övrigt* enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser,
1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller *som annan* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § *eller 2 a* § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser,
2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförda här i landet,
3. hålls i förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen och som inte har placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest, eller
4. vistas här med stöd av tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 § utlänningslagen.

Sådana utlänningar som avses i första stycket 1 eller 2 omfattas av lagen även om de har meddelats beslut om avvísning eller utvisning. Det gäller dock inte utlänning som håller sig undan så att beslutet inte kan verkställas, om han eller hon har fyllt 18 år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Utskottets förslag till ny lydelse av 6 kap. 6 § utlänningslagen (2005:716)

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

6 §

Av 8 kap. 14 och 21 §§ och 12 kap. 20 § följer att regeringen och den instans som prövar överklagande av beslut om avvisning och utvisning i vissa fall också får besluta om arbetstillstånd.

Av 8 kap. 14 och 21 §§ följer att regeringen och den instans som prövar överklagande av beslut om avvisning och utvisning i vissa fall också får besluta om arbetstillstånd.

BILAGA 4**Justitieutskottets yttrande
2009/10:JuU2y****Genomförande av skyddsgrundsdirektivet
och asylprocedurdirektivet**

Till socialförsäkringsutskottet**Inledning**

Socialförsäkringsutskottet har den 3 november 2009 beslutat bereda bl.a. justitieutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens proposition 2009/10: 31 Genomförande av skyddsgrundsdirektivet och asylprocedurdirektivet samt motioner i de delar de berör utskottets beredningsområde.

Justitieutskottet begränsar sitt yttrande till den del av propositionen som rör frågor om ärenden med säkerhetsaspekter. Utskottet yttrar sig även över motionerna 2009/10:Sf4 yrkande 1 och 2009/10:Sf5 yrkandena 24 och 25, som berör justitieutskottets beredningsområde.

Utskottets överväganden

Propositionen

I propositionen lämnas förslag till genomförande av direktiv 2004/83/EG om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (skyddsgrundsdirektivet) och direktiv 2005/85/EG om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus (asylprocedurdirektivet).

Med anledning härav föreslås bl.a. ändringar av reglerna om handläggning av ärenden med säkerhetsaspekter. Ändringarna föranleds förutom av asylprocedurdirektivet även av det s.k. rörlighetsdirektivet. Flertalet ärenden med säkerhetsaspekter ska enligt förslaget kunna prövas av domstol på samma sätt som andra utlänningsärenden. Särskilt kvalificerade säkerhetsärenden ska handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Detta ska gälla även om ärendet innefattar frågor om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument. Migrationsverkets beslut i dessa ärenden ska kunna överklagas till regeringen. Har regeringen beslutat att utvisa en EES-medborgare eller en familjemedlem till en sådan medborgare med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll ska han eller hon ha möjlighet att hos Regeringsrätten ansöka om rättsprövning.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

Motionerna

I motion Sf4 (v) yrkande 1 begär motionärerna att förslaget till ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll ska avslås och anför att innehållet i förslaget strider mot EG-rätten. Motionärerna anför att enligt regeringens förslag ska Säkerhetspolisen – utan möjlighet till överprövning – besluta huruvida ett ärende ska anses som säkerhetsärende och därmed avgöras av regeringen i sista instans. Enligt motionärerna är regeringen inte en lämplig instans för att pröva frågor om utvisning. Dessutom har asylsökanden enligt asylprocedurdirektivet en oinskränkt rätt till domstolsprövning. Detta gäller alla asylsökande, även de vars ärenden bedöms som säkerhetsärenden.

I motion Sf5 (mp) yrkande 24 begärs ett tillkännagivande om att i princip alla ärenden ska avgöras av domstol. Det kan emellertid vara nödvändigt att regeringen har möjlighet att ingripa i vissa mycket specifika fall. Motionärerna anför att det inte bör göras någon åtskillnad mellan EES-medborgare och andra länders medborgare. Vidare bör det finnas ett tydligt regelverk för hur kvalificerade säkerhetsärenden ska definieras och på vilket material detta ska få ske. I samma motion, yrkande 25, begärs ett

tillkännagivande av att möjligheten att bevilja tidsbegränsade uppehållstillstånd enligt lagen om särskild utlänningskontroll bör tillämpas mycket restriktivt. Motionärernas uppfattning är att tidsbegränsade uppehållstillstånd i princip inte bör användas men att det i fråga om säkerhetsärenden ibland kan vara befogat.

Utskottets ställningstagande

Särskilda bestämmelser som syftar till att bekämpa terrorism infördes i svensk lagstiftning genom lagen (1973:162) om särskilda åtgärder till förebyggande av vissa våldsdåd med internationell bakgrund. Bestämmelserna har ändrats vid flera tillfällen. Den 1 juli 1991 ersattes de ovan nämnda bestämmelserna av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. Sedan den 31 mars 2006 ska ärenden enligt utlänningslagen (2005:716) med säkerhetsaspekter och ärenden enligt lagen om särskild utlänningskontroll avgöras av Migrationsverket i första instans (prop. 2004/05:170, bet. 2004/05:SfU17, rskr. 2005:06:1). Migrationsverkets beslut ska kunna överklagas till regeringen. Överklagandet ska ges in till verket som skyndsamt ska överlämna ärendet till Migrationsöverdomstolen. Domstolen ska hålla muntlig förhandling och yttra sig i ärendet. Yttrandet och handlingarna ska därefter överlämnas till regeringen för beslut. Om domstolen kommer fram till att det finns hinder mot verkställighet, ska yttrandet i den delen vara bindande för regeringen. Dessförinnan gällde att beslut om utvisning i säkerhetsärenden enligt lagen om särskild utlänningskontroll meddelades av regeringen som enda instans.

Möjligheten för den enskilde att få sin sak prövad av domstol i ärenden som rör myndighetsutövning utgör en grundläggande rättssäkerhetsgaranti i svensk rätt. Utskottet instämmer därför i regeringens uppfattning att utgångspunkten måste vara att Migrationsverkets beslut i säkerhetsärenden i så stor utsträckning som möjligt ska kunna prövas av domstol. Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag att Migrationsverkets beslut i säkerhetsärenden enligt utlänningslagen ska kunna överklagas till migrationsdomstol och att migrationsdomstolens beslut ska kunna överklagas till Migrationsöverdomstolen. I enlighet med vad som gäller i andra ärenden enligt utlänningslagen bör överklagande till Migrationsöverdomstolen omfattas av systemet med prövningstillstånd.

Vissa säkerhetsärenden är emellertid av sådan karaktär att deras utgång har särskilt stor betydelse för den nationella säkerheten. För dessa kvalificerade säkerhetsärenden, som handläggs enligt lagen om särskild utlänningskontroll, bör även i fortsättningen regeringen vara överinstans. Därmed säkerställs regeringens möjlighet att fullgöra sitt ansvar för rikets säkerhet. Det rör sig i första hand om sådana ärenden där den inre säkerheten är utsatt för allvarligt hot. Med hänsyn till att säkerhetsbedömningen måste göras med utgångspunkt i förhållandena i varje enskilt fall bör någon ytterligare precisering av vilka ärenden som ska vara kvalificerade inte ske.

Som nämnts ovan bör flertalet säkerhetsärenden kunna överprövas i domstol på samma sätt som andra utlänningsärenden. Som regeringen nu föreslår bör kriterierna för utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll skärpas så att utvisning endast kan ske om det är särskilt påkallat med hänsyn till rikets säkerhet eller om det med hänsyn till vad som är känt om utlänningsens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han eller hon kommer att begå eller medverka till terroristbrott. För att utvisning ska få ske måste det alltså endera vara särskilt påkallat av hänsyn till rikets säkerhet eller så måste det befaras att utlänningsen kommer att begå eller medverka till terroristbrott.

En asylsökande ska enligt artikel 39.1 a i asylprocedurdirektivet ha rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot ett beslut som fattas om en asylansökan. Direktivet innehåller inte något uttryckligt undantag för ärenden som har betydelse för nationell säkerhet eller allmän ordning när det gäller rätten att överklaga beslut till domstol. Det kan därför, som regeringen påpekar, sättas i fråga om direktivet tillåter en ordning där regeringen är den enda instans som kan överpröva Migrationsverkets beslut i fråga om asylansökan. Regeringen redogör i det sammanhanget bl.a. för innehållet i artikel 64 i EG-fördraget samt beaktandesats 28 i asylprocedurdirektivet och gör bedömningen att undantaget från domstolsprövning är i enlighet med EG-rätten i och med att undantaget avser en särskild och begränsad kategori ärenden där säkerhetsaspekten är särskilt kvalificerad.

Utskottet konstaterar att lagen om särskild utlänningskontroll fram till den 30 juni 2008 tillämpats av regeringen vid 35 tillfällen sedan lagens tillkomst 1991. Det stora flertalet av fallen gäller ärenden där omprövning har begärts av tidigare meddelade utvisningsbeslut. Den av regeringen nu föreslagna ändringen innebär att rekvisiten för tillämpningen av lagen skärps, vilket leder till att utrymmet för att utvisa någon med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll begränsas. Med hänsyn till att undantaget från rätten till domstolsprövning enbart gäller en särskild och begränsad kategori av ärenden där säkerhetsaspekten är särskilt kvalificerad delar utskottet regeringens bedömning att förslaget är förenligt med gemenskapsrätten. Utskottet avstyrker därmed för sin del bifall till motion Sf4 yrkande 1. Vidare konstaterar utskottet att en parlamentarisk kontroll över regeringens tillämpning av bestämmelserna utövas genom att regeringen lämnar en årlig skrivelse till riksdagen angående regeringens tillämpning av lagen om särskild utlänningskontroll (senast skr. 2008/09:89, bet. 2008/09:JuU14).

Med hänsyn till den särställning som EES-medborgare och deras familjemedlemmar har jämfört med andra utländska medborgare anser utskottet i likhet med regeringen att det är rimligt att ge dem en rätt till domstolsprövning även om en sådan rätt inte tillkommer andra utländska medborgare. Utskottet delar regeringens uppfattning att EES-medborgare eller en sådan medborgares familjemedlem som utvisas av regeringen, med anledning av bestämmelserna i rörlighetsdirektivet, bör ha möjlighet att hos Regeringsrätten ansöka om rättsprövning av regeringens beslut. Utskottet

anser med anledning av det ovan anförda inte att det i övrigt finns fog för ett tillkännagivande med den innebörd som efterfrågas i motion Sf5 yrkande 24 och avstyrker för sin del bifall till yrkandet.

Regeringen föreslår vidare att en bestämmelse införs i lagen om särskild utlänningskontroll som möjliggör för den beslutande myndigheten att bevilja tidsbegränsat uppehållstillstånd för en person som utvisats enligt lagen. Ett sådant beslut kan vara aktuellt när hinder mot att verkställa avvisning föreligger. Den möjligheten bör företrädesvis användas i de fall där verkställighetshinder kan antas bestå under en längre tid. I motion Sf5 yrkande 25 begärs ett tillkännagivande om att möjligheten att bevilja tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt lagen om särskild utlänningskontroll ska användas mycket restriktivt. Utskottet, som ställer sig bakom regeringens förslag och konstaterar att motsvarande möjlighet finns i utlänningslagen, anser inte att det finns fog för det begärda tillkännagivandet och avstyrker därför yrkandet.

Stockholm den 10 november 2009

På justitieutskottets vägnar

Thomas Bodström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Thomas Bodström (s), Inger Davidson (kd), Henrik von Sydow (m), Krister Hammarbergh (m), Margareta Persson (s), Ulrika Karlsson i Uppsala (m), Johan Linander (c), Elisebeht Markström (s), Johan Pehrson (fp), Karl Gustav Abramsson (s), Inge Garstedt (m), Christer Adelsbo (s), Helena Bouveng (m), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Otto von Arnold (kd) och Mehmet Kaplan (mp).

1. Avvikande mening (v)

Lena Olsson (v) anför:

Asylprocedurdirektivet är ett led i att uppnå ett gemensamt asylsystem i EU och innehåller ett antal grundläggande principer och garantier som medlemsstaterna ska se till är uppfyllda i de nationella asylförfarandena. Det handlar bl.a. om rätten att få sin asylansökan prövad och rätten att stanna kvar i landet under prövningen. Asylprocedurdirektivet skulle senast införlivas i svensk rätt den 30 april 2008. Utredningen om anpassningen av den svenska lagstiftningen till detta direktiv (SOU 2006:61) överlämnades till regeringen i juni 2006. Även införlivandet av skyddsgrundsdirektivet är starkt försenat. Anledningen till förseningen är enligt uppgift regeringens önskemål att tillgodose Säkerhetspolisens krav på instansordningen i säker-

hetsärenden, dvs. att domstolsprövning ska vara utesluten i dessa ärenden som i stället ska prövas av regeringen i andra instans trots att detta sannolikt utgör en felaktig implementering av asylprocedurdirektivet.

Regeringen föreslår att Säkerhetspolisen – utan möjlighet till överprövning – ska besluta huruvida en asylsökande ska ha rätt till domstolsprövning eller om ärendet ska anses som ett kvalificerat säkerhetsärende och därmed avgöras av regeringen i sista instans.

Säkerhetspolisen har i remissyttrande uppgett att uppgifter som man erhåller från andra länders säkerhets- och underrättelsetjänster vanligtvis lämnas med förbehållet att mottagande underrättelsetjänst inte får lämna uppgiften vidare till nationella myndigheter, vilket innebär att uppgiften inte heller kan lämnas till domstol. Denna uppgift kan förefalla överraskande mot bakgrund av att den internationella jämförelse som gjorts i lagstiftningsärendet visade att tre av sex granskade länder, Nederländerna, Tyskland och Schweiz, har samma instansordning i säkerhetsärenden och vanliga asylärenden med rätt till domstolsprövning för båda kategorierna.

Det finns två starka skäl för att rätten till domstolsprövning är nödvändig även i säkerhetsärenden. Historien har visat, t.ex. de två egyptiska medborgarna som utvisades av den tidigare regeringen, att regeringen är en olämplig instans för att fatta beslut om utvisning. Nämda utvisning har medfört att Sverige vid upprepade tillfällen fallts av FN-organ satta att övervaka de mänskliga rättigheterna. Vidare är alla asylsökande enligt asylprocedurdirektivet garanterade ett effektivt rättsmedel inför domstol. Denna rätt saknar undantag och även den vars ärende är klassificerat som ett säkerhetsärende har rätt till domstolsprövning. Regeringen anser att undantaget är i enlighet med EG-rätten. Flera remissinstanser är av motsatt uppfattning.

Det anförda innebär att jag anser att socialförsäkringsutskottet bör tillstyrka motion Sf4 yrkande 1 och därmed avstyrka propositionen i nu behandlad del.

2. Avvikande mening (mp)

Mehmet Kaplan (mp) anför:

Enligt min mening ska i princip alla ärenden med säkerhetsaspekter avgöras av domstol. I vissa mycket specifika fall kan det emellertid vara nödvändigt att regeringen ges möjlighet att ingripa. Det bör dock inte göras någon åtskillnad mellan EES-medborgare och andra länders medborgare. Det måste även finnas ett tydligt regelverk för hur kvalificerade säkerhetsärenden ska definieras och på vilket material en sådan bedömning ska grundas.

Vidare anser jag att tidsbegränsade uppehållstillstånd inte bör förekomma, men jag har viss förståelse för att sådana tillstånd ibland kan vara befogade i säkerhetsärenden. Denna möjlighet att meddela tidsbegränsade uppehållstillstånd bör dock även i dessa fall användas mycket restriktivt.

Vad jag nu anført bör socialförsäkringsutskottet föreslå att riksdagen ger regeringen till känna genom att tillstyrka motion Sf5 yrkandena 24 och 25.